

Мирас®
Университеті

**6В01101-«Педагогика және
психология» білім беру
бағдарламасы бойынша түсу
сынақтарының бағдарламасы**

«Мирас» университеті

Педагогика және психология секторы

**Қабылдау сынақтарының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

6B01101- «Педагогика және психология»
(ББ шифры) (ББ атауы)

Жаңа білім беру технологиялары мен бағдарламаларын сынақтан өткізу үшін экспериментті іске асыру жөніндегі жұмыс тобының отырысында қаралды және бекітілді

Хаттама № 2 « 21 » тамыз 2023 ж.

Шымкент, 2023ж.

Қабылдау сынақтарының бағдарламасы 6В01101-Педагогика және психология ББ бағдарламасына кіретін оқу пәндерінің бағдарламалары негізінде жасалды.

Бағдарламаны: п.ғ.к., ассоц.профессор Шоманбаева А.О., магистр, аға оқытушы Алимкулова У.К дайындады.

Сектор менеджері Ешенкулова Д.Б.

1. Терминдер мен анықтамалар

1. *Бакалавриат* – Кадрларды даярлауға және белгілі бір мамандық бойынша бакалавр дәрежесін беруге бағытталған білім беру бағдарламасы, жоғарғы білім;
2. *МЖМБС* – Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты;
3. *Білім беру бағдарламасы* – оқытудың мақсаттарын, нәтижелері мен мазмұнын, оқу-тәрбие процесін ұйымдастыруды, оларды жүзеге асыру жолдары мен әдістерін, оқыту нәтижелерін бағалау критерийлерін қамтитын білім берудің негізгі сипаттамаларының біртұтас жиынтығы;
4. *Білім алушылардың оқу жетістіктері* – білім алушылардың оқу процесінде игерген және тұлға дамуының қол жеткізілген деңгейін көрсететін білімдері, дағдылары, дағдылары мен құзыреттері.

2. Нормативтік құжаттар

Педагогика және психология бойынша барлық педагогикалық бағыттардың қабылдау сынақтарының бағдарламасы.

1. ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің 2023 жылғы 16 тамыздағы № 406 «Мирас» университетін эксперименттік алаң ретінде анықтау туралы» бұйрығы;
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы. (өзгертулермен және толықтырулармен);
3. Мирас университетінің академиялық саясаты.

3. Жалпы ережелер

1. Қабылдау сынақтары білім беру бағдарламаларына енгізілген пәндердің жұмыс оқу бағдарламалары негізінде әзірленген және осы бағдарлама шеңберінде өткізіледі.
2. 6B01 - «Педагогикалық ғылымдар» білім беру саласы бойынша қабылдау тестілері тестілеу түрінде өткізіледі.
3. Қабылдау сынақтарының нәтижелері «Мирас» университетінің академиялық саясатында қарастырылған бағалау бойынша бағаланады.
4. Қабылдау сынақтарының нәтижелері «Мирас» университетінің академиялық саясатына сәйкес жарияланады.

4. 6B01101 – «Педагогика және психология» ББ бағдарламасының негізгі құзыреттері

Кәсіби құзыреттер (КҚ):

КҚ-1

- мектепте оқыту және тәрбиелеу аспектісіндегі педагогикалық психологияның өзекті мәселелерін білу және түсіну;
- мұғалімнің, педагог-психологтың және әлеуметтік педагогтың психологиялық-педагогикалық қызметінің мәні;
- психологиялық фактілерді, құбылыстарды, оқиғаларды педагогикалық шындықтан ажырата білу;
- оларды психологиялық ғылым тілінде сипаттай білу;
- оқыту мен тәрбиелеудің психологиялық теориялары мен тұжырымдамаларының заңдылықтарына сүйене отырып, олардың дамуын түсіндіру және болжау.

КҚ-2

- психикалық құбылыстардың мәні туралы теориялық идеялардың кәсіби психологиялық-педагогикалық қызметтің практикалық аспектілерімен байланыстыра білу;

-білім беру мекемесінің әлеуметтік педагогы ретінде болашақ практикалық қызметте мектептің тұтас педагогикалық процесінің оқыту мен тәрбиелеу процесін, педагогикалық іс-әрекетін және басқа аспектілерін зерттеудің психологиялық әдістерін практикалық қолдану.

КҚ-3

-оқыту мен тәрбиелеудің жаңа тұжырымдамаларына негізделген оқу-тәрбие процесін құру;

- өзінің болашақ кәсіби қызметінде өзекті болған жалпы және арнайы педагогикалық қабілеттерін дамыту және жетілдіру (тәжірибеге бағдарланған психологиялық білім негізінде).

КҚ-4

-Нормативтік-құқықтық, ұйымдастырушылық-педагогикалық, құндылық аспектілерінде инклюзивті білім беру моделін жобалау бойынша құзыреттерді қалыптастыру;

-бейімделген білім беру бағдарламаларын жобалау дағдыларын қалыптастыру;

-ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларда ауызша және жазбаша сөйлеуді қалыптастыру дағдыларын меңгеру;

- ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды тексерудің және түзете оқытудың логопедиялық технологиялары саласында кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастыру;

-логопедияның дидактикалық құралдарын іріктеу дағдыларын меңгеру.

КҚ-5

- өз ойын білдіру, өзін-өзі таныстыру, өзін, өзгелерді және айналадағы шындықты талдау және сыни бағалау дағдыларын қалыптастыру;

-әлемдік және ұлттық құндылықтарға сүйене отырып, өз пікірін білдіру;

-дұрыс ойлай алу және көпшілік алдында сөйлеу мәдениетін, өз ойларын ауызша және жазбаша түрде дұрыс және қисынды түрде ресімдеу қабілетін меңгеру;

-өзінің кәсіби құндылығының түрі мен сипатын өзгертуге психологиялық тұрғыдан дайын болу қызметі;

- педагогика пәнінің теориялық негіздері мен тарихы туралы білімін көрсете алу;

-игерілген білімін логикалық және дәйекті түрде көрсете білу;

-кәсіби педагогикалық білімді қолдана білу;

-пәннің жалпы құрылымын түсінуді және пәндер арасындағы байланысты көрсете білу.

ТАБИҒАТТАНУ АНАТОМИЯ ФИЗИОЛОГИЯ

Тест сұрақтарының үлгілік тізімі

1. Астрономия- ғылымы зерттейді....

- A) Аспан денелерінің және олардың жүйелерінің қозғалысы, табиғаты, пайда болуы және дамуы
- B) Аспан денелерінің және олардың жүйелерінің қозғалысы, шығу тегі
- C) Аспан денелерінің дамуы және олардың табиғаты
- D) Тек аспан денелерінің дамуы
- E) Тек қозғалыс, аспан денелері

2. Жарық көкжиекке қатысты ең жоғары позиция, ол көктем емес меридиан арқылы өткенде қол жеткізіледі -....

- A) Тікелей көтерілу
- B) Зенит
- C) Жоғарғы шарықтау шегі
- D) Ауытқу
- E) Төменгі шарықтау шегі

3. Күннің тұтылуының себебі неде?

- A) Жердің Айдың көлеңкесіне түсетін Күннің, Айдың және Жердің өзара орналасуы
- B) Жердің ось айналасында айналуы
- C) Жердің Күн айналасындағы қозғалысы
- D) Айдың Жердің көлеңкесіне түсетін Күннің, Айдың және Жердің өзара орналасуы
- E) Жердің Марс айналасында айналуы

4. Күн жүйесінің ең үлкен планетасы...

- A) Юпитер
- B) Жер
- C) Меркурий
- D) Нептун
- E) Венера

5. Әлемнің гелиоцентрлік моделін кім ашты:

- A) Николай Коперник
- B) Клавдий Птоломей
- C) Эвдин Хаббл
- D) Галилео Галилей
- E) Миклухо Маклай

6. Қандай аспан координаттарының жүйесі жоқ:

- A) Синодикалық
- B) Экваторлық
- C) Галактикалық
- D) Эклиптикалық
- E) Параболалық

7. Планеталардың көрінетін қозғалысы қалай жүреді?

- A) Планеталар ілмек тәрізді қозғалады
- B) Планеталар аймақ бойынша қозғалады
- C) Планеталар эллипс бойымен қозғалады
- D) Планеталар пригелия арқылы қозғалады

Е) Планеталар апогей бойымен қозғалады

8. Ядро бөлшектерін атаңыз (нуклондар):

- А) Протондар мен нейтрондар
- В) Позитрондар
- С) Нанобөлшектер
- Д) Тек электрондар
- Е) Тек позитрондар

9. Ядроның айналасында айналатын бөлшектерді атаңыз:

- А) Электрондар
- В) Протондар
- С) Нейтрондар
- Д) Ядролар
- Е) Позитрондар

10. Атомның планетарлық моделі

- А) Резерфорд
- В) Эйнштейн
- С) Ингенхаус
- Д) Ломоносов
- Е) Лермонтов

11. Жетіспейтін сөздерді енгізіңіз:

Бір түрдің атомдары _____ заттар, әртүрлі түрдегі атомдар _____
_____ зат түзеді:

- А) Күрделі, қарапайым
- В) Күрделі, органикалық
- С) Алауантүрлі және ядролық
- Д) Қарапайым, бейорганикалық
- Е) Органикалық және органикалық емес

12. Атомды анықтаңыз-бұл:

- А) Химиялық элементтің ең кіші электротеріс бөлшегі
- В) Заттың химиялық қасиеттерін сақтайтын ең кішкентай бөлшек
- С) Қарапайым заттар молекулаларының құрамы
- Д) Химиялық қасиеттерін сақтамайтын заттың ең кішкентай бөлшегі
- Е) Бір элементтің атомынан түзілген зат

13. Анықтаңыз, молекула-бұл:

- А) Заттың химиялық қасиеттерін сақтайтын ең кішкентай бөлшек
- В) Белгілі бір қасиеттер жиынтығымен сипатталатын атомдардың белгілі түрлері
- С) Қарапайым және күрделі заттардың молекулаларының құрамына кіретін химиялық элементтің ең кіші бөлігі
- Д) Химиялық және физикалық қасиеттерін сақтайтын заттың ең кішкентай бөлшегі
- Е) Бір элементтің атомынан түзілген зат

14. Бөлшектер арасындағы саңылаулар қай денелерде үлкен?

- А) Газ тәрізді заттарда
- В) Сұйық заттарда
- С) Қатты заттарда
- Д) Желе тәрізді заттарда

Е) Коллоидты заттарда

15. Ауа дегеніміз не?

- A) Ауа-газ тәрізді зат
- B) Ауа-қатты зат
- C) Ауа-сұйық зат
- D) Қоймалжын тәрізді зат
- E) Коллоидты зат

16. Ауаның құрамына қандай заттар кіреді?

- A) Барлық жауаптар дұрыс
- B) Су буы
- C) Азот
- D) Көмірқышқыл газы
- E) Оттегі

17. Ауаның ластануы қандай себептерге байланысты?

- A) Зауыттардың пайдаланылған газдар шығарындылары
- B) Темекі шегу
- C) Машиналардың пайдаланылған газдары
- D) Жануарлардың тынысы
- E) Өрттер мен жанып жатқан оттар

18. Су дегеніміз не?

- A) Су-сұйық зат
- B) Су-қатты зат
- C) Су-газ тәрізді зат
- D) Су-қоймалжын тәрізді зат
- E) Су-коллоидты зат

19. Суды тазарту процесі қалай аталады?

- A) Сүзу
- B) Жылыту
- C) Салқындату
- D) Мұздату
- E) Өткізу

20. Қыздырған кезде сумен не болады?

- A) Су көлемі ұлғаяды
- B) Су қысқарады
- C) Өзгерістер болмайды
- D) Салқындатылады
- E) Сүзіледі

21. Қасық стакан суға батырылды. Қасық айқын көрінеді. Бұл судың қандай қасиетін көрсетті?

- A) Су түссіз
- B) Су көрінбейді
- C) Стаканда су жоқ
- D) Су бұлтты
- E) Боялған су

22. Мұз бен қар - бұл су...

- A) Қатты күйде
- B) Сұйық күйде
- C) Газ тәрізді күйде
- D) Қоймалжын тәрізді күйлер
- E) Коллоидтық күйлер

23. Су температурада мұзға айналады:

- A) 0°C төмен
- B) 0°C
- C) 0°C жоғары
- D) 100°C кезінде
- E) 90°C кезінде

24. Қыста су құбырлары неге жарылуы мүмкін?

- A) Құзға айналатын судың арқасында ол ұлғаяды
- B) Мұзға айналатын судың қысылуына байланысты
- C) Құбырлардың зақымдануы оларда судың болуымен байланысты емес
- D) Судың қысылуына байланысты
- E) Судың коллоидтық күйге түсуіне байланысты

25. Топырақ дегеніміз не?

- A) Бұл жердің жоғарғы құнарлы қабаты
- B) Бұл зат қара немесе сұр түсті
- C) Бұл жердің жоғарғы қабаты
- D) Бұл жердің қатты қабаты
- E) Бұл қара түсті зат

26. Бактерияларды зақымдап ерітіп жіберетін вирусты көрсетіңіз:

- A) Бактериофаг
- B) Туберкулез
- C) Кокк
- D) Оба
- E) Сүзек

27. Топырақтың құнарлылығына не әсер етеді?

- A) Топырақта қарашіріктің болуы
- B) Топырақта судың болуы
- C) Топырақта құм мен саздың болуы
- D) Шөптер
- E) Микробтар

28. Адам өзінің экономикалық қызметінде пайдаланатын тау жыныстары мен минералдар деп аталады

- A) Пайдалы қазбалар
- B) Тастар
- C) Су
- D) Құм
- E) Саз

29. Көрсетілгендердің қайсысы пайдалы қазбаларға жатады?

- A) Мұнай, саз, шымтезек

- B) Кірпіш, бензин, әктас
- C) Әктас және тастар
- D) Тастар мен кірпіштер
- E) Цемент және құм

30. Табиғатта пайдалы қазбалардың кен орындарын қай мамандық иелері зерттейді?

- A) Геологтар
- B) Психологтар
- C) Құрылысшылар
- D) Дефектологтар
- E) Биологтар

31. Пайдалы қазбалардың қайсысы отын ретінде қызмет етеді?

- A) Көмір, табиғи газ
- B) Қалайы және мыс кендері
- C) Саз, әктас
- D) Тастар мен кірпіштер
- E) Цемент және құм

32. Сұйық жанғыш пайдалы қазбалар

- A) Мұнай
- B) Табиғи газ
- C) Әктас
- D) Бензин
- E) Керосин

33. Тірі табиғи байлыққа мыналар жатады:

- A) жануарлар, өсімдіктер, саңырауқұлақтар
- B) күн, ауа, су
- C) аспан, бұлттар, тастар
- D) адам және оның қолымен жасалған барлық нәрсе
- E) су, жаңбыр, қар, құм

34. Адам анатомиясы нені зерттейді?

- A) ағзаның құрылымы мен формасы
- B) денсаулықты сақтау және нығайту
- C) организмнің өмірлік функциялары
- D) ағзаның химиялық құрамы
- E) организмнің жасушалық құрылымы

35. Ересек адамның ми бас сүйегіндегі сүйек түйісуінің қандай түрі?

- A) Қозғалмайтын, біріктіру (тігіс)
- B) Жылжымалы (буын)
- C) Жартылай қозғалмалы
- D) Жылжымалы
- E) Дұрыс жауап жоқ

36. Антиденелер синтезделеді:

- A) Лимфоциттерде
- B) Нейтрофилдерде
- C) Базофилдерде

- D) Эозинофилдерде
- E) Лейкоциттерде

37. Тыныс алу қозғалысына қатысатын бұлшықеттерді атаңыз:

- A) Диафрагма
- B) Иық бұлшықеттері
- C) Арқа бұлшықеттері
- D) Іш бұлшықеттері
- E) Үлкен кеуде бұлшықеті

38. Өсімдіктер топырақтан алынады...

- A) Су, минералдар
- B) Жылу
- C) Органикалық заттар
- D) Жарық
- E) Тұз

39. Жабайы табиғаттың экологиялық факторларына жатпайды...

- A) Организмдердің әсері
- B) Температура
- C) Жарық
- D) Ылғалдылық
- E) Органикалық заттар

40. Тірі организмдер мекендейтін жер қабығы:

- A) Биосфера
- B) Литосфера
- C) Гидросфера
- D) Биоценоз
- E) Ноосфера

41. Сүйек жүйесін қандай ғылым зерттейтінін көрсетіңіз?

- A) Остеология ғылымы
- B) Миология ғылымы
- C) Урологиялық ғылым
- D) Анатомиялық ғылым
- E) Биологиялық ғылым

42. Оқушылардың даму физиологиясын зерттейді:

- A) Онтогенездің әртүрлі кезеңдеріндегі ағзаның тіршілік әрекетінің ерекшеліктері
- B) Сыртқы құрылымның ерекшеліктері
- C) Бәрі дұрыс
- D) Тірі организмнің функциялары
- E) Организмде жүретін процестер

43. Биологиялық жастан озып өсу және даму:

- A) Акселерация
- B) Шегіну
- C) Толық даму
- D) Гетерохрония
- E) Бейімделу

44. 1-3 жас қай кезеңге жатады :

- A) Ерте балалық шақ
- B) Екінші балалық шақ
- C) Жасөспірім
- D) Жастық шақ
- E) Кәмелетке толған

45. Гигиена - ғылым:

- A) Өмір сүру жағдайларының адам денсаулығына әсері туралы ғылым
- B) Денсаулық әкелетін емдік
- C) Тірі организмнің қызметі туралы ғылым
- D) Ағзадағы процестер туралы
- E) Оның ағза қызметінің механизмдері туралы

46. Мұғалімдер үшін жас физиологиясының маңыздылығын анықтаңыз:

- A) Бала психологиясының жас ерекшеліктерін түсіну
- B) Оқыту әдістемесін зерделеу үшін
- C) Тек дамудың гетерохрониясын анықтау үшін
- D) Тек жатыршылық дамуды анықтау үшін
- E) Тек мидың дамуын анықтау үшін

47. Осының арқасында жас сүйектер ұзындығы бойынша өседі :

- A) Шеміршек
- B) Сүйек
- C) Ми
- D) Бұлшықеттер
- E) Паренхима

48. Адам ағзасында қанша қаңқа бұлшықеті бар :

- A) 600-ден астам
- B) 200-ден астам
- C) 400-ден астам
- D) 500-ден астам
- E) 250-ден астам

49. Тірек-қимыл жүйесіне мыналар жатады:

- A) Қаңқа және бұлшықет
- B) Тек қаңқа
- C) Тек бұлшықет
- D) Тек өкпе
- E) Омыртқа бағанасы

50. Сүйек минералының мәнін анықтаңыз:

- A) Қаттылық береді
- B) Жұмсақтық береді
- C) Икемділік береді
- D) Серпімділік береді
- E) Тыныс алу береді

51. Біздің ағзамыздағы кальцийдің көп бөлігі қайда кездеседі:

- A) Сүйектерде

- B) Бұлшықеттерде
- C) Тері астындағы тіндерде
- D) Қанда
- E) Мида

52. Қол сүйекке жататын:

- A) Тоқпан жілік
- B) Смыртқа
- C) Толарсақ
- D) Қабырға
- E) Ортан жілік

53. Мидың соңғы жетілуін көрсетіңіз аяқталады дейін:

- A) 22 жасқа дейін
- B) 17 жасқа
- C) 15 жылға
- D) 20 жасқа дейін
- E) 18 жасқа

54. Жүйке жүйесінің рефлекторлық принципін қай ғалым ашты?

- A) И. М. Сеченов
- B) И. П. Павлов
- C) Н.И.Вавилов
- D) П. К. Анохин
- E) В. Гарвей

55. Аксонның нейрондық процесс ретіндегі негізгі қызметі:

- A) Басқа жасушаға импульс өткізу
- B) Қозуды жеделдету
- C) Қозудың баяулауы
- D) Қозу тежеу
- E) Жүйке импульстарының таралуы

56. Жүйке жасушасының қысқа өсіндісін анықтаңыз :

- A) Дендрит
- B) Аксон
- C) Синапс
- D) Жүйке
- E) Постсинапс

57. Балалардағы оттегіге деген қажеттілік ересектерге қарағанда көбірек, өйткені:

- A) Барлық жауаптар дұрыс
- B) Тыныс алу қозғалысының жиілігі ересектерге қарағанда көбірек
- C) Қанның оттегі сыйымдылығы ересектерге қарағанда үлкен
- D) Жасушалардағы зат алмасу процестер ересектерге қарағанда жоғары
- E) Қарқынды өсіп келе жатқан организм

58. Сөйлеудің қозғалтқыш орталығы :

- A) Мидың сол жақ жарты шарында
- B) Мишықта
- C) Мидың оң жарты шарында
- D) Жұлында

Е) Ортаңғы мида

59. Ассимиляция процестері жүреді..

- А) Эндоплазмалық желідегі дене жасушаларында
- В) Митохондриядағы дене жасушаларында
- С) Гольджи аппаратындағы дене жасушаларында
- Д) Ядродағы дене жасушаларында
- Е) Цитоплазмадағы дене жасушаларында

60. Жүректің қақпақшалары арасында орналасқан:

- А) Жүрекшелер мен қарыншалар
- В) Оң қарынша және өкпе артериясы
- С) Жүрекшелер мен өкпе венасы
- Д) Сол жақ қарынша және өкпе артериясы
- Е) Сол жақ қарынша және қолқа

61. Адам ағзасында синтезделмейтін және тамақпен қамтамасыз етілуі керек аминқышқылдары деп аталады _____.

- А) Ауыстырылмайтын
- В) Ауыстырылатын
- С) Ациклді
- Д) Циклдік
- Е) Жартылай ауыстырылатын

62. Жүректің өткізгіш жүйесінің түйіндерінің қатаң белгіленген уақыт аралығында қозу күйі өздігінен түсу қабілеті бұл қалай аталады?

- А) Автоматизм
- В) Қозғыштық
- С) Өткізгіштік
- Д) Тұрақсыздық
- Е) Түйін

63. Жүрек циклінің екінші кезеңі:

- А) Қарыншаның систоласы
- В) Жалпы диастоласы
- С) Атриальды систола
- Д) Қарыншалық үзіліс
- Е) Жалпы үзіліс

64. Миокардтың ең үлкен қабаты бар жүрек бөлімі:

- А) Сол жақ қарынша
- В) Оң жақ атриум
- С) Оң қарынша
- Д) Сол жақ атриум
- Е) Қолқа бөлігі

65. Қайсы рефлекс туа біткен және тұқым қуалайтынын анықтаңыз:

- А) шартсыз
- В) шартты
- С) проприорецепторлар
- Д) экстерорецепторлар
- Е) интерорецепторлар

66. Адамның қоршаған ортаның заттары мен қасиеттерін тіршілігін қамтамасыз ету үшін пайдалануы:

- A) Табиғатты пайдалану
- B) Табиғи жағдайлар
- C) Табиғи ресурстар
- D) Ауыл шаруашылығы
- E) Өнеркәсіп

67. Каспийдің экологиялық проблемалары байланысты:

- A) Мұнаймен ластануы
- B) Теңіз деңгейінің төмендеуімен
- C) Түбінде геологиялық процестермен
- D) Климаттың өзгеруімен
- E) Су қоймасының эвтрофикациясымен

68. Экологияны зерттеу мәселелері...

- A) Организм және қоршаған орта
- B) Адам мен жануарлардың өзара әрекеттесуі
- C) Күн энергиясы
- D) Өсімдіктер
- E) Мұхиттардың энергиясы

69. "Экология" термині қалай аударылады...

- A) Тұрғын үй
- B) Табиғат
- C) Теңіз
- D) Жануарлар
- E) Биогеоценоз

70. Қазіргі қоғам ретінде сипатталады тұтыну қоғамы, бұқаралық ақпарат құралдарында жалпыға бірдей тұтыну идеялары терминін көрсетіңіз:

- A) Консумеризм (тұтынушылық)
- B) Комменсализм
- C) Паразитизм
- D) Симбиоз
- E) Мутуализм

71. Экологияны зерттеудің негізгі объектісі:

- A) Экологиялық жүйелер немесе экожүйелер
- B) Өндірушілер
- C) Тұтынушылар
- D) Редуценттер
- E) Сапрофиттер

72. Абиотикалық факторларға мыналар жатады – ...

- A) Күн энергиясы
- B) Комменсализм
- C) Мутуализм
- D) Бейтараптық
- E) Аменсализм

73. Экожүйе деп аталады...

- A) Бірге өмір сүретін организмдердің жиынтығы және олардың өмір сүру шарттары
- B) Тірі және қиғаш компоненттердің белгілі бір құрамы бар жер бетінің біртекті бөлігі
- C) Қоршаған орта факторларының жиынтығы
- D) Түр құрамының тұрақтылығы
- E) Бір түрдегі даралар жиынтығы

74. "Экожүйе" терминінің кім енгізілгенін және қай жылы енгізілгенін анықтаңыз:

- A) 1935 жылы Генсли
- B) 1900 жылы Вернадский
- C) 1956 жылы Геккель
- D) 1919 жылы Докучаев
- E) 1875 жылы Сукачев

75. Қарапайым бейорганикалық заттардан күрделі органикалық заттарды синтездейтін организмдер деп аталады...

- A) Өндірушілер
- B) Тұтынушылар
- C) Редуценттер
- D) Деструкторлар
- E) Гетеротрофтар

76. Сүтқоректілер биоценоздағы қай топқа жатады...

- A) Продуцент (тұтынушылар)
- B) Өндірушілер
- C) Автотрофтар
- D) Фототрофтар
- E) Мезатрофтар

77. Тірі организмдер аймағы деп аталады...

- A) Биосфера
- B) Гидросфера
- C) Литосфера
- D) Атмосфера
- E) Ноосфера

78. Ақыл сферасы деп аталады...

- A) Ноосфера
- B) Гидросфера
- C) Литосфера
- D) Атмосфера
- E) Биосфера

79. Фотосинтез процесінің мәнін анықтаңыз...

- A) Атмосфераны оттегімен қанықтыру
- B) Көмірқышқыл газының бөлінуі
- C) Күн энергиясын пайдалану
- D) Жануарлардың болуы
- E) Адамның қатысуы

80. Климаттық факторларға мыналар жатады – ...

- A) Күн радиациясы
- B) Топырақ құрамы
- E) Судың құрамы
- D) Жер бедері
- E) Топырақ құрылымы

81. Жердің ауа қабығын көрсетіңіз :

- A) Атмосфера
- B) Гидросфера
- C) Литосфера
- D) Биосфера
- E) Ноосфера

82. Биосфераның құрылымы мен жоғарғы шекарасын анықтаңыз:

- A) Атмосфера 20-25 км
- B) Стратосфера - 50-55 км
- C) Ионосфера - 400 км
- D) Экзосфера-2000 С
- E) Ноосфера-саналы қабат

83. Тропосфераның мұхит немесе құрлық бетінен биіктігін көрсетіңіз:

- A) Полюстерде 8-10 км және экватордан 16-18 км жоғары
- B) Мұхит немесе құрлық бетінен 50-55 км биіктікке дейін созылады
- C) Мұхит немесе құрлық бетінен 800 км қашықтықта орналасқан
- D) Мұхит немесе құрлық бетінен 50-80 шақырым
- E) Мұхит немесе құрлық бетінен 1000-1500 шақырым

84. Термосфераның мұхит немесе құрлық бетінен биіктігін анықтаңыз:

- A) Мұхит немесе құрлық бетінен 800 км қашықтықта орналасқан
- B) Мұхит немесе құрлық бетінен 50-55 км биіктікке дейін созылады
- C) Молюстерде 8-10 км және экватордан 16-18 км жоғары
- D) Мұхит немесе құрлық бетінен 50-80 шақырым
- E) Мұхит немесе құрлық бетінен 1000-1500 шақырым

85. Ауа тазалығының көрсеткіші қандай газ екенін көрсетіңіз:

- A) Озон
- B) Оттегі
- C) Көмірқышқыл газы
- D) Күкіртті газ
- E) Фосфор ангидридi

86. Атмосфераның ең қауіпті ластануы:

- A) Радиоактивті
- B) Оттегі
- C) Көмірқышқыл газы
- D) Күкіртті газ
- E) Фосфор ангидридi

87. Гидросфера-бұл...

- A) Жердің су қабығы
- B) Жердің ауа қабығы
- C) Жер қыртысының жоғарғы бөлігі

- D) Тірі организмдер
- E) Озон қабаты

88. Мұхиттардың төменгі аймағы деп аталады...

- A) Бенталь
- B) Пелагиаль
- C) Гидросфера
- D) Литосфера
- E) Абиссаль

89. Су айдындарының минералды ластану көздері...

- A) Құм, минералды тұздар
- B) Өсімдіктер
- C) Жануарлар
- D) Құстар
- E) Органикалық заттар

90. Су қоймасының биологиялық ластану көзі...

- A) Биофабрика, былғары комбинаттары
- B) Минералды заттар
- C) Өсімдіктер
- D) Жануарлар
- E) Жанартаулар

91. Жердің қатты қабығын көрсетіңіз:

- A) Литосфера
- B) Гидросфера
- C) Атмосфера
- D) Биосфера
- E) Ноосфера

92. Негізгі тіршілік ету ортасына не жатпайды...

- A) Вакуум
- B) Жер үсті-әуе ортасы
- C) Су
- D) Топырақ
- E) Тірі организмдер

93. 3-4 см топырақ қабатын қалпына келтіру үшін қанша уақыт қажет...

- A) 200-1000 жыл
- B) 45-50 жас
- C) 1-2 жыл
- D) 80-100 жыл
- E) 25-30 жас

94. Топырақтың жоғарғы қабатын бұзу деп аталады...

- A) Эрозия
- B) Коррозия
- C) Эволюция
- D) Фотосинтез
- E) Анимация

95. Өсімдік тамырларын қоршап тұрған белсенді топырақ қабаты деп аталады...

- A) Ризосфера
- B) Литосфера
- C) Атмосфера
- D) Гидросфера
- E) биосфера

96. Жел эрозиясы деп аталады...

- A) Топырақтың жоғарғы қабатын үрлеу
- B) Атмосфераның химиялық құрамының бұзылуы
- C) Атмосфералық қысымның жоғарылауы
- D) Озон экранының бұзылуы
- E) Торнадо, тайфун

97. Абиотикалық факторлар деп аталады...

- A) Жансыз табиғаттың қасиеттері
- B) Адамзат қоғамы қызметінің нысандары
- C) Тірі заттардың бір-біріне әсер ету формалары
- D) Организмдер кешендерінің нысаны
- E) Организмдердің кейбір топтарын басқаларына ауыстыру

98. Табиғи ресурстардың қалай бөлінетінін көрсетіңіз:

- A) Таусылатын, таусылмайтын
- B) Су, мұхиттық
- C) Жанғыш, жанбайтын
- D) Жиі кездесетін, сирек кездесетін
- E) Таулы және жазықтық

99. Таусылатын ресурстарға не жататынын анықтаңыз:

- A) Көмір, мұнай
- B) Күн энергиясы, газ
- C) Мұхиттардың энергиясы, шымтезек алқаптары
- D) Атмосфералық ауа
- E) Жел энергиясы

100. Таусылмайтын ресурстарға не жататынын анықтаңыз:

- A) Жел энергиясы, күн энергиясы
- B) Көмір
- C) Түсті металдар
- D) Табиғи газ
- E) Ағаш

101. Адам көзімен көре алмайтын өте ұсақ нысандар қалай аталады?

- A) Микроәлем нысандары
- B) Ғарыш нысандары
- C) Макроәлем нысандары
- D) Жұлдыздар
- E) Планеталар

102. Микроәлем нысандарына не жатады?

- A) Вирус, бактерия, молекула
- B) Ағаш, үй, машина

- C) Қала, көл, орман
- D) Жер, Ай, Күн
- E) Тау, мұхит, арал

103. Микроәлемді зерттейтін құрал қалай аталады?

- A) Микроскоп
- B) Телескоп
- C) Перископ
- D) Барометр
- E) Термометр

104. Ғарыштағы үлкен аспан денелерін бақылау үшін қандай құрал қолданылады?

- A) Телескоп
- B) Микроскоп
- C) Миксер
- D) Камера
- E) Лупа

105. Тірі табиғатқа не жатады?

- A) Адам, жануар, өсімдік
- B) Тас, су, ауа
- C) Кітап, үстел, орындық
- D) Құм, қар, топырақ
- E) Машина, үй, көпір

106. Макроәлемге тән сипаттамалардың бірі қандай?

- A) Үлкен көлем мен қашықтық
- B) Көзге көрінбейтін
- C) Микроскоппен бақыланады
- D) Атомнан кіші
- E) Электрондық құрылым

107. Өсімдіктер немен қоректенеді?

- A) Күн сәулесі, су және көмірқышқыл газымен
- B) Басқа жануарлармен
- C) Топырақтың ауырлығымен
- D) Желмен
- E) Құстармен

108. Жануарлар қалай тыныс алады?

- A) Оттегімен
- B) Көмірқышқыл газымен
- C) Су буымен
- D) Тек жарықпен
- E) Шаңмен

109. Атомның ішінде не болады?

- A) Протон, нейтрон, электрон
- B) Жұлдыздар
- C) Ғаламшарлар
- D) Таулар
- E) Су

110. Макроәлем мен микроәлем нысандарының айырмашылығы неде?

- A) Өлшемі мен зерттеу әдістерінде
- B) Түрінде
- C) Түстерінде
- D) Атауларында
- E) Пайда болу уақытында

111. Жердің өз осінен айналуының салдары қандай?

- A) Тәулік ауысуы
- B) Жыл мезгілдерінің өзгеруі
- C) Ай фазаларының өзгеруі
- D) Күннің жарқырауы
- E) Құрлықтардың жылжуы

112. Тірі табиғаттың ерекшелігі қандай?

- A) Тыныс алады, өседі, көбейеді
- B) Жылтырайды
- C) Түсін өзгертеді
- D) Қатты болады
- E) Тек суда болады

113. Жердің шар тәрізді болуының салдары қандай?

- A) Күн сәулесінің жер бетіне біркелкі түспеуі
- B) Атмосфераның болмауы
- C) Судың түсі көк болуы
- D) Ауаның иісі
- E) Құстардың ұшуы

114. Жердің тартымдылық күшінің нәтижесі не?

- A) Барлық денелердің Жерге тартылуы
- B) Күннің қызуы
- C) Желдің бағыты
- D) Айдың айналуы
- E) Жер бедерінің өзгеруі

115. Жердің өз осінен айналу бағыты қандай?

- A) Батыстан шығысқа қарай
- B) Солтүстіктен оңтүстікке
- C) Шығыстан батысқа
- D) Оңтүстіктен солтүстікке
- E) Тік жоғары қарай

116. Жердің қай қабығы тірі ағзалардың тіршілік ету ортасы болып табылады?

- A) Биосфера
- B) Литосфера
- C) Атмосфера
- D) Гидросфера
- E) Мантия

117. Атмосфера мен гидросфераның өзара әрекеттесу нәтижесінде не пайда болады?

- A) Жауын-шашын
- B) Жер сілкінісі

- C) Магма
- D) Континенттер
- E) Тау жыныстары

118. Тіршіліктің пайда болуы туралы ғылымда не деп аталады?

- A) Гипотеза
- B) Теорема
- C) Дәлел
- D) Постулат
- E) Қағида

119. Тіршіліктің пайда болуы туралы гипотезасын кім ұсынды?

- A) А.И. Опарин
- B) И.Н. Павлов
- C) Исаак Ньютон
- D) Чарльз Дарвин
- E) Лев Толстой

120. Литосфера мен гидросфераның байланысы не арқылы жүзеге асады?

- A) Жер асты сулары
- B) Оттегі
- C) Күн сәулесі
- D) Жануарлар
- E) Құрғақшылық

121. Географиялық карта дегеніміз не?

- A) Жер бетінің жазықтықта шартты белгілермен бейнеленуі
- B) Жер сілкінісін өлшейтін құрал
- C) Жердің ішкі құрылысын сипаттайтын сызба
- D) Жердің ауа райын болжайтын кесте
- E) Ғарыштан түсірілген сурет

122. Картада биіктіктер мен ойыстар қалай бейнеленеді?

- A) Түстер мен горизонталь сызықтар арқылы
- B) Сурет және фотолар арқылы
- C) Жол белгілерімен
- D) Тек сөзбен сипатталады
- E) Көлемдік макеттер арқылы

123. Географиялық картадағы шартты белгілер не үшін қажет?

- A) Жер бетіндегі нысандарды түсінікті әрі қысқа түрде көрсету үшін
- B) Картаның түсін өзгерту үшін
- C) Суреттерді безендіру үшін
- D) Сөздерді азайту үшін
- E) Картаны әдемі ету үшін

124. Картадағы көк түс көбінесе нені білдіреді?

- A) Суды (теңіз, мұхит, көл, өзен)
- B) Орманды
- C) Тауларды
- D) Елдерді
- E) Ауыл шаруашылығын

125. Картадағы масштаб нені көрсетеді?

- A) Жер бетіндегі қашықтықтың картада қаншалықты кішірейтілгенін
- B) Жердің ауа райын
- C) Жануарлардың санын
- D) Өсімдіктердің орналасуын
- E) Географиялық координатаны

126. Картада арақашықтықты өлшеу үшін алдымен не қажет?

- A) Масштабты білу
- B) Картаның түсін анықтау
- C) Желдің бағытын табу
- D) Белгілі бір елді таңдау
- E) Биіктікті өлшеу

127. Масштаб дегеніміз не?

- A) Жер бетіндегі қашықтықтың картада қаншалықты кішірейтілгенін көрсететін сандық өлшем
- B) Картадағы белгілер жиынтығы
- C) Ауа райы өлшемі
- D) Биіктікті өлшеу құралы
- E) Географиялық бойлық

128. Картадағы масштаб 1:100 000 болса, бұл нені білдіреді?

- A) 1 см картада – 1 км шын өмірде
- B) 1 см картада – 10 км
- C) 1 см картада – 100 км
- D) 1 см картада – 1000 км
- E) 1 см картада – 10 м

129. Картада аудан өлшеу үшін не қолданылады?

- A) Планиметр немесе тор көз әдісі
- B) Компас
- C) Телескоп
- D) Барометр
- E) Термометр

130. Егер картада екі нүктенің арасы 5 см, ал масштаб 1:200 000 болса, нақты арақашықтық қандай болады?

- A) 10 км
- B) 5 км
- C) 1 км
- D) 100 км
- E) 2 км

131. Градус торын құрайтын сызықтар қалай аталады?

- A) Параллельдер мен меридиандар
- B) Экватор мен нөлдік биіктік
- C) Ауа және жел сызықтары
- D) Көлдер мен өзендер
- E) Таулар мен жазықтар

132. Географиялық координаттар қандай екі шамадан тұрады?

- A) Ендік және бойлық
- B) Биіктік пен тереңдік
- C) Температура мен қысым
- D) Қашықтық пен аудан
- E) Уақыт пен жылдамдық

133. Экватор қандай бағытта өтеді?

- A) Батыстан шығысқа қарай
- B) Солтүстіктен оңтүстікке
- C) Бойлық бойынша
- D) Полюстен полюске
- E) Көлденең емес тік бағытта

134. Экологиялық қозғалыстың негізгі мақсаттары қандай?

- A) Табиғатқа зиян келтіретін әрекеттерді тоқтату, экологиялық апаттарды алдын алу, экологиялық білім беру
- B) Тек табиғи ресурстарды көптеп алу
- C) Тек өнеркәсіптің дамуын қолдау
- D) Тек тұрғындардың өмір сүру деңгейін көтеру
- E) Тек жануарлар мен өсімдіктерді қорғау

135. Қазақстанда экологиялық қозғалыс неше жылдан бері белсенді жұмыс істейді?

- A) 1990 жылдардан бастап
- B) 2000 жылдардан бастап
- C) 1980 жылдардан бастап
- D) 1970 жылдардан бастап
- E) 2010 жылдан бастап

136. Жер шары неше сағаттық белдеуге бөлінеді?

- A) 24
- B) 12
- C) 20
- D) 18
- E) 30

137. Әр сағаттық белдеу неше градусық бойлыққа тең?

- A) 15°
- B) 30°
- C) 45°
- D) 10°
- E) 5°

138. Нөлдік меридианмен сәйкес келетін сағаттық белдеу қалай аталады?

- A) Нөлінші белдеу
- B) Бірінші белдеу
- C) Гринвич белдеуі
- D) Жергілікті белдеу
- E) Еуразия белдеуі

139. Экологиялық ұйымдар қандай мәселелерді шешуге тырысады?

- A) Табиғат ресурстарын сақтау, экологиялық апаттарды болдырмау, адамдарды

- экологиялық біліммен қамтамасыз ету
- В) Тек өнеркәсіпті дамыту
  - С) Тек экономикалық дағдарыстарды шешу
  - Д) Тек әлеуметтік мәселелерді шешу
  - Е) Тек адам құқықтарын қорғау

140. Жергілікті уақыт дегеніміз не?

- А) Белгілі бір меридианға сәйкес келетін уақыт
- В) Теледидардағы уақыт
- С) Жердің ауа райы
- Д) Тек ел астанасындағы уақыт
- Е) Маусымдық ауысым уақыты

141. Дүниежүзілік мұхит дегеніміз не?

- А) Жер шарын қоршаған барлық мұхиттар мен теңіздердің жиынтығы
- В) Бір ғана Тынық мұхиты
- С) Жер бетіндегі барлық көлдер
- Д) Құрлықтарды бөлетін шекаралар
- Е) Тек Солтүстік Мұзды мұхит

142. Дүниежүзілік мұхитқа кіретін ірі мұхит саны қанша?

- А) 4
- В) 3
- С) 5
- Д) 6
- Е) 2

143. Дүниежүзілік мұхиттағы судың негізгі қасиеттерінің бірі —

- А) Тұздылығы
- В) Құрғақтығы
- С) Құмдылығы
- Д) Шаңдылығы
- Е) Газдылығы

144. Мұхит суының тұздылығы неге байланысты өзгереді?

- А) Булану мен жауын-шашын мөлшеріне
- В) Желдің жылдамдығына
- С) Айдың фазасына
- Д) Құрлық формасына
- Е) Жануарлар түріне

145. Мұхит ағыстары дегеніміз не?

- А) Мұхит суының бағытты түрде үздіксіз қозғалысы
- В) Мұхиттағы балықтардың қозғалысы
- С) Құрлықтың өзгеруі
- Д) Теңіз толқындарының биіктігі
- Е) Жағалау сызығының ұзындығы

146. Халықтың орналасуы дегеніміз не?

- А) Адамдардың Жер бетінде таралуы
- В) Қала атауларының тізімі
- С) Халық санының өзгеруі

- D) Тек астаналардың саны
- E) Халықтың білім деңгейі

147. Халық тығыздығы немен өлшенеді?

- A) 1 шаршы километрге шаққандағы адам саны
- B) Бір елдегі жалпы халық саны
- C) Тек қалалардағы адам саны
- D) Ауыл шаруашылығы жерлерінің ауданы
- E) Табиғи өсім мөлшері

148. Халық ең тығыз орналасқан аймақтарға қайсысы жатады?

- A) Шығыс және Оңтүстік Азия
- B) Арктика және Антарктида
- C) Орталық Австралия
- D) Сахара шөлі
- E) Тынық мұхиты аралдары

149. Халық сирек қоныстанған аумақтардың бірі —

- A) Амазония ормандары
- B) Еуропа елдері
- C) Қытай жағалауы
- D) Үндістан
- E) Жапония аралдары

150. Халық тығыздығы неге байланысты өзгереді?

- A) Табиғи жағдайларға, экономикалық дамуға және әлеуметтік факторларға
- B) Тек халықтың ұлтына
- C) Ән-күйге деген қызығушылыққа
- D) Жер көлеміне ғана
- E) Жануарлар санына

151. Энергия көздері дегеніміз не?

- A) Энергия алуға пайдаланылатын табиғи және жасанды ресурстар
- B) Тек электр қуатын тасымалдайтын сымдар
- C) Ғимараттардың салыну тәсілі
- D) Су құбырлары жүйесі
- E) Тек жанармай сақтау орындары

152. Төменде берілгендердің қайсысы жаңартылатын энергия көзіне жатады?

- A) Күн энергиясы
- B) Көмір
- C) Мұнай
- D) Табиғи газ
- E) Уран

153. Көмір, мұнай, табиғи газ сияқты энергия көздері қалай аталады?

- A) Қазба отындар
- B) Жаңартылатын көздер
- C) Электр станциялары
- D) Өсімдіктер тобы
- E) Биологиялық заттар

154. Жел және су энергиясы қандай энергия көздеріне жатады?

- A) Жаңартылатын
- B) Қазба
- C) Химиялық
- D) Жануар текті
- E) Органикалық

155. Энергия үнемдеудің басты мақсаты —

- A) Табиғи ресурстарды сақтау және қоршаған ортаны қорғау
- B) Жаңа көлік түрлерін өндіру
- C) Жерді тыңайту
- D) Жанармай бағасын қымбаттату
- E) Ауаның температурасын өзгерту

156. Энергияны тұтыну дегеніміз не?

- A) Энергияның адамдар мен өндіріс үшін пайдаланылуы
- B) Энергияның табиғатқа қайта оралуы
- C) Энергияның тек өндіріс саласына пайдаланылуы
- D) Электр энергиясын өндіру
- E) Тек көлік қозғалысына арналған энергия

157. Энергияны шығару дегеніміз не?

- A) Энергияның пайдалану процесінде жоғалуы немесе айналуы
- B) Энергияның үнемделуі
- C) Энергияның жерге сіңірілуі
- D) Энергияның суға айналуы
- E) Тек отынның жануы

158. Экологиялық қозғалыс дегеніміз не?

- A) Табиғатты қорғау және экологиялық мәселелерді шешуге бағытталған қоғамдық қозғалыс
- B) Тек табиғатта болып жатқан құбылыстарды зерттеу
- C) Қалаларда көлік мәселесін шешуге бағытталған қозғалыс
- D) Тек ауыл шаруашылығын дамытуға бағытталған қозғалыс
- E) Тек мәдени шараларды өткізуге бағытталған қозғалыс

159. Энергияны тиімді пайдалану дегеніміз не?

- A) Энергияны мүмкіндігінше аз тұтыну
- B) Энергияны барынша көп тұтыну
- C) Тек жаңартылатын энергия көздерін қолдану
- D) Энергия шығару жүйелерін тек өндіруге арналған
- E) Барлық энергияны бір жерге жинау

160. Энергияның жоғалуы немесе ауысуы қалай анықталады?

- A) Жұмыс нәтижесінде энергияның бір түрінің басқа түрге ауысуымен
- B) Тек химиялық процестер кезінде
- C) Жерді өңдеу барысында
- D) Өсімдіктердің өсуімен
- E) Жануарлардың тыныс алуымен

161. Баламалы энергия көздері дегеніміз не?

- A) Қалпына келтірілетін, қоршаған ортаға зиян келтірмейтін энергия көздері

- B) Тек көмір мен мұнайдан алынатын энергия
- C) Қазба отындардан алынатын энергия
- D) Тек табиғи газдан алынатын энергия
- E) Электр станцияларында өндіретін энергия

162. Қай энергия көзі баламалы энергия көздеріне жатады?

- A) Күн энергиясы
- B) Көмір
- C) Мұнай
- D) Табиғи газ
- E) Уран

163. Күн энергиясының артықшылығы неде?

- A) Ол жаңартылатын және қоршаған ортаға зиянсыз
- B) Ол тек түнде қолданылады
- C) Ол тек үлкен қалаларда қолданылуы мүмкін
- D) Ол тым қымбат
- E) Ол тек күндіз ғана қолданылады

164. Жел энергиясының негізгі кемшілігі қандай?

- A) Желдің күші тұрақсыз болуы мүмкін
- B) Ол өте қымбат
- C) Жел энергиясы тек қыста қолданылады
- D) Жел турбиналары үлкен жер аумағын қажет етеді
- E) Жел энергиясы тек күндіз ғана қолданылады

165. Биомасса энергиясы қандай материалдардан алынады?

- A) Өсімдіктер мен жануарлар қалдықтары
- B) Тек металл қоқыстарынан
- C) Тек көмір мен мұнайдан
- D) Тек пластик қалдықтарынан
- E) Су мен жердің араласынан

166. Өсімдіктердің систематикасында қандай бірлік ең төменгі деңгей болып табылады?

- A) Түр
- B) Тұқым
- C) Отбасы
- D) Туыс
- E) Класс

167. Қосжарнақтылардың ерекшелігі неде?

- A) Өсімдіктерде екі жарнақты тұқымдар болады
- B) Өсімдіктерде бір жарнақты тұқымдар болады
- C) Олар тек шөптесін өсімдіктерден тұрады
- D) Олар тек ағаштардан тұрады
- E) Олар тек гүлді өсімдіктерден тұрады

168. Егер бір зат белгілі бір жылдамдықпен қозғалса, ол басқа затқа қатысты қалай сипатталады?

- A) Жылдамдығы мен бағыты бойынша салыстырмалы түрде
- B) Тек бағыты бойынша
- C) Тек жылдамдығы бойынша

- D) Тек орын ауыстыруы бойынша
- E) Тек тоқтауы бойынша

169. Жылдамдықтың салыстырмалылығы қандай жағдайда көрінеді?

- A) Бақылаушының тұрғысынан объектіге қатысты
- B) Тек ғарыштық объектілерде
- C) Тек адамдардың қозғалысында
- D) Жылдамдық бірқалыпты болса
- E) Егер объект тоқтаса

170. Көлік қозғалысының салыстырмалы екенін қалай түсіндіруге болады?

- A) Көлік басқа көлікке немесе қоршаған ортаға қатысты қозғалады
- B) Көлік қозғалысы тек бір бағытта болады
- C) Көлік ешқашан қозғала алмайды
- D) Көлік тек жолмен қозғалады
- E) Көлік қозғалысы тек бағдарлама бойынша жүреді

171. Өсімдіктердің таксономиялық бірліктері қандай реттілікпен орналасады?

- A) Патшалық, бөлім, класс, отбасылар, туыс, түр
- B) Түр, туыс, бөлім, класс, патшалық
- C) Тұқым, түр, туыс, бөлім, патшалық
- D) Туыс, тұқым, класс, бөлім, патшалық
- E) Класс, бөлім, туыс, отбасылар, патшалық

172. Өсімдіктердің систематикасы қандай мақсатты көздейді?

- A) Өсімдіктерді түрлеріне, туыстарына және отбасыларына бөлу
- B) Өсімдіктердің өсіп-өнуін қамтамасыз ету
- C) Өсімдіктердің қасиеттерін зерттеу
- D) Өсімдіктерді тек биологиялық тұрғыдан зерттеу
- E) Өсімдіктердің климаттық әсерлерін зерттеу

173. Бір объекті басқа объектімен салыстырғанда тыныштықта тұрса, онда ол қандай жағдайда болады?

- A) Бір объектінің салыстырмалы қозғалыссыздығы
- B) Екі объектінің бірдей қозғалуы
- C) Бір объектінің қозғалыссыздығы
- D) Қозғалыс жоқ
- E) Тек уақытқа байланысты қозғалыс

174. Биогеография дегеніміз не?

- A) Жер бетіндегі тірі организмдердің таралуы мен олардың экологиялық жағдайларын зерттейтін ғылым
- B) Жануарлардың мінез-құлқын зерттейтін ғылым
- C) Тірі организмдердің пайда болуын зерттейтін ғылым
- D) Өсімдіктердің түрлерін зерттейтін ғылым
- E) Жер бетіндегі климаттық өзгерістерді зерттейтін ғылым

175. Биогеографияның негізгі мақсаты қандай?

- A) Тірі организмдердің таралу заңдылықтарын анықтау
- B) Экологиялық тепе-теңдікті сақтау
- C) Тірі организмдердің бейімделуін зерттеу

- D) Тек өсімдіктердің таралуын зерттеу
- E) Тек жануарлардың популяциясын зерттеу

176. Қысым дегеніміз не?

- A) Бірлік ауданға түсетін күш
- B) Қатты дененің ішіндегі молекулалардың жылдамдығы
- C) Заттың массасы мен көлемінің арақатынасы
- D) Тек сұйықтар мен газдар үшін қолданылатын қасиет
- E) Тек қатты денелерге тән күш

177. Газ қысымын қалай түсінуге болады?

- A) Газ молекулаларының стеналарға соқтығысуы нәтижесінде пайда болатын күш
- B) Газ молекулаларының жерге тартылу күшінің әсері
- C) Газдың температурасын жоғарылату
- D) Газдың көлемінің кішіреюі
- E) Газ молекулаларының үнемі қозғалуымен

178. Сұйықтың қысымы қандай факторларға тәуелді?

- A) Сұйықтың тереңдігі мен тығыздығына
- B) Сұйықтың түсі мен көлеміне
- C) Сұйықтың температурасына
- D) Сұйықтың жоғары және төменгі қабаттарына
- E) Сұйықтың салмағына

179. Қатты денелерде қысым қалай түсіндіріледі?

- A) Қатты дененің бетіне түсетін күштің бірлік ауданға әсері
- B) Қатты дененің ішіндегі молекулалардың қозғалыс жылдамдығы
- C) Қатты дененің салмағы мен температурасы
- D) Қатты дененің тығыздығы мен көлемі
- E) Қатты денелердің басқа денелермен жанасу күші

180. Сұйықтың қысымын есептегенде қандай параметрлер ескеріледі?

- A) Сұйықтың тығыздығы, тереңдігі және еркін түсу үдеуі
- B) Сұйықтың түсі мен көлемі
- C) Сұйықтың температурасы мен көлемі
- D) Сұйықтың жылдамдығы мен бағыты
- E) Сұйықтың химиялық құрамы мен тұтқырлығы

181. Адамның тірек-қимыл жүйесі қандай бөлімдерден тұрады?

- A) Сүйектер, буындар және бұлшықеттер
- B) Қан айналым жүйесі мен жүйке жүйесі
- C) Тыныс алу жүйесі мен асқазан
- D) Бүйрек пен бауыр
- E) Жүрек пен тамырлар

182. Адамның сүйектері қандай қызмет атқарады?

- A) Қорғаныс, тірек және қозғалысты қамтамасыз ету
- B) Тек қоректік заттарды сақтау
- C) Тек газ алмасуды қамтамасыз ету
- D) Тек жылуды реттеу
- E) Тек артық сұйықтықты шығару

183. Бұлшықеттердің негізгі қызметі қандай?

- A) Қозғалыс пен дененің қалыпты күйін сақтап тұру
- B) Қоректік заттарды бөлу
- C) Қан айналымын жақсарту
- D) Тыныс алуды қамтамасыз ету
- E) Ас қорыту процесін басқару

184. Буындар қандай қызмет атқарады?

- A) Сүйектердің қозғалуына мүмкіндік береді
- B) Қанның ағуына көмектеседі
- C) Тыныс алу қызметін реттейді
- D) Ас қорыту процесін қамтамасыз етеді
- E) Температураны реттейді

185. Адамның қаңқасы не үшін қажет?

- A) Тірек қызметі, қорғаныш және қозғалысты қамтамасыз ету
- B) Тек энергия жинау үшін
- C) Тек қан айналымын қамтамасыз ету үшін
- D) Тек ас қорытуға қатысты
- E) Тек дене температурасына әсер ету үшін

186. Қысым ағзаларға қалай әсер етеді?

- A) Қысым ағзаның мүшелеріне әсер етіп, олардың жұмысын бұзуы мүмкін
- B) Қысым ағзаның жұмысын жақсартады
- C) Қысым ағзаның жылдамдығын жоғарылатады
- D) Қысым ағзаға әсер етпейді
- E) Қысым ағзаға тек қорғаныс береді

187. Адам ағзасына төменгі қысым әсер еткенде қандай өзгерістер болады?

- A) Ағзада ауаның жетіспеушілігі, тыныс алу мен жүрек соғу жиілігі өзгереді
- B) Ағзада энергия деңгейі көтеріледі
- C) Жүрек жұмысын жақсартады
- D) Тыныс алу процесі жеңілдейді
- E) Ағзада артық сұйықтық жиналады

188. Ағзаға жоғары қысымның әсері қандай?

- A) Ағзада артық жүктеме пайда болып, жүрекке қосымша салмақ түседі
- B) Ағзаға пайда келтіреді, күш-қуатты арттырады
- C) Тыныс алу жеңілдейді
- D) Дененің барлық мүшелері жақсарады
- E) Қан айналымы жақсарады

189. Қысымның ағзаға теріс әсер етуі қандай жағдайларда болуы мүмкін?

- A) Қысым тым жоғары немесе тым төмен болғанда
- B) Қысым қалыпты жағдайда болғанда
- C) Қысым тек терең суға түскенде ғана әсер етеді
- D) Қысым тек жылы ортада әсер етеді
- E) Қысым тек азық-түлікке байланысты өзгергенде

190. Төменгі қысым жағдайында адам қандай жағдайды сезінуі мүмкін?

- A) Бас айналу, шаршау және тыныс алудың қиындауы
- B) Қуаныш пен энергияның көбеюі

- C) Тыныс алудың жеңілдеуі
- D) Жоғары энергия мен күш-қуат сезімі
- E) Тез ұйықтап қалу

191. Экожүйенің құрамбөліктері қандай негізгі бөліктерден тұрады?

- A) Өсімдіктер, жануарлар, микроорганизмдер және қоршаған орта
- B) Тек өсімдіктер мен жануарлар
- C) Тек климаттық факторлар
- D) Тек су мен ауа
- E) Тек топырақ пен су

192. Экожүйеде энергия қалай тасымалданады?

- A) Өсімдіктерден жануарларға, ал жануарлардан микроорганизмдерге өтеді
- B) Тек өсімдіктерден тікелей жануарларға беріледі
- C) Тек жануарлардан микроорганизмдерге беріледі
- D) Барлық энергия бір мезгілде барлық деңгейге беріледі
- E) Энергия тек суға беріледі

193. Экожүйеде қандай байланыстар түрлері бар?

- A) Тікелей және жанама байланыстар
- B) Тек тікелей байланыстар
- C) Тек жанама байланыстар
- D) Тек қоректік байланыстар
- E) Тек химиялық байланыстар

194. Өсімдіктер мен жануарлар арасындағы байланыс қандай рөл атқарады?

- A) Өсімдіктер жануарларды тамақпен қамтамасыз етеді, ал жануарлар өсімдіктерді тозандандырады
- B) Жануарлар өсімдіктерді тек жеп қана қояды
- C) Өсімдіктер жануарлармен ешқандай байланыста болмайды
- D) Жануарлар тек өсімдіктермен байланыс орнатады
- E) Өсімдіктер мен жануарлар арасындағы байланыс тек қана зиянды болып табылады

195. Экожүйеде микроорганизмдердің рөлі қандай?

- A) Олар қоректік заттарды қайта өңдейді және органикалық заттарды минералды заттарға айналдырады
- B) Олар тек ауаны тазалайды
- C) Олар тек өсімдіктердің өсуін қамтамасыз етеді
- D) Олар тек жануарлармен байланыста болады
- E) Олар тек топырақтағы зиянды заттарды жинайды

196. Экожүйенің ауысымы дегеніміз не?

- A) Экожүйенің бір түрден басқа түрге өзгеруі
- B) Экожүйедегі жануарлар мен өсімдіктердің әртүрлілігі
- C) Экожүйенің бірқалыпты жағдайдағы сақталуы
- D) Экожүйенің табиғи тепе-теңдікте болуы
- E) Экожүйедегі химиялық заттардың айналымы

197. Экожүйенің ауысымын қандай факторлар тудырады?

- A) Табиғи апаттар, климаттық өзгерістер және биотикалық факторлар
- B) Тек климаттық өзгерістер
- C) Тек жануарлар санының артуы

- D) Тек өсімдіктердің таралуы
- E) Тек су ресурстарының өзгеруі

198. Экожүйенің ауысымына қандай кезеңдер тән?

- A) Бастапқы, орташа және тұрақты кезеңдер
- B) Тек бастапқы кезең
- C) Тек тұрақты кезең
- D) Тек орташа кезең
- E) Тек апаттық кезең

199. Экожүйенің ауысымының нәтижесінде не өзгереді?

- A) Биотикалық және абиотикалық факторлардың арақатынасы
- B) Тек жануарлар мен өсімдіктердің түрлері
- C) Тек климаттық жағдайлар
- D) Тек топырақтың құрамындағы минералдар
- E) Тек ауа райының жағдайы

200. Экожүйенің ауысымы қандай нәтижеге әкелуі мүмкін?

- A) Экожүйенің жаңа тепе-теңдікке жетуі
- B) Экожүйенің толық құлдырауы
- C) Тек климаттың өзгеруі
- D) Тек өсімдіктердің азаюы
- E) Тек жануарлардың көбеюі

201. Организм бойынша қанды айдауды қамтамасыз ететін мүшені анықтаңыз:

- A) Жүрек
- B) Бауыр
- C) Асқазан
- D) Бүйрек
- E) Өкпе

202. Адам жүрегіндегі камералардың дұрыс санын таңдаңыз:

- A) 4
- B) 3
- C) 2
- D) 5
- E) 6

203. Оттегін тасымалдауға жауап беретін мүшелер жүйесін көрсетіңіз:

- A) Қанайналым жүйесі
- B) Ас қорыту жүйесі
- C) Зәр шығару жүйесі
- D) Жүйке жүйесі
- E) Эндокриндік жүйе

204. Тыныс алу жүйесінің негізгі мүшесі болып табылатын мүшені таңдаңыз:

- A) Өкпе
- B) Бауыр
- C) Жүрек
- D) Бүйрек
- E) Көкбауыр

205. Өкпеде газ алмасу қай жерде жүреді?

- A) Альвеолаларда
- B) Кеңірдекте
- C) Бронхтарда
- D) Көмейде
- E) Мұрын-жұтқыншақта

206. Бұлшықеттерді қандай ұлпа түзеді?

- A) Бұлшықет ұлпасы
- B) Дәнекер ұлпа
- C) Жүйке ұлпасы
- D) Эпителий ұлпасы
- E) Сүйек ұлпасы

207. Ересек адамның ағзасында қанша сүйек бар?

- A) 206
- B) 106
- C) 306
- D) 406
- E) 506

208. Сүйектердің қозғалмалы байланысы қалай аталады?

- A) Буын
- B) Бұлшықет
- C) Байлам
- D) Сіңір
- E) Шеміршек

209. Қай қан құрамында оттегі көбірек болады?

- A) Артериялық қан
- B) Веналық қан
- C) Қылтамыр қаны
- D) Лимфа
- E) Ұлпа сұйықтығы

210. Қанды тазартатын мүше қайсысы?

- A) Бүйрек
- B) Асқазан
- C) Өкпе
- D) Ұйқыбез
- E) Ішек

211. Қанның сұйық бөлігі қалай аталады?

- A) Плазма
- B) Лимфа
- C) Сарысу
- D) Гемоглобин
- E) Тромб

212. Қанның қай жасушалары оттегін тасымалдайды?

- A) Эритроциттер
- B) Тромбоциттер

- C) Лейкоциттер
- D) Нейрондар
- E) Фагоциттер

213. Эритроциттердің құрамында қандай пигмент болады?

- A) Гемоглобин
- B) Меланин
- C) Инсулин
- D) Кератин
- E) Коллаген

214. Ағзаны қорғауды қамтамасыз ететін жасушалар қайсысы?

- A) Лейкоциттер
- B) Эритроциттер
- C) Тромбоциттер
- D) Миоциттер
- E) Osteoциттер

215. Қанның ұюына қандай жасушалар қатысады?

- A) Тромбоциттер
- B) Лейкоциттер
- C) Эритроциттер
- D) Нейрондар
- E) Лимфоциттер

216. Ағзадағы ең ірі без қайсысы?

- A) Бауыр
- B) Ұйқыбез
- C) Қалқанша безі
- D) Гипофиз
- E) Бүйрек үсті бездері

217. Инсулин өндіретін мүшені таңдаңыз:

- A) Ұйқыбез
- B) Асқазан
- C) Бауыр
- D) Бүйрек
- E) Жүрек

218. Тағамның қорытылу процесін анықтаңыз:

- A) Ас қорыту
- B) Бөліп шығару
- C) Тыныс алу
- D) Көбею
- E) Қан айналу

219. Тағамның қорытылуы қай жерде басталады?

- A) Ауыз қуысында
- B) Өңеште
- C) Асқазанда
- D) Ішекте
- E) Бауырда

220. Өт бөлетін мүшені таңдаңыз:

- A) Бауыр
- B) Ұйқыбез
- C) Асқазан
- D) Бүйрек
- E) Ішек

221. Ас қорыту жүйесінің ауыз бен асқазанды байланыстыратын бөлімі қалай аталады?

- A) Өңеш
- B) Жұтқыншақ
- C) Кеңірдек
- D) Ішек
- E) Көмей

222. Қоректік заттардың негізгі сіңірілуі қай жерде жүреді?

- A) Аш ішек
- B) Тоқ ішек
- C) Асқазан
- D) Өңеш
- E) Бауыр

223. Күн сәулесінің әсерінен теріде түзілетін дәруменді таңдаңыз:

- A) D
- B) B
- C) C
- D) A
- E) E

224. Терінің сыртқы қабатын анықтаңыз:

- A) Эпидермис
- B) Дерма
- C) Тері асты май қабаты
- D) Мезодерма
- E) Миокард

225. Гормондар арқылы мүшелердің жұмысын реттейтін жүйені көрсетіңіз:

- A) Эндокриндік жүйе
- B) Тыныс алу жүйесі
- C) Жүйке жүйесі
- D) Қанайналым жүйесі
- E) Тірек-қимыл жүйесі

226. Жүйке жүйесінің орталығы болып табылатын мүшені белгілеңіз:

- A) Ми
- B) Бүйрек
- C) Жүрек
- D) Бауыр
- E) Асқазан

227. Жүйке жүйесінің құрылымдық бірлігін анықтаңыз:

- A) Нейрон

- B) Нефрон
- C) Эритроцит
- D) Остеон
- E) Альвеола

228. Қозғалыс үйлесімділігіне жауап беретін ми бөлімі қайсысы?

- A) Мишық
- B) Сопақша ми
- C) Гипоталамус
- D) Таламус
- E) Гипофиз

229. Тітіркендіргішке ағзаның еріксіз жауабын анықтаңыз:

- A) Рефлекс
- B) Эмоция
- C) Инстинкт
- D) Есте сақтау
- E) Ойлау

230. Ағзадағы ең ұзын сүйек қайсысы?

- A) Орган жілік сүйегі
- B) Иық сүйегі
- C) Шынтақ сүйегі
- D) Кәрі жілік сүйегі
- E) Асықты жілік (үлкен жіліншік)

231. Сіңір қандай қызмет атқарады?

- A) Бұлшықеттерді сүйектермен байланыстырады
- B) Қанды тазартады
- C) Оттегін тасымалдайды
- D) Ішкі мүшелерді қорғайды
- E) Гормондар өндіреді

232. Тыныс алуға қатысатын бұлшықет қайсысы?

- A) Диафрагма
- B) Балтыр бұлшықеті
- C) Дельта тәрізді бұлшықет
- D) Бицепс
- E) Трицепс

233. Оттегінің ағзаға ену процесін анықтаңыз:

- A) Дем алу
- B) Ас қорыту
- C) Дем шығару
- D) Қан айналу
- E) Бөліп шығару

234. Қанның иммунитетке жауап беретін бөлігі қайсысы?

- A) Лейкоциттер
- B) Плазма
- C) Тромбоциттер
- D) Эритроциттер

Е) Гемоглобин

235. Бөліп шығару жүйесіне жататын мүшені таңдаңыз:

- A) Бүйрек
- B) Жүрек
- C) Өкпе
- D) Асқазан
- E) Бауыр

236. Бүйректің негізгі құрылымдық бірлігі қайсысы?

- A) Нефрон
- B) Нейрон
- C) Альвеола
- D) Остеон
- E) Хондроцит

237. Жарықты қабылдайтын мүшені таңдаңыз:

- A) Көз
- B) Тіл
- C) Құлақ
- D) Мұрын
- E) Тері

238. Көздің мөлдір қабығы — бұл:

- A) Қасаң қабық
- B) Нұрлы қабық
- C) Торлы қабық
- D) Көз бұршағы
- E) Ақ қабық

239. Дыбыс тербелістерін қабылдайтын есту мүшесін таңдаңыз:

- A) Ұлу (кохлеа)
- B) Дабыл жарғағы
- C) Сыртқы құлақ
- D) Балғашық
- E) Евстахий түтігі

240. Дене қозғалысын қамтамасыз ететін мүшелер жүйесін көрсетіңіз:

- A) Тірек-қимыл жүйесі
- B) Эндокриндік жүйе
- C) Тыныс алу жүйесі
- D) Бөліп шығару жүйесі
- E) Ас қорыту жүйесі

241. Тыныс алу үшін қандай газ қажет?

- A) Оттегі
- B) Көмірқышқыл газы
- C) Азот
- D) Сутегі
- E) Метан

242. Ағзадан көмірқышқыл газын шығару процесін анықтаңыз:

- A) Дем шығару
- B) Дем алу
- C) Сіңірілу
- D) Секреция
- E) Сүзу

243. Зәрдің түзілуіне қатысатын мүшені таңдаңыз:

- A) Бүйрек
- B) Өкпе
- C) Асқазан
- D) Жүрек
- E) Бауыр

244. Бүйрек бөліп шығаратын сұйықтықты анықтаңыз:

- A) Зәр
- B) Лимфа
- C) Өт
- D) Плазма
- E) Сілекей

245. Ішектің қай бөлімі қысқарак?

- A) Тоқ ішек
- B) Аш ішек
- C) Он екі елі ішек
- D) Соқыр ішек
- E) Сигма тәрізді ішек

246. Тістің қатты тінін анықтаңыз:

- A) Тіс кіреукесі (эмаль)
- B) Дентин
- C) Ұлпа (пульпа)
- D) Цемент
- E) Қызыл иек

247. Сілекей бөлетін мүшені таңдаңыз:

- A) Сілекей бездері
- B) Бауыр
- C) Асқазан
- D) Ұйқыбез
- E) Ішек

248. Ағзаның инфекциялардан қорғану қабілетін анықтаңыз:

- A) Иммунитет
- B) Бейімделу
- C) Регенерация
- D) Тітіркенгіштік
- E) Қозғыштық

249. Көру үшін қажетті дәруменді таңдаңыз:

- A) A
- B) B1
- C) C

D) D

E) K

250. Қандағы қант деңгейін реттейтін мүшені анықтаңыз:

A) Ұйқыбез

B) Бауыр

C) Жүрек

D) Бүйрек

E) Өкпе

251. Мойын аймағында орналасқан ішкі секреция безін анықтаңыз:

A) Қалқанша безі

B) Бүйрек үсті бездері

C) Гипофиз

D) Ұйқыбез

E) Тимус

252. Қанайналымның кіші шеңбері веналары арқылы қандай қан қозғалады?

A) Веналық қан

B) Артериялық қан

C) Аралас қан

D) Қылтамыр қаны

E) Лимфа

253. Тыныс алу жолдарының жоғарғы бөлігін анықтаңыз:

A) Мұрын қуысы

B) Кеңірдек

C) Бронхтар

D) Альвеолалар

E) Өкпе

254. Тепе-теңдікке жауап беретін мүше қайсысы?

A) Мишық

B) Торлы қабық

C) Ұлу (кохлеа)

D) Гипофиз

E) Жүрек

255. Жасуша ішіндегі негізгі сұйықтық қандай?

A) Цитоплазма

B) Лимфа

C) Плазма

D) Жасушааралық сұйықтық

E) Сарысу

256. Жүйке импульстарын өткізетін ұлпа қайсысы?

A) Жүйке ұлпасы

B) Бұлшықет ұлпасы

C) Эпителий ұлпасы

D) Дәнекер ұлпа

E) Сүйек ұлпасы

257. Ағзаның құрылысын зерттейтін ғылым:

- A) Анатомия
- B) Физиология
- C) Биология
- D) Генетика
- E) Экология

258. Ағзаның қызметтерін зерттейтін ғылым:

- A) Физиология
- B) Цитология
- C) Гистология
- D) Эмбриология
- E) Морфология

259. Өсу гормонын өндіретін мүше қайсысы?

- A) Гипофиз
- B) Қалқанша безі
- C) Бүйрек үсті бездері
- D) Бауыр
- E) Тимус

260. Тыныс алу түтігі — бұл:

- A) Кеңірдек
- B) Бронх
- C) Жұтқыншақ
- D) Өңеш
- E) Көмей

261. Ауадағы микробтардан ағзаны қорғайтын мүшені таңдаңыз:

- A) Мұрын қуысы
- B) Бауыр
- C) Асқазан
- D) Жүрек
- E) Бүйрек

262. Бұлшықеттің жиырылу қабілетін анықтаңыз:

- A) Жиырылғыштық
- B) Өткізгіштік
- C) Қозғыштық
- D) Регенерация
- E) Тітіркенгіштік

263. Дауыс байламдары орналасқан мүшені таңдаңыз:

- A) Көмей
- B) Жұтқыншақ
- C) Кеңірдек
- D) Бронхтар
- E) Өкпе

264. Лимфа жүйесінде айналатын сұйықтықты анықтаңыз:

- A) Лимфа
- B) Плазма

- C) Қан
- D) Өт
- E) Сілекей

265. Орталық жүйке жүйесіне жататын мүшені таңдаңыз:

- A) Жұлын
- B) Жүйке
- C) Рецептор
- D) Бұлшықет
- E) Без

266. Көзге түсетін жарық мөлшерін реттейтін бөлікті таңдаңыз:

- A) Нұрлы қабық
- B) Торлы қабық
- C) Қасаң қабық
- D) Көз бұршағы
- E) Ақ қабық

267. Көбеюге жауап беретін мүшелер жүйесін көрсетіңіз:

- A) Жыныс жүйесі
- B) Тыныс алу жүйесі
- C) Ас қорыту жүйесі
- D) Жүйке жүйесі
- E) Бөліп шығару жүйесі

268. Қатты дәнекер ұлпаны анықтаңыз:

- A) Сүйек ұлпасы
- B) Шеміршек ұлпасы
- C) Май ұлпасы
- D) Жүйке ұлпасы
- E) Бұлшықет ұлпасы

269. Зәр жиналатын мүше қайсысы?

- A) Қуық
- B) Несеппағар
- C) Бүйрек
- D) Зәр шығару өзегі (уретра)
- E) Бауыр

270. Тұз қышқылы бар ас қорыту сөлін бөлетін мүше қайсысы?

- A) Асқазан
- B) Бауыр
- C) Ішек
- D) Ұйқыбез
- E) Көкбауыр

271. Ең кіші қан тамыры қалай аталады?

- A) Қылтамыр (капилляр)
- B) Вена
- C) Артерия
- D) Аорта
- E) Венола

272. Қанды жүректен алып шығатын тамыр қайсысы?

- A) Артерия
- B) Қылтамыр
- C) Вена
- D) Лимфа тамыры
- E) Венола

273. Ағзаның негізгі артериясы қайсысы?

- A) Аорта
- B) Қуыс вена
- C) Ұйқы артериясы
- D) Өкпе артериясы
- E) Сан артериясы

274. Ескі эритроциттердің ыдырауына қатысатын мүше қайсысы?

- A) Көкбауыр
- B) Жүрек
- C) Өкпе
- D) Асқазан
- E) Ішек

275. Жасушада энергия түзілу процесін анықтаңыз:

- A) Зат алмасу
- B) Тыныс алу
- C) Ас қорыту
- D) Сүзу
- E) Секреция

276. Дәм сезу мүшесі болып табылатын мүшені таңдаңыз:

- A) Тіл
- B) Мұрын
- C) Құлақ
- D) Тері
- E) Көз

277. Сүйектің сыртқы қабығы қалай аталады?

- A) Сүйекқап (надкостница)
- B) Шеміршек
- C) Байлам
- D) Буын
- E) Сіңір

278. Қандағы қант деңгейін реттейтін гормон қайсысы?

- A) Инсулин
- B) Тироксин
- C) Адреналин
- D) Соматотропин
- E) Тестостерон

279. Иіс сезу мүшесінің негізгі органы қайсысы?

- A) Мұрын

- B) Тіл
- C) Құлақ
- D) Көз
- E) Тері

280. Тыныс алу мен жүрек соғысын реттейтін ми бөлігі қайсысы?

- A) Сопакша ми
- B) Мишық
- C) Гипофиз
- D) Таламус
- E) Ми сыңарлары

281. Өт өндіретін мүше қайсысы?

- A) Бауыр
- B) Өт қабы
- C) Асқазан
- D) Ұйқыбез
- E) Ішек

282. Асқазанның шырышты қабығының қабынуы — бұл:

- A) Гастрит
- B) Бронхит
- C) Нефрит
- D) Отит
- E) Колит

283. Ағзаның тітіркендіргіштерге жауап беру қабілетін анықтаңыз:

- A) Тітіркенгіштік
- B) Даму
- C) Өсу
- D) Қозғалу
- E) Қоректену

284. Құлақтың дыбысты қабылдайтын бөлігін анықтаңыз:

- A) Ұлу (кохлеа)
- B) Дабыл жарғағы
- C) Сыртқы есту жолы
- D) Үзеңгі сүйек
- E) Евстахий түтігі

285. Қанның қорғаныш қызметін атқаратын нәруызы қайсысы?

- A) Антидене
- B) Гемоглобин
- C) Инсулин
- D) Кератин
- E) Миозин

286. Эндокриндік бездердің қызметін реттейтін мүшені таңдаңыз:

- A) Гипофиз
- B) Жүрек
- C) Бауыр
- D) Бүйрек

Е) Асқазан

287. Ағзаның ішкі ортасына не жатады?

- A) Қан, лимфа және ұлпа сұйықтығы
- B) Тек қан
- C) Тек лимфа
- D) Асқазан сөлі
- E) Сілекей

288. Ағзаның қоршаған ортамен байланысын қамтамасыз ететін жүйені көрсетіңіз:

- A) Жүйке жүйесі
- B) Ас қорыту жүйесі
- C) Бөліп шығару жүйесі
- D) Тыныс алу жүйесі
- E) Жыныс жүйесі

289. Көз бұршағы орналасқан мүшені таңдаңыз:

- A) Көз
- B) Мұрын
- C) Құлақ
- D) Тіл
- E) Тері

290. Ағзаның ішкі ортасының тұрақтылығын сақтау қабілетін анықтаңыз:

- A) Гомеостаз
- B) Метаболизм
- C) Иммунитет
- D) Бейімделу
- E) Регенерация

291. Адреналин өндіретін без қайсысы?

- A) Бүйрек үсті бездері
- B) Қалқанша безі
- C) Гипофиз
- D) Тимус
- E) Ұйқыбез

292. Қанның тыныс алу пигментін анықтаңыз:

- A) Гемоглобин
- B) Инсулин
- C) Меланин
- D) Кератин
- E) Фибрин

293. Сөйлеу дыбыстарының түзілуіне жауап беретін мүшені таңдаңыз:

- A) Көмей
- B) Кеңірдек
- C) Бронхтар
- D) Мұрын-жұтқыншақ
- E) Өңеш

294. Көздің тығыз сыртқы қабығын анықтаңыз:

- A) Ақ қабық (склера)
- B) Торлы қабық
- C) Нұрлы қабық
- D) Қасаң қабық
- E) Көз бұршағы

295. Ойлау қызметіне жауап беретін ми бөлімі қайсысы?

- A) Үлкен ми сыңарлары
- B) Мишық
- C) Сопақша ми
- D) Жұлын
- E) Гипофиз

296. Ағзадан зиянды заттарды шығару процесін анықтаңыз:

- A) Бөліп шығару
- B) Ас қорыту
- C) Тыныс алу
- D) Қан айналу
- E) Көбею

297. Мүшелерді бір-бірімен байланыстыратын ұлпа қайсысы?

- A) Дәнекер ұлпа
- B) Жүйке ұлпасы
- C) Бұлшықет ұлпасы
- D) Эпителий ұлпасы
- E) Сүйек ұлпасы

298. Мүшелер қуыстарын астарлап жататын жұқа қабық қалай аталады?

- A) Эпителий
- B) Бұлшықет
- C) Сүйек
- D) Шеміршек
- E) Сіңір

299. Көру мүшесі қайсысы?

- A) Көз
- B) Тіл
- C) Құлақ
- D) Мұрын
- E) Тері

300. Ағзаның негізгі құрылымдық бірлігі қайсысы?

- A) Жасуша
- B) Мүшелер жүйесі
- C) Мүше
- D) Ұлпа
- E) Нейрон

301. Жасушаның бөліну процесін анықтаңыз:

- A) Митоз
- B) Фотосинтез
- C) Осмос

- D) Диффузия
- E) Ашу (брожение)

302. Кеуде қуысында орналасқан мүшені таңдаңыз:

- A) Жүрек
- B) Бауыр
- C) Асқазан
- D) Бүйрек
- E) Ішек

303. Бас қаңқасының қатты бөлігін анықтаңыз:

- A) Бас сүйек
- B) Кеуде қуысы
- C) Омыртқа жотасы
- D) Жамбас
- E) Жауырын

304. Қанның қорғаныш қызметі қайсысы?

- A) Имундық қорғаныс
- B) Қоректік заттарды тасымалдау
- C) Оттегін тасымалдау
- D) Жылу реттеу
- E) Заттарды шығару

305. Жүрек бұлшықеті қалай аталады?

- A) Миокард
- B) Эпикард
- C) Эндокард
- D) Перикард
- E) Плевра

306. Имундық жүйеге жататын мүшені таңдаңыз:

- A) Тимус
- B) Асқазан
- C) Бауыр
- D) Жүрек
- E) Бүйрек

307. Ішкі мүшелердің жұмысын реттейтін жүйке жүйесінің бөлімі қайсысы?

- A) Вегетативтік жүйке жүйесі
- B) Перифериялық жүйке жүйесі
- C) Орталық жүйке жүйесі
- D) Соматикалық жүйке жүйесі
- E) Сезімтал (сенсорлық) жүйе

308. Ауаны сүзуге жауап беретін мүше қайсысы?

- A) Мұрын қуысы
- B) Кеңірдек
- C) Бронхтар
- D) Альвеолалар
- E) Өкпе

309. Қан тамырлары қабырғаларының ырғақты (пульсациялық) қозғалысы қалай аталады?

- A) Тамыр соғысы (пульс)
- B) Қысым
- C) Түйілу (спазм)
- D) Тонус
- E) Рефлекс

310. Эндокриндік жүйенің орталық мүшесі қайсысы?

- A) Гипофиз
- B) Асқазан
- C) Жүрек
- D) Бауыр
- E) Бүйрек

311. 7 омыртқадан тұратын омыртқа бөлігін анықтаңыз:

- A) Мойын бөлігі
- B) Бел бөлігі
- C) Кеуде бөлігі
- D) Сегізкөз бөлігі
- E) Құйымшақ бөлігі

312. Қызыл сүйек кемігі қай жүйеге жатады?

- A) Қан түзу мүшесі
- B) Тыныс алу мүшесі
- C) Ас қорыту мүшесі
- D) Сезім мүшесі
- E) Без

313. Қай мүше бронхтарды қамтиды?

- A) Өкпе
- B) Жүрек
- C) Бауыр
- D) Асқазан
- E) Бүйрек

314. Ағзаның бейімделу процесін анықтаңыз:

- A) Бейімделу (адаптация)
- B) Иммунитет
- C) Гомеостаз
- D) Метаболизм
- E) Даму

315. Сүйектегі минералды заттардың маңызын анықтаңыз:

- A) Қаттылық береді
- B) Жұмсақтық береді
- C) Серпімділік береді
- D) Иілгіштік береді
- E) Тыныс береді

316. Жүйке импульсінің өту жолын анықтаңыз:

- A) Рефлекторлық доға
- B) Қан айналым шеңбері

- C) Нефрон
- D) Альвеола
- E) Қылтамыр

317. Жылу реттеуге қатысатын мүшені таңдаңыз:

- A) Тері
- B) Асқазан
- C) Бауыр
- D) Ішек
- E) Көкбауыр

318. Тер бездері бөлетін сұйықтықты анықтаңыз:

- A) Тер
- B) Сілекей
- C) Өт
- D) Лимфа
- E) Плазма

319. Көздің бейнені қабылдайтын бөлігін анықтаңыз:

- A) Торлы қабық
- B) Қасаң қабық
- C) Нұрлы қабық
- D) Ақ қабық
- E) Қарашық

320. Теріде түктер мен бездер орналасқан қабат қайсысы?

- A) Дерма
- B) Эпидермис
- C) Тері асты май қабаты
- D) Рецептор
- E) Кутикула

321. Асқазан сөлін қамтитын мүше қайсысы?

- A) Асқазан
- B) Бауыр
- C) Ішек
- D) Ұйқыбез
- E) Бүйрек

322. Көз ішіндегі мөлдір денені анықтаңыз:

- A) Көз бұршағы
- B) Нұрлы қабық
- C) Ақ қабық
- D) Торлы қабық
- E) Қасаң қабық

323. Өкпенің атқаратын қызметі қандай?

- A) Газ алмасу
- B) Қан түзу
- C) Ас қорыту
- D) Бөліп шығару
- E) Көбею

324. Тұлға қаңқасына жататын бөлікті таңдаңыз:

- A) Омыртқа жотасы
- B) Бас сүйек
- C) Жауырын
- D) Қол басы
- E) Табан

325. Сол жақ жүрекшеге қандай қан келеді?

- A) Артериялық қан
- B) Веналық қан
- C) Аралас қан
- D) Қылтамыр қаны
- E) Лимфа

326. Жасушалар арасындағы сұйықтықты анықтаңыз:

- A) Ұлпа сұйықтығы
- B) Лимфа
- C) Плазма
- D) Қан
- E) Өт

327. Жүйке жасушасының қысқа өсіндісін көрсетіңіз:

- A) Дендрит
- B) Аксон
- C) Синапс
- D) Жүйке
- E) Постсинапс

328. Миокард қабаты ең қалың болатын жүрек бөлімі қайсысы?

- A) Сол жақ қарынша
- B) Оң жақ жүрекше
- C) Оң жақ қарынша
- D) Сол жақ жүрекше
- E) Аорталық бөлік

329. Адам қаңқасы не үшін қажет?

- A) Тірек, қорғаныш және қозғалыс үшін
- B) Тек энергия жинақтау үшін
- C) Тек қан айналымын қамтамасыз ету үшін
- D) Тек ас қорыту үшін
- E) Тек дене температурасын реттеу үшін

330. Жасушалардың тітіркенуді қабылдау қабілетін анықтаңыз:

- A) Қозғыштық
- B) Жиырылғыштық
- C) Өсу
- D) Бөліну
- E) Регенерация

331. Төмен қан қысымы кезінде ағзада қандай өзгерістер болады?

- A) Ауа жетіспеушілігі, тыныс алу жиілігі мен жүрек соғысының өзгеруі

- B) Энергия деңгейінің жоғарылауы
- C) Жүрек жұмысының жақсаруы
- D) Тыныс алудың жеңілдеуі
- E) Артық сұйықтықтың жиналуы

332. Жоғары қан қысымы ағзаға қалай әсер етеді?

- A) Ағзаға, әсіресе жүрекке түсетін жүктеме артады
- B) Күш пен энергияны арттырады
- C) Тыныс алуды жеңілдетеді
- D) Барлық мүшелердің жұмысын жақсартады
- E) Қан айналымын жақсартады

333. Балалардың оттегіге қажеттілігі ересектерге қарағанда неге жоғары?

- A) Барлық жауап дұрыс
- B) Тыныс алу қозғалысының жиілігі ересектерге қарағанда жоғары
- C) Қанның оттегі сыйымдылығы ересектерге қарағанда жоғары
- D) Жасушалардағы зат алмасу үдерістері ересектерге қарағанда жоғары
- E) Ағза қарқынды өседі

334. Бұлшықеттерді сүйектермен байланыстыратын тығыз түзілісті анықтаңыз:

- A) Сіңір
- B) Байлам
- C) Шеміршек
- D) Буын
- E) Сүйекқап

335. Бас миының толық жетілуі қай жасқа қарай аяқталады?

- A) 22 жасқа
- B) 17 жасқа
- C) 15 жасқа
- D) 20 жасқа
- E) 18 жасқа

336. Көздің нұрлы қабығының ортасында не орналасқан?

- A) Қарашық
- B) Торлы қабық
- C) Көз бұршағы
- D) Қасаң қабық
- E) Ақ қабық

337. Қанның ұюына қажетті дәруменді таңдаңыз:

- A) K
- B) B
- C) C
- D) D
- E) A

338. Ауаны өкпеге жеткізетін тыныс алу жүйесінің бөлігін анықтаңыз:

- A) Кеңірдек
- B) Өңеш
- C) Асқазан
- D) Диафрагма

Е) Бауыр

339. Аралас секреция безіне жататын без қайсысы?

- A) Ұйқыбез
- B) Қалқанша безі
- C) Гипофиз
- D) Бүйрек үсті бездері
- E) Тимус

340. Ағзаның зақымданған жерлерді қалпына келтіру қабілетін анықтаңыз:

- A) Регенерация
- B) Иммунитет
- C) Бейімделу
- D) Тітіркенгіштік
- E) Қозғыштық

341. Қай сүйек жоғарғы аяқ-қолға жатады?

- A) Иық сүйегі
- B) Омыртқа жотасы
- C) Табан сүйектері (предплюсна)
- D) Қабырғалар
- E) Асықты жілік (үлкен жіліншік)

342. Жасушаның қабығы қалай аталады?

- A) Мембрана
- B) Ядро
- C) Цитоплазма
- D) Рибосома
- E) Вакуоль

343. Нейрон өсіндісі — аксонның негізгі қызметі:

- A) Импульсті басқа жасушаға өткізу
- B) Қозуды жылдамдату
- C) Қозуды баяулату
- D) Тежелуді қоздыру
- E) Жүйке импульстарының иррадиациясы

344. Тыныс алудың негізгі мүшесін анықтаңыз:

- A) Өкпе
- B) Бауыр
- C) Жүрек
- D) Бүйрек
- E) Асқазан

345. Өт жиналатын мүшені анықтаңыз:

- A) Өт қабы
- B) Бауыр
- C) Асқазан
- D) Ұйқыбез
- E) Ішек

346. Тірек-қимыл аппаратына не жатады?

- A) Қаңқа мен бұлшықеттер
- B) Тек қаңқа
- C) Тек бұлшықеттер
- D) Тек өкпе
- E) Омыртқа жотасы

347. Жүректің қай бөлігі бірінші болып жиырылады?

- A) Жүрекшелер
- B) Қарыншалар
- C) Аорта
- D) Қақпақшалар
- E) Перикард

348. Құрамында ас қорыту ферменттері бар сұйықтықты анықтаңыз:

- A) Ас қорыту сөлі
- B) Лимфа
- C) Қан
- D) Плазма
- E) Тер

349. Антиденелер қай жерде синтезделеді?

- A) Лимфоциттерде
- B) Нейтрофилдерде
- C) Базофилдерде
- D) Эозинофилдерде
- E) Лейкоциттерде

350. Оттегінің сіңірілуі мен көмірқышқыл газының бөліну процесін анықтаңыз:

- A) Газ алмасу
- B) Қан айналымы
- C) Сүзу
- D) Секреция
- E) Бөліп шығару

351. Бас миды қорғайтын мүшені таңдаңыз:

- A) Бас сүйек
- B) Омыртқа жотасы
- C) Жамбас
- D) Кеуде қуысы
- E) Жауырын

352. Нейрондардың байланысатын аймағын анықтаңыз:

- A) Синапс
- B) Нефрон
- C) Альвеола
- D) Рецептор
- E) Аксон

353. Ағзаны уытты заттардан тазартуға жауап беретін мүшені таңдаңыз:

- A) Бауыр
- B) Жүрек
- C) Асқазан

- D) Өкпе
- E) Көкбауыр

354. Ағзаның қозғалу қабілетін анықтаңыз:

- A) Қозғалғыштық
- B) Жиырылғыштық
- C) Қозғыштық
- D) Тітіркенгіштік
- E) Бейімделу

355. Адам денесінде қанша қаңқа бұлшықеті бар?

- A) 600-ден астам
- B) 200-ден астам
- C) 400-ден астам
- D) 500-ден астам
- E) 250-ден астам

356. Нейронның ұзын өсіндісі — бұл:

- A) Аксон
- B) Дендрит
- C) Синапс
- D) Миофибрилла
- E) Рецептор

357. Сүйектер ұзындыққа ненің есебінен өседі?

- A) Шеміршек
- B) Сүйек
- C) Ми
- D) Бұлшықет
- E) Паренхима

358. Шартты рефлекстердің түзілу процесін анықтаңыз:

- A) Үйрену (оқыту)
- B) Көбею
- C) Тыныс алу
- D) Ас қорыту
- E) Бөліп шығару

359. Биологиялық жастан озық жүретін өсу мен даму қалай аталады?

- A) Акселерация
- B) Ретардация
- C) Толық даму
- D) Гетерохрония
- E) Бейімделу

360. Биологиялық жастан озық жүретін өсу мен даму қалай аталады?

- A) Акселерация
- B) Ретардация
- C) Толық даму
- D) Гетерохрония
- E) Бейімделу

361. Қанды жүрекке жеткізетін қан тамыры қайсысы?

- A) Вена
- B) Артерия
- C) Қылтамыр (капилляр)
- D) Аорта
- E) Артериола

362. Жүректің жиырылу процесі қалай аталады?

- A) Систола
- B) Диастола
- C) Пульс
- D) Тонус
- E) Спазм

363. Жүйке жүйесі қызметінің рефлекстік принципін ашқан ғалым кім?

- A) И.М. Сеченов
- B) И.П. Павлов
- C) Н.И. Вавилов
- D) П.К. Анохин
- E) У. Гарвей

364. Бұлшықеттердің еріксіз жиырылуы қалай аталады?

- A) Құрысу (судорога)
- B) Тонус
- C) Спазм
- D) Импульс
- E) Пульс

365. Майлардың қорытылуына қандай мүше қатысады?

- A) Барлығы
- B) Өт қабы
- C) Ұйқыбез
- D) Бауыр
- E) Асқазан

366. Ағзаның дене температурасын сақтау қабілеті қалай аталады?

- A) Жылу реттелуі (терморегуляция)
- B) Гомеостаз
- C) Регенерация
- D) Бейімделу
- E) Иммунитет

367. Қозғалысты үйлестіруге жауап беретін мүше қайсысы?

- A) Мишық
- B) Сопақша ми
- C) Жұлын
- D) Гипофиз
- E) Таламус

368. Өкпенің құрылымдық бірлігі қалай аталады?

- A) Альвеола
- B) Нефрон

- C) Нейрон
- D) Қылтамыр
- E) Остеон

369. Дәм сезу рецепторлары қай жерде орналасқан?

- A) Тіл
- B) Мұрын
- C) Құлақ
- D) Көз
- E) Тері

370. Адам ағзасында синтезделмейтін және тағам арқылы түсуі тиіс аминқышқылдары қалай аталады?

- A) Алмастырылмайтын
- B) Алмастырылатын
- C) Ациклді
- D) Циклді
- E) Жартылай алмастырылатын

371. Туа біткен және тұқым қуалау арқылы берілетін рефлексдерді анықтаңыз:

- A) Шартсыз рефлексдер
- B) Шартты рефлексдер
- C) Проприорецепторлар
- D) Экстерорецепторлар
- E) Интерорецепторлар

372. Ағзадағы оттегінің жетіспеушілігі жағдайын анықтаңыз:

- A) Гипоксия
- B) Анемия
- C) Гипертония
- D) Аритмия
- E) Сколиоз

373. Төмен қан қысымы кезінде адам нені сезінуі мүмкін?

- A) Бас айналу, шаршау және тыныс алудың қиындауы
- B) Қуаныш пен энергияның артуы
- C) Тыныс алудың жеңілдеуі
- D) Күш пен энергияның артуы
- E) Тез ұйықтап кету

374. Кеуде және құрсақ қуыстарының арасындағы бұлшықетті перде қалай аталады?

- A) Диафрагма
- B) Плевра
- C) Ішперде (брюшина)
- D) Миокард
- E) Перикард

375. Салауатты өмір салтының негізі не болып табылады?

- A) Дене белсенділігі
- B) Алкоголь
- C) Темекі шегу
- D) Ұйқының қанбауы

Е) Артық тамақтану

376. Ағзаның сыртқы орта әсеріне жауап беру қабілетін анықтаңыз:

- A) Қозғыштық
- B) Өсу
- C) Бөліну
- D) Регенерация
- E) Бейімделу

377. Иммунитетті не күшейтеді?

- A) Шынығу және спорт
- B) Отырықшы өмір салты
- C) Фастфуд
- D) Ұйқының қанбауы
- E) Стресс

378. Бұлшықет жиырылуына қатысатын нәруызды анықтаңыз:

- A) Миозин
- B) Коллаген
- C) Инсулин
- D) Кератин
- E) Альбумин

379. Денсаулыққа қандай фактор пайдалы?

- A) Тұрақты серуендеу
- B) Шамадан тыс шаршау
- C) Стресс
- D) Ұйқының қанбауы
- E) Темекі шегу

380. Төмендегі ұлпалардың қайсысы сұйық дәнекер ұлпа болып табылады?

- A) Қан
- B) Лимфа
- C) Плазма
- D) Өт
- E) Сілекей

381. Жүйке импульстары арқылы ағза қызметін реттейтін мүше қайсысы?

- A) Бас миы
- B) Жүрек
- C) Асқазан
- D) Бауыр
- E) Бүйрек

382. Бас сүйек сүйектерінің байланысу түрін анықтаңыз:

- A) Жіктер (тігіс)
- B) Буын
- C) Байлам
- D) Шеміршек
- E) Сіңір

383. Сөйлеудің қозғалыс орталығы қайда орналасқан?

- A) Бас мидың сол жақ сыңарында
- B) Мишықта
- C) Бас мидың оң жақ сыңарында
- D) Жұлында
- E) Ортаңғы мида

384. Қан тамырлары қабырғаларының пульсациялық қозғалысы қалай аталады?

- A) Пульс
- B) Қысым
- C) Тонус
- D) Спазм
- E) Рефлекс

385. Стресс жағдайына жауап беретін жүйке жүйесінің түрі қайсысы?

- A) Симпатикалық
- B) Парасимпатикалық
- C) Соматикалық
- D) Орталық
- E) Жұлындық

386. Адам жүрегінде неше камера болады?

- A) Төрт
- B) Үш
- C) Екі
- D) Бес
- E) Алты

387. Қанның қай тобы эмбебап донор болып табылады (классикалық АВ0 жүйесінде)?

- A) I (0)
- B) II (A)
- C) III (B)
- D) IV (AB)
- E) Барлық жауап дұрыс

388. Шартты рефлексстерге жауап беретін ми бөлігін анықтаңыз:

- A) Үлкен ми сыңарлары
- B) Жұлын
- C) Сопақша ми
- D) Мишық
- E) Таламус

389. Сілекей құрамында болатын және күрделі көмірсуларды ыдырататын фермент қайсысы?

- A) Амилаза
- B) Пепсин
- C) Липаза
- D) Трипсин
- E) Протеаза

390. Қай буын блок тәрізді болып, бүгілу мен жазылуды қамтамасыз етеді?

- A) Жамбас буыны
- B) Иық буыны

- C) Тізе буыны
- D) Білезік буыны
- E) Тобық буыны

391. Ағзаны инфекциялардан қорғайтын қан жасушалары қайсысы?

- A) Лейкоциттер
- B) Эритроциттер
- C) Тромбоциттер
- D) Плазма
- E) Гемоглобин

392. Нервтерден тұратын жүйке жүйесінің бөлігі қайсысы?

- A) Перифериялық
- B) Орталық
- C) Вегетативтік
- D) Соматикалық
- E) Сезімтал

393. Ультракүлгін сәулелер әсерінен теріде түзілетін дәрумен қайсысы?

- A) D дәрумені
- B) C дәрумені
- C) A дәрумені
- D) K дәрумені
- E) B дәрумені

394. Ұлпалардың қалпына келу қабілеті қалай аталады?

- A) Регенерация
- B) Бейімделу
- C) Иммунитет
- D) Тітіркенгіштік
- E) Қозғыштық

395. Иммунитетке жауап беретін ақ қан жасушалары қалай аталады?

- A) Лейкоциттер
- B) Тромбоциттер
- C) Эритроциттер
- D) Нейтрофилдер
- E) Сұрақ дұрыс емес

396. Қанның ұюына қатысатын нәруызды анықтаңыз:

- A) Фибрин
- B) Альбумин
- C) Гемоглобин
- D) Инсулин
- E) Коллаген

397. Ішкі мүшелер қабырғасын түзетін бұлшықет ұлпасы қайсысы?

- A) Бірыңғай салалы (тегіс)
- B) Жүрек
- C) Көлденең жолақты
- D) Көлденең жолақты жүрек
- E) Қаңқа

398. Қоректік заттардың сіңірілу процесін анықтаңыз:

- A) Сіңіру (абсорбция)
- B) Секреция
- C) Бөліп шығару
- D) Сүзу
- E) Тыныс алу

399. Нефрон дегеніміз не?

- A) Бүйректің құрылымдық-функциялық бірлігі
- B) Көру анализаторының бөлігі
- C) Қан жасушасы
- D) Ми бөлімі
- E) Өкпенің функционалдық бірлігі

400. Ағзада ортақ қызмет атқаратын мүшелер жиынтығы қалай аталады?

- A) Мүшелер жүйесі
- B) Жасуша
- C) Ұлпа
- D) Ағза
- E) Мүше

ЛОГИКА ЖӘНЕ СЫНИ ОЙЛАУ

Тест сұрақтарының үлгілік тізімі

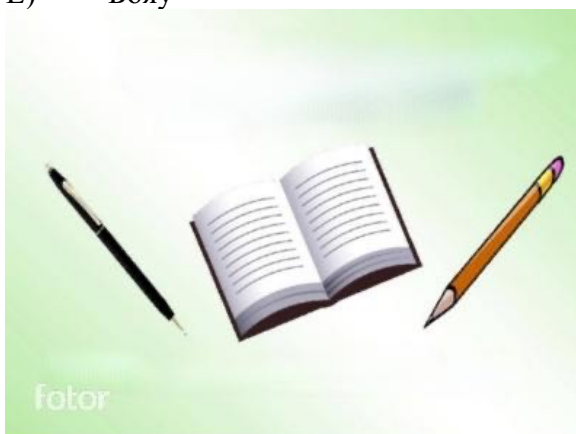
1. Қиылысты құрап тұрған бір көшенің бойына 11 ағаш, қиылысты құрап тұрған екінші көшенің бойына 11 ағаш отырғызуға болатын орын бар. Қиылысты құрап тұрған екі көшеге отырғызылатын ағаштардың ең аз саны қанша болмақ?

- A) Ағаштар саны 21
- B) Ағаштар саны 23
- C) Ағаштар саны 15
- D) Ағаштар саны 17
- E) Ағаштар саны 19

2. Дәптер - қаламсапқа карағанда арзан, ал қарындашқа карағанда қымбат. Қайсысы арзан?

- A) Қарындаш
- B) Қаламсап
- C) Дәптер
- D) Кітап
- E) Бояу

3. Белгісіз азаматтың әкесінің аты - Абай САМАТҰЛЫ, ұлының аты – Жамбыл ОМАРҰЛЫ.

Белгісіз азаматтың аты-жөні кім?

- A) Омар Абайұлы
- B) Абай Жамбылұлы
- C) Абай Омарұлы
- D) Самат Омарұлы
- E) Жамбыл Абайұлы

4. Ваня Петядан жоғарғы қабатта, бірақ Сенядан төменгі қабатта, ал Коля - Петядан төменгі этажда тұрады. Олардың әрқайсысы төрт қабатты үйдің қай қабаттарында тұрады?

- A) 1 қабатта-Коля, 2 қабатта-Петя, 3 қабатта-Ваня, 4 қабатта-Сеня
- B) 1 қабатта-Ваня, 2 қабатта – Коля, 3 қабатта-Сеня, 4 қабатта-Петя
- C) 1 қабатта-Петя, 2 қабатта – Коля, 3 қабатта-Сеня, 4 қабатта-Ваня
- D) 1 қабатта-Коля, 2 қабатта-Ваня, 3 қабатта-Сеня, 4 қабатта-Петя
- E) 1 қабатта-Сеня, 2 қабатта – Петя, 3 қабатта-Ваня, 4 қабатта-Коля

5. Екі жолаушыөзенге жақындады. Өтуге болатын қайық бір адамға арналған. Екі адамның салмағын көтере алмайды! Жағадағы екі жолаушыешбір көмексіз екеуі де осы қайықпен келесі жағаға өтті. Олар мұны қалай жасады?

- A) Екеуі бір өзеннің қарам-қарсы жағаларында болды. Алдымен біреуі, содан кейін екіншісі өтті.
- B) Екеуі өзеннің бір жағасында болды. Біреуі қайықпен өтті, екіншісі жүзіп кетті. Шаршаған кезде орындарын ауыстырды.
- C) Екеуі өзеннің бір жағасында болды. Екеуі де қайықпен өтті.
- D) Екеуі өзеннің бір жағасында болды. Екеуі де жүзіп өтті.
- E) Екеуі екі түрлі өзеннің жағасында болды. Ешқайсысы келесі жағаға өте алмады.

6. Бір жарым лимон - 150 теңге тұрады. 10 лимон қанша тұрады?

- A) 1000 теңге
- B) 150 теңге
- C) 200 теңге
- D) 300 теңге
- E) 1500 теңге

7. Кітап үшін 1000 теңге және кітап құнының тағы жартысы төленді. Кітап қанша тұрады?

- A) 2000 теңге
- B) 100 теңге
- C) 300 теңге
- D) 400 теңге
- E) 500 теңге

8. Бір минут сайын бөрененің бір метрлік бөлігі кесіледі. Ұзындығы 6 метр болатын бөрене

қанша минутта кесіледі?

- A) 5 минутта кесіледі
- B) 10 минутта кесіледі
- C) 15 минутта кесіледі
- D) 20 минутта кесіледі
- E) 30 минутта кесіледі

9. Қайсысы ауыр? 1 килограмдық таразы тасы немесе 1 килограмм шарлар?

- A) Олардың салмағы тең
- B) 1 килограмдық таразы тасы ауыр
- C) 1 килограмм шарлар ауыр
- D) Алдымен тең салмақ болады, бірақ біртіндеп, шарлардың көлемі үлкен болғандықтан, оларға архимедтік күш әсер ететіндіктен таразы басы ауырлай түседі
- E) Алдымен салмағы бірдей болады, бірақ олардың массасы әртүрлі, сондықтан 1 килограмдық таразы тасы біртіндеп ауырлай түседі (Архимедтік заң күшін ескере отырып).

10. Санап шығыңыз! Автобус жүріп келеді. Онда 5 жолаушы отыр. Аялдамада 6 жолаушы кірді. Келесі аялдамада 4 жолаушы түсіп қалды, және 2 жолаушы кірді, келесі аялдамада 3 жолаушы шығып кетті де 4 жолаушы кірді, келесі аялдамада ешкім шықпады, бірақ 8 жолаушы кірді, келесі аялдамада 6 жолаушы шығып, 1 адам кірді, келесіде - 5 шығып, 4

кірді. Автобус барлығы неше аялдамаға тоқтады?

- A) 8
- B) 9
- C) 7
- D) 6
- E) 5

11. Сізде 5 таяқша бар деп елестетіңіз. Егер олардың екеуін екіге бөлсеңіз, барлығы қанша таяқша болады?

- A) Жеті таяқша.
- B) Үш таяқша.
- C) Бес таяқша.
- D) Он таяқша.
- E) Он бір таяқша.

12. Бір отбасыдағы екі апалы-сіңлілі қыздардың әрқайсысының үш ағасы бар. Отбасында қанша бала бар? Әрбір қыздың үш ағасы болса, онда отбасында қанша ұл бар?

- A) 5 бала: үш ұл және екі қыз.
- B) 8 бала: алты ұл және екі қыз.
- C) 6 бала: үш ұл және үш қыз.
- D) 7 бала: үш ұл және төрт қыз.
- E) 9 бала: бес ұл және төрт қыз.

13. Дүкенге 4 бала барды: Дима, Коля, Никита және Андрей, дүкенге барар жолда олар 4 теңге тапты. Никита дүкенге жалғыз барса, қанша ақша табар еді? Ал егер фильмде 25 бала болса, олар қанша ақша табады?

- A) 4 теңге
- B) 20 теңге
- C) 16 теңге
- D) 12 теңге
- E) 100 теңге

14. Бір күндік жәндіктер қанша уақыт өмір сүреді ?

- A) 1 күн
- B) 1 ай
- C) 1 жыл
- D) 1 апта
- E) 10 жыл

15. Аулада тауықтар мен қойлар болды. Олардың 3 басы және 8 аяғы бар. Қанша тауық және қанша қой болды?

- A) 3 тауық және 2 қой.
- B) 2 тауық және 2 қой.
- C) 3 тауық және 3 қой.
- D) 2 тауық және 1 қой.
- E) 1 тауық және 2 қой.

16. Менің әкем 31 жаста болғанда, мен 8 жаста едім, ал қазір әкем менен екі есе үлкен. Мен қазір неше жастамын?

- A) 16, әкесі 40.
- B) 18, Әкеге 42.
- C) 23, Әкеге 46.
- D) 20, әкесі 40.
- E) 22, Әкеге 44.

17. Ағасы 14 жаста, ал әпкесі 10 жаста. Әпкесі қазір қанша жаста болса, ағасы қанша жаста болады?

- A) 16 жыл.
- B) 18 жаста.
- C) 20 жыл.
- D) 22 жыл.
- E) 21 жыл.

18. Ең жылдам жәндікті көрсетіңіз?

- A) Шабандоз-қоңыз
- B) Тарақан
- C) Ұлу
- D) Құмырсқалар
- E) Қырықаяқ

19. Ұмытшақ бала үйден шығып, досы Эндрюге барды. Ол жарты жолдан өтіп, демалуға отырғанда, кітабын үйінде қалдырып кеткенін есіне түсірді. Бала үйіне оралып, кітапты алып, Эндрюге қайта барды. Ол Эндрюдің үйіне енді жеткенде бағана демалуға отырған жерде сөмкесін ұмытып кеткенін білді. Бала сөмкесіне қайтадан барып, содан соң досына келуге мәжбүр болды. Ол Эндрюге келгенде екі шақырымның орнына әлдеқайда көп жүргенін түсінді. Бала неше шақырым жер жүрді?

- A) 2 км.
- B) 4 км.
- C) 6 км.
- D) 7 км.
- E) 8 км.

20. Екі ана, Екі қыз және Әжесі мен немересі. Барлығы қанша?

- A) 3
- B) 6
- C) 4
- D) 5
- E) 2

21. Бөренені 2 бөлікке кесу үшін 1000 теңге төлеу керек. Бөренені 4 бөлікке кесу қанша тұрады?

- A) 3000 теңге.
- B) 4000 теңге.
- C) 2000 теңге.
- D) 1000 теңге.
- E) 5000 теңге.

dreamstime.com

© SHUTTERSTOCK - MANDARIN

22. Терезенің алдында 8 жасыл қызанақ жатты. Үш күннен кейін олар қызарып кетті. Қанша жасыл қызанақ қалды?

- A) 0
- B) 8
- C) 16
- D) 4
- E) 2

23. Екі бояушы екі сағат ішінде екі бөлмені бояй алады. Алты сағат ішінде 18 бөлмені бояу

үшін қанша суретші қажет?

- A) 24
- B) 8
- C) 18
- D) 12
- E) 6

24. Ваня мен Коля - Серёжа мен Сашадан үлкен. Серёжа мен Саша - Петядан үлкен. Ең кішісі кім?

- A) Петя
- B) Саша
- C) Серёжа
- D) Ваня
- E) Коля

25. Пәтерде иттер мен мысықтар тұрады. Барлық жануарлардың тек біреуі ит емес, ал бір үй жануарынан басқасының бәрі мысық. Мысықтар мен иттердің барлығы қанша?

- A) Бір ит пен бір мысық
- B) Бір ит пен үш мысық
- C) Төрт ит және көптеген мысықтар
- D) Бір ит пен үш мысық
- E) Екі ит пен екі мысық

26. Маша мен Ваняның әрқайсысында 3 соратын кәмпиттен бар. Маша өзінің 2 кәмпитін жеді. Ваня да солай істеді. Ваняда қанша кәмпит қалды?

- A) 1
- B) 2
- C) 0
- D) 4
- E) 3

27. Егер сіз жарысқа қатысып, үшінші орындағы адамды басып озсаңыз, қандай орынға ие боласыз?

- A) Үшінші
- B) Екінші
- C) Үшінші
- D) Бірінші
- E) Бесінші

28. 100-ден 2-ні қанша рет шегеруге болады?

- A) 1 рет, $100-2=98$. Келесі азайту 100-ден шегеруге жатпайды.
- B) B) 100
- C) 0
- D) 25
- E) 50.

29. Фермада екі жылқы, бір қоян, бір күшік, бір мысық, шошқа мен шошқа, сиыр мен бұзау, күрке тауық пен қаз болды. Иесі итпен келді. Фермада қанша аяқ болды?

- A) Екі аяқ
- B) 44
- C) 46
- D) 34
- E) 26

30. Бұл тізімге қайсысы енбеуі керек? Майшабақ, кит, ақула, тунец, треска.

- A) Кит
- B) Майшабақ
- C) Ақула
- D) Тунец
- E) Треска

31. Адамдар қартайған Атадан:

- Сіз неше жастасыз?- деп сұрады

"Мен кейбір туыстарымнан алты жүз есе үлкенмін", - деп жауап берді ол.

Рас па?

Солай болуы мүмкін бе?

- A) Егер атасы 50 жаста болса, ал немересі 1 айлық болса, онда атасы немересінен 600 есе үлкен.
- B) Егер атасы 50 жаста болса, ал немересі 1 айлық болса, онда атасы немересінен 100 есе үлкен.
- C) Егер атасы 50 жаста болса, ал немересі 1 айлық болса, онда атасы немересінен 200 есе үлкен.
- D) Егер атасы 50 жаста болса, ал немересі 1 айлық болса, онда атасы немересінен 60 есе үлкен.
- E) Егер атасы 50 жаста болса, ал немересі 1 айлық болса, онда атасы немересінен 65 есе үлкен.

32. Жеті ағайынды ұлдардың әрқайсысының бір-біреуден қарындасы бар.

Ол үйде барлығы неше қарындас бар?

- A) Біреу
- B) Үшеу
- C) Екеу
- D) Төртеу
- E) Алтау

33. Қаздар ұшып барады. Аңшы біреуін атып құлатты.

Нешеуі қалды?

- A) Оқ тиіп құлаған біреуі қалды, қалғандары ұшып кетті
- B) Үш
- C) Он

- D) Екі
- E) Бес

34. Үйректер тобы ұшып барады: бір үйрек алдында, екеуі артта; біреуі - артта, екеуі алдында; біреуі екеуінің арасында және үшеуі қатарда. Барлығы қанша үйрек болды?
- A) 3 үйрек
  - B) 4 үйрек
  - C) 5 үйрек
  - D) 2 үйрек
  - E) 10 үйрек

35. “Ия, сен. Иә, мен - иә, сен екеуміз”.
Біз нешеуміз?
- A) Екеу
  - B) Үшеу
  - C) Жетеу
  - D) Он
  - E) Біреу

36. Әкесі мен ұлы, ұлы мен әкесі, немересі және атасы.
Олар барлығы нешеу?
- A) Үшеу
  - B) Екеу
  - C) Жетеу
  - D) Он
  - E) Біреу

37. Олар тобымен жүріп келеді: қайыненесі, күйеуі және күйеуі әйелімен, Анасы қызымен, әжесі - немересімен, қызы - әкесімен. Олар барлығы нешеуі?

- A) Төртеу
- B) Үшеуі
- C) Жеті
- D) Бір
- E) Екеу

38. Алмұртта 37 алмұрт жемісі өсіп тұр, ал анар талының жемісі аздау. Анар талында қанша алмұрт өсіп тұр?

- A) Анар талында алмұрт өспейді
- B) Сансыз көп
- C) 37
- D) 50
- E) 100

39. Күн мен түн бірге қанша сағатқа созылады?

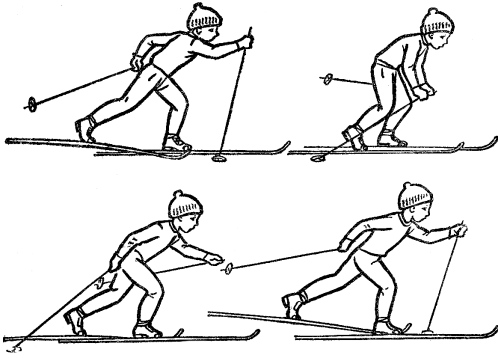
- A) 24 сағат.
- B) 48 сағат.
- C) 72 сағат.
- D) 12 сағат.
- E) 10 сағат.

40. Көшенің бір бетіндегі соңғы үйдің нөмірі 27. Көшенің қарсы бетінде қанша үй бар?

- A) 14
- B) 27
- C) 13
- D) 28
- E) 12

41. Екі шаңғышы бір уақытта бір-бірімен кездесуге қарсы бағытта жолға шықты. Біріншісі кездесетін жерге дейін 2 сағат жүрді. Екінші шаңғышы кездесуге дейін қанша уақыт жүрді?

- A) 2 сағат
- B) 3 сағат
- C) 1 сағат
- D) 4 сағат
- E) 30 минут

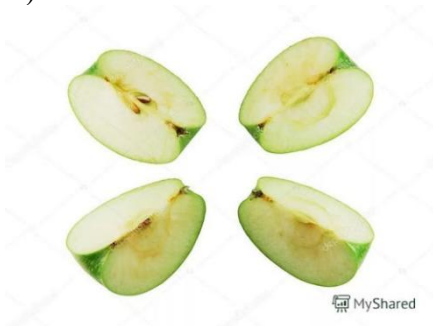
42. Екі оқушы қыз мектептен үйіне, ал үш ұл оларға қарсы жүріп келеді. Барлығы қанша бала үйлеріне қайтып барады?

- A) 2
- B) 5
- C) 7
- D) 10
- E) 1

43. Үстелде 1 алма жатыр. Ол 4 бөлікке бөлінді. Енді үстелде қанша алма бар?

- A) 1
- B) 4
- C) 2
- D) 5
- E) 3

44. Үш түйеқұс ұшып кетті. Бір аңшы атып тастады. Қанша түйеқұс қалды?

- A) 0
- B) 2
- C) 1
- D) 3
- E) 4

45. Қызда 5 алма бар. Ол 3-нен басқасының бәрін жеді. Қызда қанша алма қалды?

- A) 3
- B) 2

- C) 1
- D) 4
- E) 5

46. Неліктен тарақандар лас жерлерде жорғаласа да жұқпалы ауруларға шалдықпайды?

- A) Тарақандардың миында антибиотиктер бар.
- B) Тарақанның құрсау тәрізді терісі оны инфекциядан қорғайды.
- C) Тарақанның мұрты инфекцияны дереу залалсыздандырады.
- D) Тарақанның қанаттары оны инфекциядан қорғайды.
- E) Тарақанның денесі кез-келген сыртқы инфекцияны өлтіреді.

47. Ағайынды үш ұлдың әрқайсысының бір-бір қарындасы бар. Отбасында барлығы қанша бала бар?

- A) 4
- B) 5
- C) 1
- D) 2
- E) 3

48. 6 трактормен жер жыртылды.

Олардың 2-уі тоқтап қалды.

Далада барлығы қанша трактор бар?

- A) 6
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 1

49. Бөлменің 4 бұрышы бар. Әр бұрышта 1 мысықтан отыр. Әр мысыққа қарама-қарсы 3 мысық отыр. Бөлмеде қанша мысық бар?

- A) 4
- B) 2
- C) 3
- D) 1
- E) 5

50. Таяқтың 2 ұшы бар. Егер біреуін кессеңіз, онда қанша ұшы қалады?

- A) 2
- B) 1
- C) 3
- D) 0
- E) 4

51. Бір аяғымен тұрған әтештің салмағы 3 кг. Екі аяғымен тұрса салмағы қанша болады?

- A) 3 кг.
- B) 2 кг.
- C) 1 кг.
- D) 4кг.
- E) 0 кг.

52. Сағатына үш жылқы қосылып бірге 24 км шапты. Сонда, аттың әрқайсыс неше шақырым шапты?

- A) 24 км
- B) 0 км.
- C) 12 км
- D) 2 км
- E) 10 км

53. Бір жұмыртқаны 5 минут пісіру керек. Ал 6 жұмыртқаны пісіру қанша уақыт алады?

- A) 5 минут.
- B) 10 минут.
- C) 15 минут.
- D) 20 минут.
- E) 30 минут.

54. Төрт адам 20 минут бойы домино ойнады. Сонда олардың әрқайсысы неше минут ойнады?

- A) 10 минуттан.
- B) 20 минуттан.
- C) 20 минуттан.
- D) 20 минуттан.
- E) 20 минуттан.

55. Отбасында екі бала бар. Самат - Бейбіттің ағасы, бірақ Бейбіт - Саматтың інісі емес. Бұлай болуы мүмкін бе? Бейбіт кім?

- A) Қарындасы
- B) Көршісі
- C) Ағайы
- D) Жиені
- E) Немере бауыры

56. Қала бағыты бойынша 3 көлік, ал оларға қарсы 5 автобус жүріп келеді. Қалаға қанша көлік келе жатыр?

- A) 3 машина.
- B) 1 машина.
- C) 2 Машина.
- D) 0 машина.

Е) 5 машина.

57. Үш бала дойбы ойнады. Барлығы үш партия ойналды. Әр бала қанша партия ойнады?

- А) Үш партиядан.
- В) Алты партиядан.
- С) Бес партиядан.
- Д) Бір партиядан.
- Е) Екі партиядан.

58. Бүкіл әлем қандай жәндікке "қол шапалақтайды"?

- А) "Күйе-көбелекке"
- В) Көбелектерге
- С) Инеліктерге
- Д) Масаларға
- Е) Шыбындарға

59. Алты аяғы, екі басы, құйрығы бір. Мынау не?

- А) Атқа мінген шабандоз
- В) Қолтырауын
- С) Айдаһар
- Д) Ұлу
- Е) Медуза

60. Үйлері жоқ қалалар, суы жоқ өзендер және ағаштары жоқ ормандар қайда бар?

- А) Географиялық картада
- В) Фильмдерде
- С) Қиялда
- Д) Жұмақта
- Е) Түнде көретін түстерде

61. Кімдер бір орныда отырып "жүреді"?

- А) Шахматшылар
- В) Арбадағы мүгедектер
- С) Жүргізуші
- Д) Тракторшы
- Е) Нашакорлар

62. Бастау оңай, мүмкін, аяқтау қиын.

- А) Әңгіме
- В) Сым
- С) Белдік
- Д) Жанжал
- Е) Арақатынас

63. Сұрақ болып табылмайды. Бірақ жауап беруді қажет етеді. Ол не?

- А) Сыртқы есіктің қоңырауы немесе телефонның қоңырауы.
- В) Хат
- С) Жеделхат
- Д) Достық
- Е) Жанжал

64. Барлығын көре алатын кезде сіз оны көре алмайсыз,

Ал ештеңе көрінбейтін кезде оны көресіз.

- A) Қараңғылық
- B) Тұман
- C) Өрт
- D) Таңсәрі
- E) Жаңбыр

65. Профессор достарына өз қолымен көкөніс салатын дайындап беруді шешті. Ол үшін оған қажет болды: бұрыш - 3 дана және сонша қызанақ; қияр қызанақтан аздау, бірақ шалғамнан көп. Профессор салатқа қанша түрлі көкөністі қолданды?

- A) 9
- B) 6
- C) 7
- D) 8
- E) 5

66. Сізге тиесілі нәрсе, бірақ сізден гөрі басқалар көп қолданатын нәрсе. Ол не?

- A) Сіздің есіміңіз
- B) Сіздің бойыңыз
- C) Сіздің мейірімділігіңіз
- D) Сіздің көркіңіз
- E) Сіздің ақыл-қабілетіңіз

67. Құлағында жүрекшесі бар жалғыз құс?

- A) Үкі
- B) Түйеқұс
- C) Тырна
- D) Феникс
- E) Қырғауыл

68. Римдіктер шанышқының дизайнына революциялық жаңалық енгізді-барлық кейінгі модельдер римдік шешімнің жетілдірілген түрі. Римдік жаңалыққа дейін шанықылар қандай болды?

- A) Біртісті
- B) Көптісті
- C) Тұтастісті
- D) Үштісті
- E) Төртбұрышты

69. Ең үлкен жемісі бар өсімдікті атаңыз.

- A) Асқабақ
- B) Қарбыз
- C) Қауын
- D) Қызанақ
- E) Кокос

70. Кез келген ғарышкер ұшу кезінде не жоғалтады?
- A) Салмақ
  - B) Оттегі
  - C) Әлеммен байланыс
  - D) Ұйқы
  - E) Қорқыныш
71. Адамның он екі жұп қабырғасы бар. Ненің үш жүзге жуық қабырғасы бар?
- A) Жыланның
  - B) Пілдің
  - C) Қырықаяқтың
  - D) Тасбақаның
  - E) Киттердің
72. 90% ы өртеніп, 10% ы тасталатын дақылды атаңыз.
- A) Темекі
  - B) Тары
  - C) Жүгері
  - D) Бидай
  - E) Арпа
73. Ең үлкен мүйіздің иесі - мүйізтұмсық (158 см-ге дейін). Ал, ең жұмсақ мүйізі бар қай жәндік?
- A) Ұлу
  - B) Ешкі
  - C) Ақбөкен
  - D) Сиыр
  - E) Бұғы
74. Неліктен “бір күндік” жәндіктер тез өледі?
- A) Олардың ас қорыту жүйесі, тіпті аузы жоқ
  - B) Олар - жұқпалы ауруға шалдыққан
  - C) Олар суыққа төзбейді
  - D) Олар ыстыққа төзбейді
  - E) Олар у-шу мен жарыққа төзбейді
75. "Бұл ауру. Бірақ өте сирек кездесетін дерт. Өкінішке орай, жұқпалы емес", - деді Гиппократ. Гиппократ не туралы айтты?
- A) Данышпандық туралы
  - B) Психика туралы
  - C) Ұйқы туралы
  - D) Батылдық туралы
  - E) Әзілкештік туралы
76. Егер түріктер "ауылды күзет" деп айтқысы келсе олар "қара авыл" дейтін болған. Ал бүгінгі күні ол қалай айтылады?
- A) "Қарауылда!"
  - B) "Тоқта!"
  - C) "Қатып қал!"
  - D) "Кетпе!"
  - E) "Қарама!"

77. Юлий Цезарь шеберлерге өз сарбаздарының қалқандары мен қаруларын зергерлік бұйымдармен безендіруді бұйырды. Неге?

- A) Лақтырып тастап кетпеулері үшін
- B) Мотивация үшін
- C) Бедел үшін
- D) Рухты көтеру үшін
- E) Батылдық үшін

78. Егер түнгі сағат 12-де жаңбыр жауса, “72 сағаттан кейін күн ашық болады” деп күтуге бола ма?

- A) Жоқ, өйткені 72 сағаттан кейін қайтадан түн ортасы болады
- B) Түскі уақыт болады
- C) Күн болады
- D) Қар жауады
- E) Иә, күн ашық болады

79. Шамда 20 лампа бар болған. Оның 5-і жанып кетті. Қанша лампа қалды?

- A) 20 (жиырма шам - 15 жұмыс істейтін және 5 күйген лампа).
- B) 15
- C) 19
- D) 12
- E) 5.

80. Қай жәндіктің мұрты өз аяқтарынан ұзын болады?

- A) Тарақанның
- B) Жирафтың
- C) Бұғының
- D) Медузаның
- E) Ұлудың

81. Бір джентльмен өзінің досына тапсырыс бойынша суретшіге салдырған портретті көрсетіп тұрып: "Менің әпкелерім де, бауырларым да жоқ, бірақ бұл адамның әкесі - менің әкемнің ұлы болған", - деді. Портретте кім бейнеленген?

- A) Джентльменнің ұлы.
- B) Джентльменнің ағасы.
- C) Джентльменнің атасы.
- D) Джентльменнің немересі.
- E) Джентльменнің өзі.

82. Саябақта 8 орындық бар. Үшеуі қайта боялды. Саябақта қанша орындық қалды?

- A) Сегіз
- B) Бес
- C) Алты
- D) Жеті
- E) Он

83. Термометр плюс +15 градусты көрсетіп тұр. Егер термометр екеу болса қанша градус көрсеткен болар еді?

- A) + 15 градус
- B) + 30 градус
- C) + 45 градус
- D) + 60 градус

Е) 0 градус

84. Қайсысы ауыр, қайсысы жеңіл: 1 кг мақта немесе 1 кг темір?

- A) Бірдей
- B) 1 кг алма
- C) 1 кг бидай
- D) 1 кг тұз
- E) 1 кг мақта

85. “Екі рет туады, бір рет өледі”?

- A) Жылан
- B) Тасбақа
- C) Кесіртке
- D) Сушаян
- E) Өрмекші

86. Адам бойындағы еш азаймайтын, тек көбейе беретін нәрсе не?

- A) Адамның жасы
- B) Ақыл
- C) Адамның салмағы
- D) Білімпаздық
- E) Достық.

87. Сіз одан көп алған сайын ол үлкейе береді. Ол не?

- A) Шұңқыр
- B) Ақша
- C) Жад
- D) Махаббат
- E) Ластанбау

88. Күн сайын тауға барады, таудан қайтады, бірақ орнында қалады?

- A) Жол
- B) Күн
- C) Ай
- D) Жаңбыр
- E) Өзен

89. Денесіне шеге қағуға болатын жалғыз жануар?

- A) Жылқы
- B) Бұқа
- C) Мүйізтұмсық
- D) Піл
- E) Ит

90. Қандай жануардың терісінен ағаш және мәрмәр тасты жылтырататын егеуіш жасалады?

- A) Акулалардың
- B) Бұқаның
- C) Мүйізтұмсықтың
- D) Пілдің
- E) Жылқылардың

91. Аш қарынға қанша жұмыртқа жеуге болады?

- A) 1 (қалғандары “аш қарынға жеген“ деп саналмайды).
- B) 10
- C) 2
- D) 3
- E) 0

92. “Әкемнің ұлы, бірақ менің ағам емес”. Кім туралы айтылып тұр?

- A) Немере аға туралы
- B) Туған аға туралы
- C) Менің ұлым
- D) Мен өзім
- E) Менің немерем

93. “Тамақтандырсаңыз ол тіріледі. Шөлін қандырсаңыз, ол өледі”. Ол не?

- A) От
- B) Жануарлар
- C) Өсімдіктер
- D) Достық
- E) Қақтығыстар

94. Отқа жанбайтын және суға батпайтын не?

- A) Мұз
- B) Титан
- C) Шыны
- D) Пластик
- E) Ғалымдардың еңбектері

95. Австралиялықтар қай жәндікті “теңіз арасы” деп атайды?

- A) Медузаны
- B) Пингвиндерді
- C) Итбалықтарды
- D) Теңіз кірпілерін
- E) Кірпікшешенді

96. Үш тауық үш күнде үш жұмыртқа береді. 12 күнде 12 тауық қанша жұмыртқа салады?

- A) 48
- B) 12
- C) 24
- D) 36
- E) 4

97. Адам қолға үйреткен насеком?

- A) Аралар
- B) Көбелектер
- C) Инелік
- D) Масалар
- E) Шыбындар

98. Қандай сұраққа "иә" деп жауап беру мүмкін емес?

- A) "Сіз ұйықтап жатырсыз ба?»
- B) "Сіз серуендеп жүрсіз бе?»
- C) "Сіз істеп жатырсыз ба?»

D) "Сен бақыттысың ба?"»

E) "Сен ақылдысың ба?"»

99. Қандай түйінді тарқату мүмкін емес?

A) Теміржол

B) Туыстық қатынастар

C) Мемлекеттік

D) Махаббат

E) Қылмыстық

100. Қандай жануарлар әрқашан көздерін ашып ұйықтайды?

A) Балықтар

B) Балалар

C) Маймылдар

D) Қолтырауындар

E) Үкі

101. Екі солдат өзеннің сол жағалауына жақындады, олар келесі жағалауға өтуі керек еді. Екі жасөспірім жағаға жақын жерде қайықпен жүзіп жүрді, суда басқа қалқымалы қайықтар болған жоқ. Алайда қайық суда 100 кг-нан артық салмақты көтере алмайды.

Сарбаздарды оң жағалауға өткізуді қалай ұйымдастыруға болады және мұны қанша сапарда жасауға болады? Бір сарбазды өткізу үшін екі сапар қажет: бірінші сапарда екі жасөспірім қарсы жағалауға өтеді, екеуінің біреуі сол жерде қалады, ал екінші жасөспірім қайықпен бастапқы жағалауға оралады.

Екінші рейсте жасөспірім қайықты солдаттардың біреуіне береді. Солдат оң жағалауға өтіп, қайықты екінші жасөспірімге қайтарады. Екінші жасөспірім бастапқы жағалауға жетеді. Осылайша, бір сарбазды паромға апару үшін екі сапар қажет болса, екеуін судан өткізу үшін неше сапар қажет?

A) 4 рейс қажет болады

B) 3 рейс қажет болады

C) 2 рейс қажет болады

D) 5 рейс қажет болады

E) 1 рейс қажет болады

102. Англияда бұл гүлді ақындар жырлаған

Ол сәби перілер мен нәзік эльфтер үшін бесік ретінде қызмет етеді. Отаны - Парсы, ол жерден Түркияға қоныс аударып, ХІХ ғасырда Еуропаға тарады. Голландияда бұл гүлге табыну болды. Амстердамда бұл гүлдің екі үш пиязына (ұрығына) екі тас үй сатып алынғаны туралы тарихи дәлел бар.

- А) Қызғалдақтар
- В) Раушан гүлі
- С) Орхидеялар
- Д) Магнолия
- Е) Лиандралар

103. Өрттен қорқынышты не бар?

- А) Түтін
- В) Жанартаудың оянуы
- С) Жер сілкінісі
- Д) Соғыс
- Е) Сел

104. Әнді музыкасыз орындау қалай аталады?

- А) Акапелла
- В) Ария

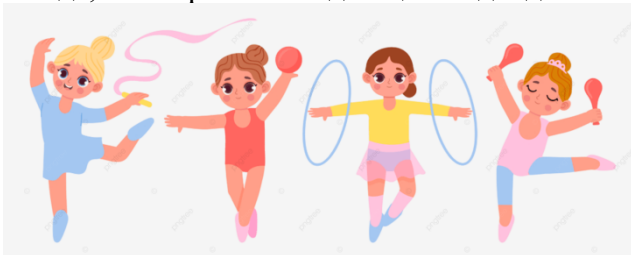
- C) Хор
- D) Соло
- E) Речитатив

105. Қандай жануардың салмағы 190 тоннаға дейін жетеді?

- A) Көк кит
- B) Гиппопотам
- C) Піл
- D) Мүйізтұмсық
- E) Қолтырауын

106. Катя Ирадан жылдам,
ал Ира Ленадан жылдамырақ.
Сонда, кім бәрінен жылдам қимылдайды?

- A) Катя
- B) Ира
- C) Лена
- D) Надя
- E) Оля

107. Екі көліктің біреуі кең жолмен, екіншісі тар жолмен келе жатыр.
Жүк көлігі тар жолмен келе жатқан жоқ.
Жеңіл көлік қандай жолмен келеді?
Жүк көлігі ше?

- A) Жүк көлігі кең жолмен келе жатыр
- B) Жеңіл көлік кең жолмен келе жатыр
- C) Жүк көлігі кең жолмен келе жатқан жоқ

- Д) Жүк көлігі тар емес жолмен келе жатқан жоқ
- Е) Жеңіл көлік тар жолмен келе жатқан жоқ

108. Вераның терісі Людамен салыстырғанда қара түсті.
Вера Катямен салыстырғанда әлдеқайда ақ түсті.
Олардың ішіндегі ақшылы кім?

- А) Вера
- В) Люда
- С) Катя
- Д) Оля
- Е) Наташа

109. Нені дайындауға болады, бірақ жеуге болмайды?

- А) Сабақ бойынша үй тапсырмасын
- В) Бәліш
- С) Тамақ
- Д) Сусын
- Е) Бауырсақ

110. Толя Игорьден биік,
Игорь Колядан биік.
Сонда, ең ұзыны кім?

- А) Толя
- В) Игорь
- С) Коля
- Д) Юра
- Е) Андрей

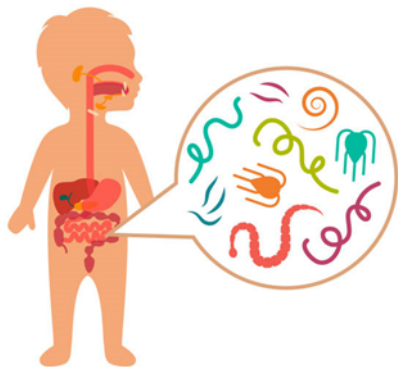
111. Құрлықтағы адамдар ауырмайтын ауру?

- А) «Теңіз ауруы»
- В) Құтыру
- С) Іш сүзегі
- Д) Летаргиялық ұйқы
- Е) Туретта синдромы

112. Саша Толяға қарағанда көңілді,
Толя Ванядан көңілді.
Сонда, ең көңілдісі кім?

- А) Саша
- В) Толя
- С) Ваня
- Д) Юра
- Е) Андрей

113. Қандай құрттардың ішектері болмайды?

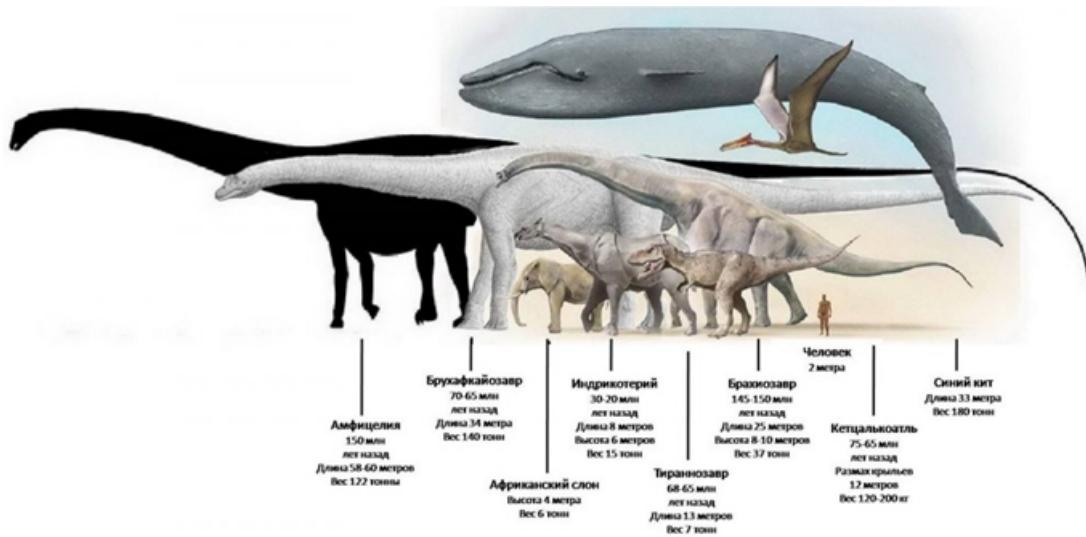
- A) Таспа құрттар
- B) Қосмекенділер
- C) Жұлдызды құрттар
- D) Жауын құрттары
- E) Мұз құрттары

114. Қандай моллюскілерді тірідей жейді?

- A) Устрицалар (Ostreidae)
- B) Брондалған (Polyplacophora)
- C) Қосжақпақтылар (Bivalvia)
- D) Күрекаяқтар (Scaphopoda)
- E) Қарынаяқтылар (Gastropoda)

115. Ең ірі жануар?

- A) Көк кит – «жолақ кит»
- B) Гиппопотам
- C) Мүйізтұмсық
- D) Піл
- E) Мегалодон

116. Өзге организмдегі ағза шырындарымен қоректенетін, басқалардың есебінен өмір сүретін тіршілік қалай аталады?

- A) Паразиттер
- B) Құрттар
- C) Жатыпшішерлер
- D) Арамтамақтар
- E) Өзгенің нанын жегіштер

117. Аралдар салатын су тіршілігі қалай аталады?

- A) Инжу-маржан полиптері
- B) Балықтар
- C) Құрттар
- D) Аралар
- E) Құстар

118. Қандай құстар ұша алмайды?

- A) Түйеқұстар
- B) Тотықұстар
- C) Көгершіндер
- D) Үкілер
- E) Қаршыға құс

119. Бәліш үш бөлікке кесілді.

Бәлішті үшке бөлу үшін барлығы неше тілік жасалды?

- A) Үш
- B) Екі
- C) Бір
- D) Төрт
- E) Бес

120. Терезе әйнегін бес ағайындылардың қайсысы сындырды?

Андрей: «Бұл Витя немесе Толя», - деді.

Витя: «Мұны мен де, Юра да жасаған жоқпыз», - деді.

Дима: «Бұлардың біреуі шындықты айтты, ал екіншісі айтпады», - деді.

Юра: «Жоқ, Дима, сен қателесесің», - деді.

Әкелері кем дегенде үш ағайынды шындықты айтқанына сенімді.

Терезені кім сындырды?

- A) Толя сындырды
- B) Андрей сындырды
- C) Витя сындырды
- D) Дима сындырды
- E) Юра сындырды

121. Маша Светаға қарағанда жылдам жүгіреді.

Света Оляға қарағанда жылдам.

Қай қыз бәрінен жылдам жүгіреді?

- A) Маша
- B) Света
- C) Оля
- D) Надя
- E) Галя

122. Лиза мен Петя саңырауқұлақтар мен жидектерді жинауға орманға барды. Лиза саңырауқұлақ терген жоқпын. Петя не жинады?

- A) Петя саңырауқұлақ жинады
- B) Петя саңырауқұлақ жинамады
- C) Петя жидек жинады
- D) Петя жидек жинамады
- E) Лиза саңырауқұлақ жинады

123. Иранның бойы Клаваға қарағанда 3 см қысқа.

Клава Любадан 5 см қысқа.

Сонда, ең ұзыны кім?

- A) Люба
- B) Клава
- C) Ира

- D) Майя
- E) Надя

124. Екі қайың өсіп тұр. Әр қайыңда төрт бүр (шишка) бар.

Екі қайыңда барлығы неше бүр бар?

- A) қайың ағашында бүр (шишка) болмайды
- B) 8 бүр
- C) 7 бүр
- D) 6 бүр
- E) 12 бүр

125. Қандай жәндік өз салмағынан 10 есе ауыр жүкті көтере алады?

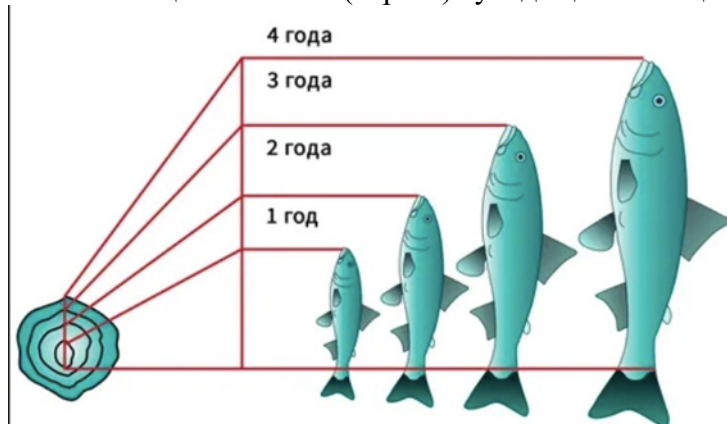
- A) Құмырсқа
- B) Кірпі
- C) Ақуыз
- D) Ара
- E) Тасбақа

126. Су қоймасындағы судың температурасы Цельсий бойынша 17 градус.

Онда тіршілік ететін балықтардың дене температурасы қандай?

- A) 18 градус Цельсий
- B) 20 градус Цельсий
- C) 25 градус Цельсий
- D) 22 градус Цельсий
- E) 23 градус Цельсий

127. Сіз мөңке балығын (карась) ауладыңыз. Оның жасы нешеде екенін қалай білеміз?

- A) Қабыршағындағы сақиналарды санаңыз
- B) Балықтың ұзындығын өлшеңіз
- C) Тұмсығының ұшынан құйрық қанатына дейін өлшеңіз
- D) Қабыршақты жамылғыны өлшеңіз
- E) Балықтың қалыңдығын өлшеңіз

128. Қандай организмдер өмір бойы тоқтаусыз өседі?

- A) Маржандар
- B) Киттер
- C) Мөңке балығы
- D) Кірпікшелілер
- E) Сегізияқтар

129. Оттегісіз ортада өмір сүре алмайтын тіршілік иелері?

- A) Балық
- B) Балдырлар
- C) Гельминттер
- D) Анаэробты микроорганизмдер
- E) Аскаридалар

130. Дөңгелекте 8 спиц бар.

Спицалар арасында қанша бөлік бар?

- A) 7
- B) 8
- C) 6
- D) 5
- E) 3

131. Тоғайға қарай бір топ құс ұшып келді.

Олар бір бұтаққа екеуден қонып еді, бір бұтақ бос қалды.

Әрқайсысы жеке қонып еді, біреуіне бұтақ жетпей қалды.

Тоғайда неше ағаш бар, барлығы қанша құс ұшып келді?

- А) Үш ағаш, төрт құс
- Ә) Төрт ағаш, төрт құс
- С) Төрт ағаш, үш құс
- Д) Үш ағаш, үш құс
- Е) Төрт ағаш, бес құс

132. Толя мен Игорь сурет салып отыр.

Бірі - үйдің, екіншісі - жапырақты бұтақтың бейнесін салуда.

Игорь үйді салмаса, Толя ненің суретін салды?

- А) Толя үйдің суретін салып отыр
- В) Толя жапырақтың суретін салып отыр
- С) Толя ұшақтың суретін салып отыр
- Д) Толя машинаның суретін салып отыр
- Е) Толя ағаштың суретін салып отыр

133. Үш құрбы ақ, жасыл, көк көйлек, аяқ киім киіп шықты. Бірдей түсті көйлек пен аяқ киім Аняда ғана бар. Валяның аяқ киімі де, көйлегі де аппақ емес. Наташа жасыл аяқ киім киген.

Құрбылардың әрқайсысының көйлектері мен аяқ киімдерінің түсін анықтаңыз.

- А) Наташа көк көйлек пен жасыл туфлимен, Валя - жасыл көйлек пен көк туфлимен, Аня ақ көйлек пен ақ туфлимен шықты. Наташа көк көйлек пен жасыл туфлимен, Аня жасыл көйлек пен көк туфлимен шықты. Валя жасыл көйлек пен көк туфлиде
- В) Наташа көк көйлек пен жасыл туфлимен, Аня жасыл көйлек пен көк туфлимен шықты
- С) Валя - жасыл көйлек пен көк туфлиде

D) Валя - жасыл көйлек пен көк туфлиде

E) Аня ақ көйлек, ақ туфли киген

134. Халықаралық конгрессте төрт ғалым кездесті: физик, тарихшы, биолог және математик. Олардың ұлттары әртүрлі болды және ғалымдардың әрқайсысы төрт тілдің екеуінде (орыс, ағылшын, француз және итальян) сөйлегенімен, олардың төртеуі де сөйлейтін тіл болмады. Үшеуі де сөйлейтін тіл болды. Ғалымдардың ешқайсысы бір мезгілде французша да, орысша да сөйлемеген. Физик ағылшын тілін білмесе де, биолог пен тарихшы бір-бірімен сөйлескісі келсе, аудармашы қызметін атқара алатын. Тарихшы француз тілінде сөйлейді және математикпен сөйлесе алады, бірақ соңғысы бірде-бір орыс сөзін білмейді. Физик, биолог және математик бір тілде бірге сөйлесе алмайды.

Әрбір ғалым қандай екі тілді біледі?

A) Физик француз және итальян тілдерінде, тарихшы орыс және итальян тілдерінде, биолог ағылшын және француз тілдерінде, математик ағылшын және итальян тілдерінде сөйлейді.

B) Физик орыс және итальян тілдерінде, биолог ағылшын және француз тілдерінде, математик ағылшын және итальян тілдерінде сөйлейді.

C) Физик ағылшын және француз тілдерінде, тарихшы орыс және итальян тілдерінде, биолог ағылшын және француз тілдерінде, математик француз және итальян тілдерінде сөйлейді.

D) Физик араб және итальян тілдерінде, тарихшы француз және испан тілдерінде, биолог ағылшын және француз тілдерінде, математик ағылшын және итальян тілдерінде сөйлейді.

E) Физик француз және итальян тілдерінде, тарихшы орыс және итальян тілдерінде, биолог ағылшын және француз тілдерінде, математик ағылшын және итальян тілдерінде сөйлейді.

135. Кино билеттеріне кезекте тұрғандар: Юра, Миша, Володя, Саша және Олег.

Белгілі болғаны:

1) Юра билетті Мишадан ерте, бірақ Олегтен кеш сатып алады.

2) Володя мен Олег бір-бірінің қасында тұрған жоқ.

3) Саша Олегке, Юраға немесе Володяға жақын тұрған жоқ.

Кезекте кім кімнен кейін тұр?

- A) Ұлдар келесі ретпен тұр: Олег, Юра, Володя, Миша және Саша
- B) Миша мен Саша, Олег, Юра, Володя
- C) Юра, Володя, Миша және Саша, Олег
- D) Саша, Олег, Юра, Миша және Володя
- E) Саша, Миша, Володя, Олег, Юра

136. Отбасыда үш перзент бар.

Ұлдардан гөрі қыздар көп.

Отбасында неше әпке бар?

- A) Екі әпкесі бар
- B) Екі ұл, бір әпкесі бар
- C) Бір әпкесі, екі інісі бар
- D) Үш әпкесі бар
- E) Үш інісі бар

137. Отбасында төрт бала бар. Олар 5, 8, 13 және 15 жаста. Балалардың есімдері - Аня, Боря, Вера және Галя.

Бір қыз бала бақшаға барса, Аня Борядан үлкен болса, Аня мен Вераның жасының қосындысы үшке бөлінсе, әр бала неше жаста?

- A) Вера 5 жаста, Бор 8 жаста, Аня 13 жаста, Гала 15 жаста
- B) Вера 5 жаста, Боря 8 жаста, Аня 13 жаста, Гала 5 жаста
- C) Вера 15 жаста, Боря 18 жаста, Аня 3 жаста, Гала 5 жаста
- D) Вера 5 жаста, Бор 8 жаста, Аня 13 жаста, Гала 12 жаста
- E) Вера 3 жаста, Бор 8 жаста, Аня 3 жаста, Гала 5 жаста

Шешім. Аня мен Вераның жасының қосындысы үшке бөлінеді және бұл бір қыз 5 жаста, екіншісі 13 жаста болған жағдайда мүмкін болады. Бірақ мәселе бойынша Аня Борядан үлкен. Демек, Аня 13 жаста, ал Вера 5 жаста. Сонымен бірге Галя 15 жаста екені анық.

138. Саша Игорьден 10 жас кіші.

Игорь Лешадан 2 жас үлкен.

Ең жасы кім?

- A) Саша
- B) Леша
- C) Игорь
- D) Дима
- E) Юра

139. Төрт қыз әңгімелесіп отыр: Аня, Валя, Галя және Надя.

1) Жасыл көйлектегі қыз - Аня емес, Валя емес - көк көйлектегі қыз бен Надяның арасында тұрады.

2) Ақ көйлек киген қыз қызғылт көйлекті қыз бен Валяның арасында тұрады.

Әр қыз қандай түсті көйлек киеді?

- A) Галяның көйлегі жасыл, Надяныкі қызғылт, Валяныкі көк, Аняныкі ақ.

- В) Галя қызыл түсті көйлек киген
- С) Надя ақ түсті көйлек киген
- Д) Вали қызғылт түсті көйлек киген
- Е) Аня көк көйлек киген

140. Төрт дос (Петя, Боря, Алеша және Коля) апаларымен бірге мектептегі Жаңа жылдық балға барды.

Бірінші би кезінде олардың әрқайсысы өз әпке-қарындастарынан өзгелермен биледі. Лена - Петямен, Светлана - Наташаның ағасымен, Оля - Светлананың ағасымен, Боря - Алешаның әпкесімен, Алеша Петяның әпкесімен биледі.

Кім-кімнің ағасы? Кім кіммен билеген?

- А) Петя - Оляның ағасы, Петя Ленамен биледі
Боря - Наташаның ағасы, Боря Светланамен биледі
Алеша - Светлананың ағасы, Алеша Олямен биледі
Коля - Ленаның ағасы, Коля Наташамен биледі
- В) Петя - Наташаның ағасы, ал Боря Светланамен биледі
- С) Коля - Оляның ағасы, ал Петя Ленамен биледі
- Д) Алеша - Светлананың ағасы, Алеша Олямен биледі
- Е) Алеша Ленаның ағасы, Коля Наташамен биледі

141. Миша Олеттен күшті,
Миша Петядан әлсіз.

Ең күштілері кім?

- А) Петя
- В) Миша
- С) Олег
- Д) Алексей
- Е) Иван

142. Ең ірі маймыл қайсысы?

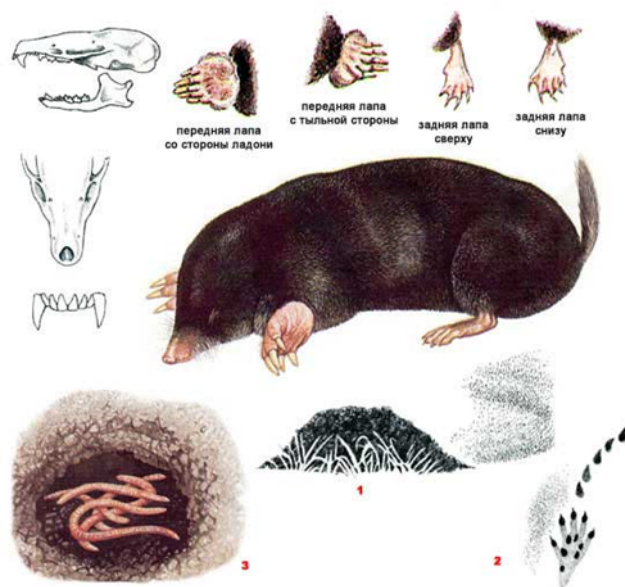

- A) Горилла
- B) Непалдық сұр лангур
- C) Мандрель
- D) Тибет макакасы
- E) Сары бабуиндар

143. Жүзге дейінгі сандардың қосындысы неге тең?

- A) 1-ден 100-ге (қоса алғанда) дейінгі сандардың қосындысы 5050-ге, 1-ден 100-ге дейінгі сандардың қосындысы (100-ді қоспағанда) 4950-ге тең.
- B) 5050
- C) 5000
- D) 4500
- E) 4900

144. Көртышқан қыс мезгіліне арналған азықты қалай дайындайды?

- A) Бастарын кесіп, қоймаға салады
- B) Жерге көмеді
- C) Жапырақтарға орап қояды
- D) Кептіреді
- E) Ұсақтайды және жинап қояды

145. Көктемнің алғашқы хабаршысы қандай құстар?

- A) Қарғалар
- B) Бұлғаулар
- C) Жұлдызқұрттар
- D) Қарақұйрықтар
- E) Далалық қызғыш құс

146. Құйрығы үш метрлік этеш сорты қай елде шығарылды?

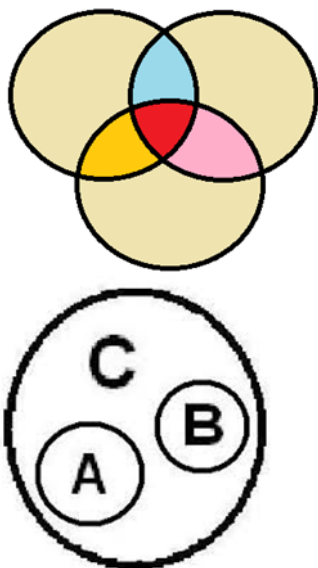
- A) Жапонияда
- B) Австралияда
- C) Австрияда
- D) Тайландта
- E) Индонезияда

147. Қай жәндіктің есту қабілеті жоқ?

- A) Шыбында
- B) Инелікте
- C) Масада
- D) Көбелекте
- E) Тарақанда

148. «Студент» және «спортшы» ұғымдарының арасындағы байланысты анықтаңыз:

- A) Қиылысу
- B) Бағыныштылық
- C) Ерекшелік
- D) Сәйкестік
- E) Қайшылық

149. (Жауапсыз махаббат).

Үш жас жігіт: Коля, Петя және Юра үш қызға ғашық: Таня, Зина және Галя. Бірақ бұл жауапсыз махаббат.

1. Коля - Таняны жақсы көретін жас жігітке ғашық болған қызды жақсы көреді.
2. Петя - Зинаны жақсы көретін жас жігітке ғашық болған қызды жақсы көреді.
3. Зина Юраны жақсы көрмейді.

Кім кімге ғашық?

- A) Коля – Галяға, Галя – Петяға, Петя – Таняға, Таня – Юраға, Юра – Зинаға, Зина – Коляға ғашық.
- B) Коля Таняны жақсы көреді
- C) Петя Зинаны жақсы көреді

- D) Тәня Юраны жақсы көреді
- E) Петя Галяға ғашық

150. Қандай қосмекенділер бір жылда төрт рет терісін ауыстырады және әр жолы алдыңғысын өзі жейді.

- A) Бақалар
- B) Жыландар
- C) Шаян
- D) Сегізаяқтар
- E) Жыланбалықтар мен сәулелер

151. «Икебана» гүл шоғын жинау өнері қай елде қалыптасты?

- A) Жапонияда
- B) Қытайда
- C) Тайландта
- D) Тайванда
- E) Малайзияда

152. Қайсы гүл Күннің және Жапонияның символы саналады?

- A) Хризантема
- B) Пиондар
- C) Қызғалдақ
- D) Гербера
- E) Гортензиялар

153. Қандай гүл өз-өзіне сұқтанып, тек өзін ғана тамашалайды?

- A) Нарцисс
- B) Гортензиялар
- C) Хризантема
- D) Гербера
- E) Пиондар

154. Қандай тірі тіршіліктің бойында үш жүректен бар?

- A) Сегізаяқ, кеспе, кальмар
- B) Бақалар, жыландар
- C) Шаяндар, сегізаяқтар
- D) Жыланбалықтар мен сәулелер
- E) Киттер, кірпікшелілер

155. Моллюсктердің қанының түсі қандай?

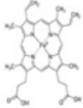
КРОВЬ

КРАСНАЯ

Люди и большинство позвоночных животных

В состав входит гемоглобин

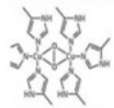

ГОЛУБАЯ

Ракообразные, паукообразные, головоногие моллюски

В состав входит гемоцианин

- A) Көілдір
- B) Мөлдір
- C) Қызыл
- D) Сұр
- E) Қара

156. Қай өсімдіктен бал жақсы жиналады?

- A) Линден
- B) Жалбыз
- C) Қарақұмық
- D) Жоңышқа
- E) Бақ-бақ

157. Құрлықтағы ең жылдам хайуанат?

- A) Гепард, 110 км/сағ.
- B) Түйекұс
- C) Кенгуру
- D) Барыс
- E) Жолбарыс

158. Табиғаттағы ең жіңішке жіп?

- A) Веб
- B) Табиғи жіп
- C) Синтетикалық жіп
- D) Нейлон жіп
- E) Жібек жіп

159. Қай жылан түкіреді?

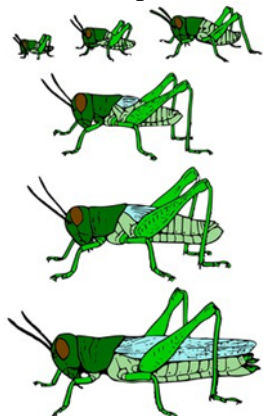
- A) Кобра
- B) Боа тартқышы
- C) Сужылан
- D) Мамба
- E) Анаконда

160. Ең ұзын тілдің иегері?

- A) «Құмырсқажегіш», ұзындығы 61 см.
- B) Жылан
- C) Сиыр
- D) Жираф
- E) Комодо айдаһары

161. Шегірткенің құлағы қайда орналасқан?

- A) Аяғында
- B) Маңдайында
- C) Қанаттарында
- D) Артқы жағында
- E) Құйрығында

162. Бекас-құстың маңыраған даусы қай жерінен шығады?

- A) Құйрық
- B) Іш
- C) Бас
- D) Қанаттарынан
- E) Бүкіл денесінен

163. Қандай жануар тамақ ішкеннен кейін тісін жуады - аузын шаяды?

- A) Жолбарыс
- B) Түйе
- C) Аю
- D) Піл
- E) Жираф

164. Қандай құстардың қанаттары қырлы болады?

У каких птиц крылья покрыты не перьями, а чешуей?

У пингвинов

- A) Пингвиндердің
- B) Пеликандардың
- C) Құтанның
- D) Ләйлектің
- E) Қаздың

165. Қандай хайуанаттың мойын омыртқалары көбірек?

- A) Жираф
- B) Шошқа
- C) Піл
- D) Қолтырауын
- E) Жылан

166. Түйе су қорын қайда сақтайды?

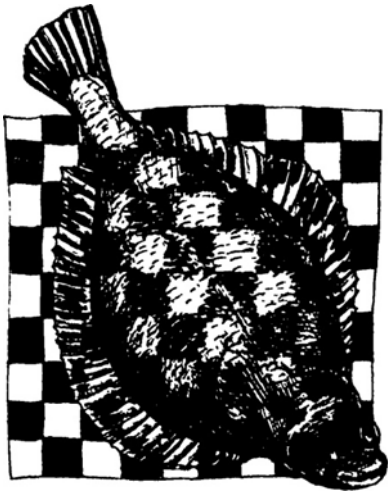
- A) Қанында
- B) Өркешінде
- C) Асқазанда
- D) Тері астында
- E) Денеде

167. Сіріңке қандай ағаштан жасалады?

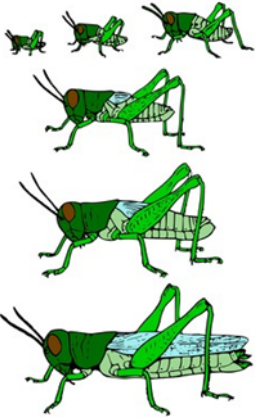
- A) Көктерек
- B) Қайың
- C) Үйеңкі
- D) Емен
- E) Тал

168. Қандай балық шахмат тақтасына айнала алады?

- A) Камбала
- B) Тұқы
- C) Иваси
- D) Килька
- E) Мөңке балығы

169. Шегірткенің шырылы қалай шығады?

- A) Аяқты қанатқа үйкеу арқылы
- B) Іш
- C) Бас
- D) Таразылар
- E) Бүкіл денемен

170. Қандай құстың қанаты мүлде жоқ?

- A) Киви-киви
- B) Пингвин
- C) Түйеқұс
- D) Тотықұс
- E) Шағала

171. Қай хайуанаттың бойындағы майы жасыл түсті?

- A) Қолтырауын
- B) Гиппопотам
- C) Мүйізтұмсық
- D) Жылан
- E) Бақа

172. Қандай өсімдіктердің жапырақтары Күннің бағытын көрсете алады?

- A) Жабайы салат, сільфий, эвкалипт
- B) Жаңғақ
- C) Қылқан жапырақты ағаштар
- D) Қарағай
- E) Кипарис

173. Дүние жүзіндегі ең үлкен өрмекші қандай?

- A) A) әлемдегі ең ірі өрмекші - *Heteropoda maxima* (лат.), Sparassidae тұқымдасынан, Лаостың Хаммуан провинциясында тіршілік етеді. Ұрғашыларының денесінің ұзындығы

4,6 см-ге дейін барады, аталықтары шамамен 3,0 см. Аяқ-қолдарының аралығы 25-тен 30 см-ге дейін.

Оңтүстік Америкадағы Голиат «Құс жегіші» аяқ-қолдарының ұзындығы бойынша одан кіші, бірақ дене мөлшері бойынша одан айтарлықтай асып түседі

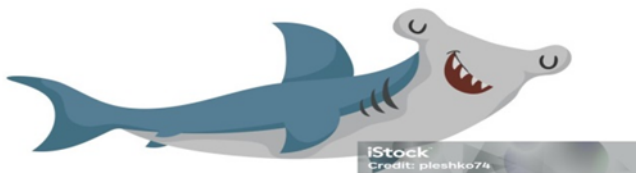
- В) Кенелер (Акари)
- С) Шаяндар (скорпиондалар)
- Д) Сушаяндар
- Е) Қаракұрт

174. Жер бетіндегі ең үлкен жылан

- А) Анаконда, 9 м дейін.
- В) Молга
- С) Қара мамба
- Д) Қайсақа
- Е) Бумсленг

175. Қай акуланың көздері бір-бірінен 2 метр қашықтықта орналасқан?

- А) Балға балық (Carcharhiniformes)
- В) Үлкен ақ акула (Lamniformes)
- С) Қара ұшты акула (Katranidae)
- Д) Ала акула (Wobbegongiformes)
- Е) Аапон ара балығы (Sawfish)

176. Қай көбелек саяхаттағанды ұнатады: күзде оңтүстікке, Африкаға құстарша ұшып кетіп, көктемде кері қайтады.

- A) Боялған көбелек
- B) Адмирал
- C) Аполлон Мнемосин
- D) Автоной мариголдтары
- E) Ағаш көбелегі

177. Қай бақа өзінің итбалықтарына арнап терезесі, шатыры бар, бірақ есігі жоқ үй салады?

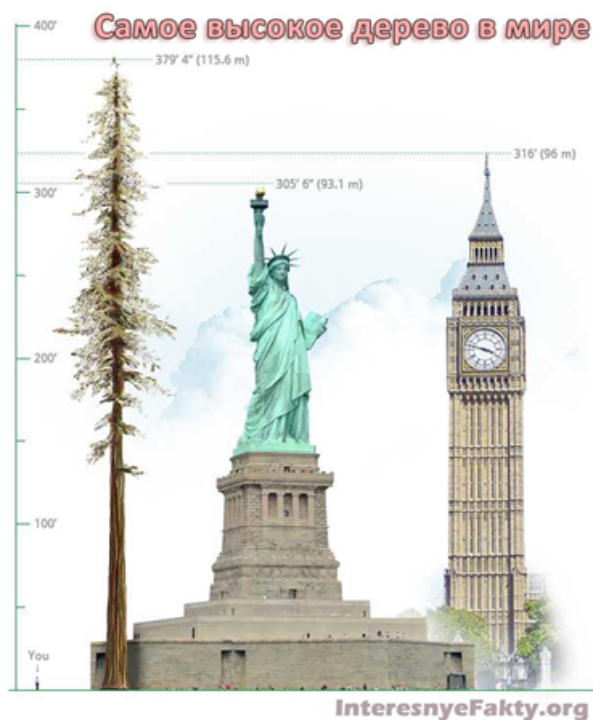
- A) Темір ұстасы – квакша бақасы
- B) Қиыршығыстық бақа
- C) Сібірлік бақа
- D) Шөпте жүретін бақа
- E) Көлдегі бақалар

178. Қандай жылан соқыр болса да бәрін естиді, иіссіз-ақ жылуды «көреді».

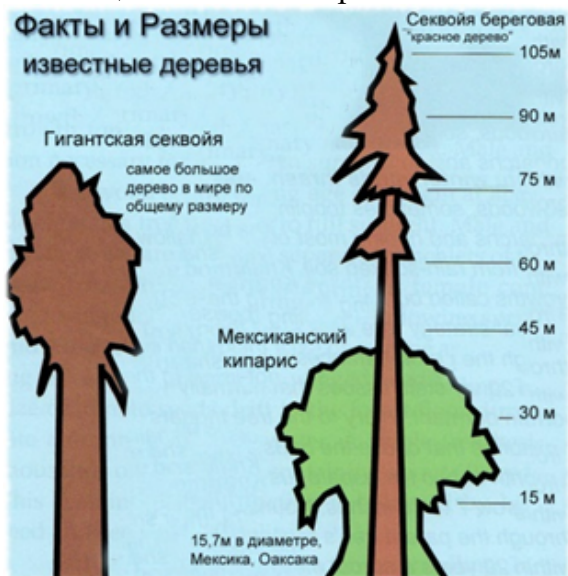
- A) Қалқантұмсық жылан
- B) Анаконда
- C) Сужылан
- D) Аспид
- E) Африкалық бумсленг

179. Дүние жүзіндегі ең ұзын ағаш

- A) 187 м-ге дейінгі эвкалипт ағашы
- B) Секвоия
- C) Арша
- D) Шырша
- E) Кипарис

180. Кең жайыла өсетін үлкен ағаш

- A) Секвоия
- B) Арша
- C) Кипарис
- D) Эвкалипт
- E) Шырша

181. Ең берік ағаш

- A) Темір ағаш – «Parrotia persica»
- B) Пандо
- C) Журупа емені
- D) Ескі Тикко
- E) Ескі Расмус

182. Суда қалқып жүретін ең үлкен қалқыма-өсімдік?

- A) «Виктория Регия» - жапырақтарының диаметрі 2 м-ге жуық. 50 кг-ға дейінгі дисперсті жүктемеге төтеп бере алады
- B) *Macrocystis* балдырларының ұзындығы 200 метрге жетеді
- C) *Nereocystis*, ұзындығы 200 метрге жетеді
- D) Теңіз балдырлары
- E) Ірі су лалагүлі: «Виктория боливия» – жапырағының диаметрі 3 м.

183. Алып гүлдер?

- A) «*Rafflesia Arnoldii*» - гүлінің ұзындығы 1 метр, гүлінің салмағы 10 кг-ға жуық.
- B) «Титан арум»
- C) «Магнолия Кампбелли»
- D) «Талипотты пальма»
- E) Алып лотос

184. Қандай құс қатты аязда балапан шығарады?

- A) Айқыш құс (клект)
- B) Патша құс (зимородок)
- C) Тоқылдақ
- D) Тит (синица)
- E) Ақ үкі

185. Шаңғы жасау үшін қандай ағаш қолданылады?

- A) Қайың
- B) Көктерек
- C) Үйеңкі
- D) Емен
- E) Тал

186. Белгілі ойды жеткізуге арналған сөз немесе сөз тіркесі қалай аталады?

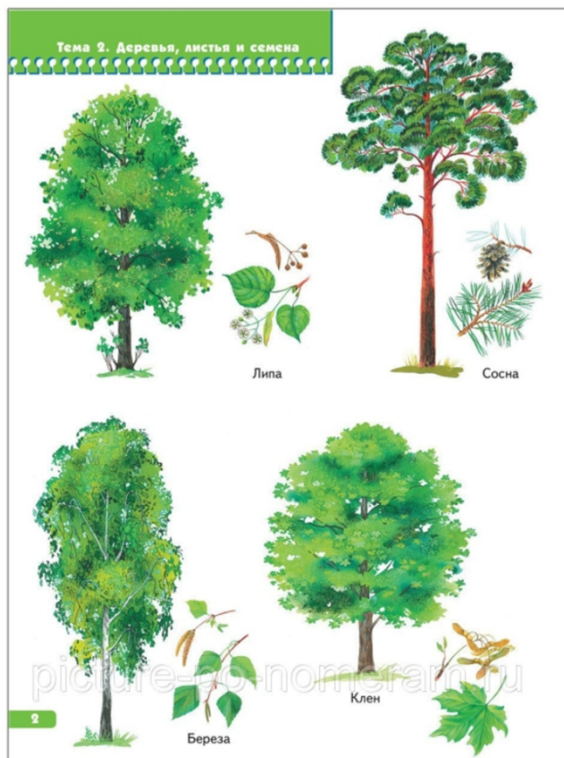
- A) Термин
- B) Омонимдер
- C) Синонимдер
- D) Категория
- E) Предикат

187. Ұлудың тістері бар ма?

- A) Иә, бар. Ұлудың тістері тілінде орналасқан. Ұлудың 135 қатардан тұратын тістері бар. Әр қатарда 105 тіс бар. Барлығы 14175 тісі бар.
- B) Тістері жоқ
- C) 100 тіс
- D) 80 тіс
- E) 40 тіс

188. Қарағайлар орташа есеппен неше жыл өмір сүреді ?

- A) 120-140 жыл
- B) 100 жыл
- C) 110 жыл
- D) 115 жыл
- E) 130 жыл

189. «Тауықтар ұшады, өйткені тауықтар - құс, ал барлық құстар ұшады» деген пікірдің дрыс болмау себебін анықтаңыз:

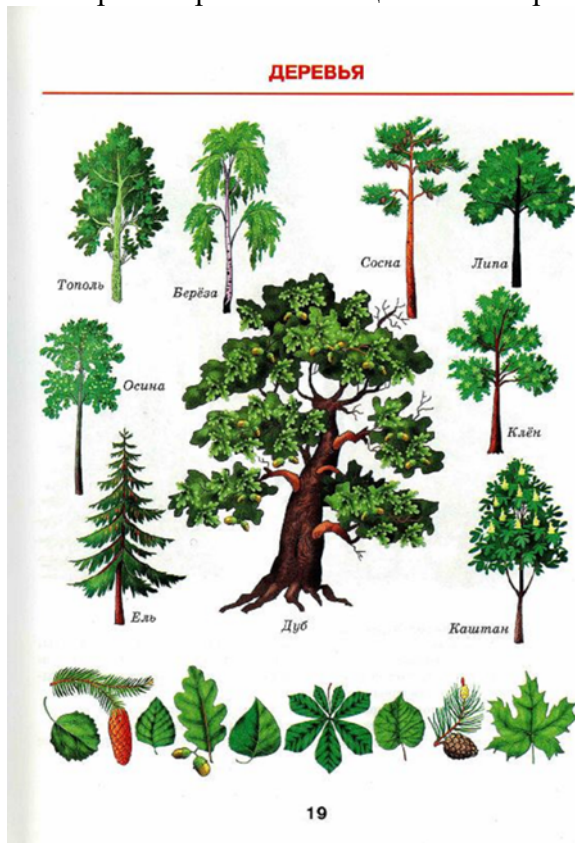
- A) Аргументтің сенімсіздігі
- B) Дәлелдердегі қайшылық
- C) Дәлелдердің жеткіліксіздігі
- D) Жалпылау ережелерін бұзу
- E) Шектеу ережелерін бұзу

190. Каштан ағашында орта есеппен қанша жапырақ болады?

- A) 19 мың
- B) 18 мың
- C) 20 мың
- D) 10 мың
- E) 15 мың

191. Теректе орта есеппен қанша жапырақ бар?

- A) 70 мыңнан 119 мыңға дейін
- B) 60 мыңнан 120 мыңға дейін
- C) 50 мыңнан 110 мыңға дейін
- D) 40 мыңнан 119 мыңға дейін
- E) 30 мыңнан 119 мыңға дейін

192. Онсыз адам өмірі мүмкін емес табиғи шудың шегі қай деңгейде болғаны дұрыс?

- A) Рұқсат етілген дыбыс шегі 80-85 децибел. 130 дцб. адамда ауырсыну тудырады, 150 дцб. адам төзгісіз азап әкеледі
- B) Сыбдырлаған шөп – 10 децибел
- C) Қатты сөйлеу - 60-70 децибел
- D) Көше көлігінің шуы 80-100 децибел
- E) Максималды дыбыс деңгейі 110 дБА-дан аспауы керек, ал импульстік шу үшін - 125 дБА. Тіпті кез келген октава диапазонында дыбыс қысымының деңгейі 135 дБ жоғары аймақтарда қысқа мерзімді болуға тыйым салынады

193. Дүние жүзіндегі ең үлкен кесіртке ?

- A) Комодо кесірткесі
- B) Мегалания (*Varanus priscus*, [син. *Megalania prisca*])
- C) Жасыл игуана – ұзындығы 1,5 метр, салмағы – 7 кг.
- D) Қолтырауындар
- E) Ұшатын айдаһар (лат. *Draco*) — кесірткелер тұқымдасының Оңтүстік-Шығыс Азияда мекендейтін агама тұқымдасы

194. Дүние жүзіндегі ең ірі жыртқыш қандай?

- A) Ақ аю
- B) Қара қаймандар
- C) Миссисипи аллигаторы
- D) Қоңыр аюлар
- E) Қасқырлардың үйірлері

195. Орман хайуанаттарының ішіндегі ең ірі, тұяқты жануар?

- A) Бұлан (лось)
- B) Тау ешкілері
- C) Зебралар
- D) Ақбөкен
- E) Жабайы қабандар

196. Дүние жүзіндегі ең ірі сүтқоректі жануар?

- A) Морж
- B) Тангалунга
- C) Антарктикалық піл итбалығы (лат. *Mirounga leonina*)
- D) Ала гиена
- E) Жолақты мангуст

197. Пианиноны қандай ағаштан жасайды ?

- A) Шыршадан
- B) Көктеректен
- C) Қайың
- D) Үйеңкі
- E) Емен

198. Дүние жүзіндегі ең үлкен көбелек ?

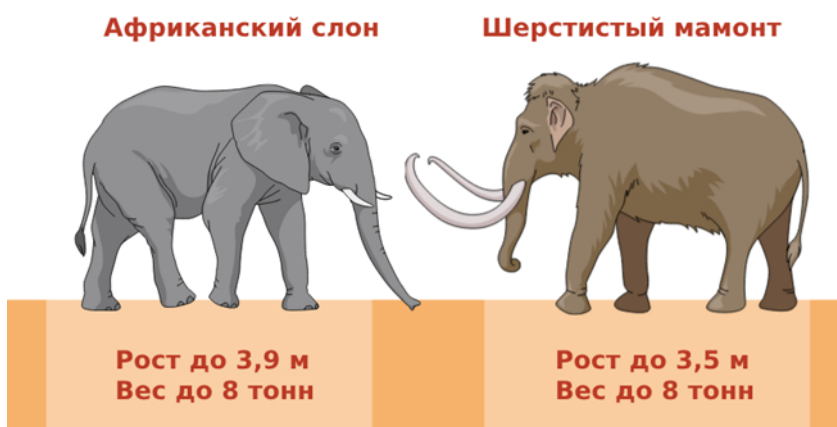
- A) Агриппина - қанатының ұзындығы 27 см.
- B) Геркулес көбелегі, немесе *Coscinocera hercules* (лат. *Coscinocera hercules*) - қанаттары 27 см-ге дейін жетеді
- C) *Saturnia atlas Atlas* – қанатының ұзындығы 26 см-ге дейін
- D) Маактың қарлығаш құйрығы – қанаты 13,5 см-ге дейін
- E) Ажал бас сұңқар көбелегі - өлшемі 46-60 мм. Қанаттары: 80-120 мм.

199. Жер бетінде тіршілік еткен қалталы хайуанаттардың ең күштісі?

- A) Тилацин
- B) Алып кенгуру
- C) Вирджиния опоссумы
- D) Тасмания шайтаны
- E) Қызыл кенгуру

200. Ең ірі сүтқоректі жануар?

- А) Африка пілі – биіктігі 4 м, салмағы 7 тоннаға дейін
 В) Тұзды су қолтырауыны – салмағы 800 кг.
 С) финвал (*Balaenoptera physalus*), ең ірі теңіз сүтқоректісі – ұзындығы 26 метрге дейін, салмағы 80 т.
 D) Кашалот (*Physeter macrocephalus*) – үлкен тісті жыртқыш, ұзындығы 24 метрге дейін, салмағы 50 тоннаға дейін
 E) Ақ аю (*Ursus maritimus*) – салмағы 800 кг.
- 201.Ежелгі Египетте мысықтар – жеңіс символы ретінде дәріптелген. Ал онда мысырлықтар қандай жануарды зұлымдық пен жойылудың символы деп санады?
- А) Гиппопотам (Бегемот)
 В) Тінтуір (тышқан)
 С) Қолтырауын
 D) Мысық
 E) Бүркіт
- 202.Жапондықтар қандай жануарды «арқасы ісіп кеткен жылқы» деп атайды?
- А) Түйе
 В) Піл
 С) Мүйізтұмсық
 D) Бұлан
 E) Динозавр
- 203.Қай жануар артқы аяқтарын алға қойып жүгіреді?
- А) Қоян
 В) Жолбарыс
 С) Елік
 D) Барыс
 E) Кенгуру
- 204.Қандай жәндік орман алқаптарын зиянды шыбындардан қорғайды?
- А) Инелік
 В) Шмель
 С) Шегіртке
 D) Бал арасы
 E) Ара
- 205.Ертеде қандай жануар оттың рухы деп саналған?

- A) Саламандр
- B) Тритон
- C) Бақа
- D) Жылан
- E) Мысық

206. Токио мен Парижде қандай жануарды тойлайды?

- A) Бақа
- B) Саламандр
- C) Құрт
- D) Көбелек
- E) Ит

207. Көкек-араларды неліктен «көкек» деп атайды?

- A) Көкек-аралар жұмыртқаларын басқа жәндіктердің ұяларына салады
- B) Әрдайым көкек құстарының жанында ұшады
- C) Түсі көкекке ұқсайды
- D) Тобымен ұшады
- E) Мүйіздері бар

208. «Інжілде» қай жануар туралы ешқашан айтылмайды?

- A) Мысық
- B) Қой
- C) Ит
- D) Скорпион
- E) Саламандр

209. Жер бетіндегі ең қатты дыбыстарды қай жануар шығарады?

- A) Кит
- B) Гиппопотам
- C) Қоңыр аю
- D) Піл
- E) Айдаһар

210. Қай құс қамшының жарығы мен иттің үргеніне еліктейді?

- A) Starling
- B) Magpie
- C) Тоқылдақ
- D) Көгершін
- E) Лейлек

211. Францияда қандай құсты «ұшатын егеуқұйрық» деп атайды?

- A) Көгершін
- B) Делек
- C) Альбатрос
- D) Жарқанат
- E) Сауысқан

212. Қай жануар мәңгі өлмейтін, ажалсыз деп саналады?

- A) Қызыл медуза
- B) Тұзды су қолтырауыны
- C) Бульдог құмырсқасы
- D) Жылан
- E) Саламандр

213. Қай жануардың денесінде миы болмайды?

- A) Теңіз жұлдызы
- B) Шаян
- C) Ара

D) Медуза

E) Құрт

214. Тірі организмдерді өлі заттардан ажырататын қасиеттерді атаңыз:

A) Қоршаған ортамен зат алмасуы

B) Қозғалыс

C) Өлшемдерінің өзгеруі

D) Түстің өзгеруі

E) Энергияның бөлінуі

215. «Жасуша» ұғымын алғаш енгізген кім?

A) Роберт Гук

B) Вирхов

C) Аристотель

D) Сократ

E) Платон

216. Чарльз Дарвиннің пікірінше, көптүрліліктің негізінде не жатыр?

A) Тұқым қуалаушылық өзгергіштік және табиғи сұрыпталу

B) Көбею

C) Ұрпақтардың көбеюі

D) Барлығының барлығына қарсы күресі

E) Джунгли заңы

217. Жануарлар дүниесіндегі бәсекелестік нелердің арасында пайда болады?

A) Ұқсас түрлер арасында

B) Жыртқыштар мен паразиттер арасында

C) Күштілер мен әлсіздер арасында

D) Ата-аналар мен балалар арасында

E) Сүтқоректілер мен бауырымен жорғалаушылар арасында

218. Тірі тіршіліктің ең кіші бірлігі қандай?

A) Жасуша

B) Мүше

C) Түйіршік

D) Бөлшек

E) Квант

219. Денсаулықты сақтау және адамның жұмысы мен демалысын дұрыс ұйымдастыру ғылымы қалай аталады?

A) Гигиена

B) Антропология

C) Зоология

D) Физиология

E) Биология

220. Адамның тұқым қуалау материалы...

A) ДНҚ

B) Жасуша

C) Ядро

D) Митохондрия

E) Цитоплазма

221. Адам терісі негізінен неден тұрады?

A) Эпителий тінінен

B) Дәнекер тінінен

C) Жиырылғыш тіннен

D) Жүйке тінінен

E) Бұлшықеттерден

222. Адамда қанша қабырға бар?

- A) 12 жұп
- B) 6 жұп
- C) 6 жұп
- D) 12 қабырға
- E) 20 қабырға

223. Бірінші (нөлдік) топтағы қанды қай топтағы адамдарға құюға болады?

- A) Тек бірінші топтағыларға
- B) Тек екінші топтағыларға
- C) Тек үшінші топтағыларға
- D) Тек төртінші топтағыларға
- E) Кез келген топтағыларға

224. Вакцинация нәтижесінде:

- A) Табиғи белсенді иммунитет қалыптасады
- B) Табиғи пассивті иммунитет қалыптасады
- C) Жасанды белсенді иммунитет қалыптасады
- D) Жасанды пассивті иммунитет қалыптасады
- E) Иммунитет толығымен жойылады

225. Адамның жүйке жүйесіне жатпайтын не?

- A) Сүйек кемігі
- B) Ми
- C) Жұлын
- D) Нейроглия
- E) Ми

226. Төмендегі организмдердің қайсысында жасушалық құрылым жоқ?

- A) Вирустар
- B) Бактериялар
- C) Балдырлар
- D) Саңырауқұлақтар
- E) Кох таяқшалары

227. Бактериялар қашан пайда болды?

- A) Шамамен 4,0–3,5 миллиард жыл бұрын
- B) «Үлкен жарылыстан» кейін бірден
- C) Жердің пайда болуы кезінде бірден
- D) 500 000 жыл бұрын
- E) 100 миллиард жыл бұрын

228. Таяқша тәрізді бактериялар:

- A) Бациллалар
- B) Спириллалар
- C) Вирустар
- D) Вибриондар
- E) Саңырауқұлақтар

229. Бактериялардың көбеюі мынадай жолдармен іске асады:

- A) Жасушалардың бөлінуі
- B) Бүршіктену арқылы
- C) Гифальды түзілімдер
- D) Споралар мен кисталардың таралуы
- E) Жыныстық қатынас

230. Неліктен қолыңызды антибактериалды сабынмен немесе зарарсыздандырғышпен жиі жууға болмайды?

- A) Олар пайдалы және зиянды бактерияларды өлтіреді
- B) Құрамында қауіпті бактериялар бар
- C) Теріні ерітеді

- D) Пайдалы бактерияларды ғана өлтіреді
E) Теріні құрғатады
231. Бактериялардың тіршілігі үшін аса қажет нәрсе не?
A) Қант
B) Су
C) Ауа
D) Адам денесінің температурасы
E) Оттегі
232. Сүттің бұзылуына жол бермеу үшін оны арнайы ыдыста 65°C дейін 30 минут қыздырады. Бұл әдісті ашқан:
A) Луи Пастер
B) Луи Кох
C) Энтони ван Левенгук
D) Илья Мечников
E) Иван Павлов
233. Антибиотиктер – бұл:
A) Пайдалы және зиянды бактерияларды өлтіретін дәрілер
B) Тек зиянды бактерияларды өлтіретін дәрілер
C) Барлық тірі организмдерді өлтіретін заттар
D) Ағзаның ауруға төзімділігін төмендететін заттар
E) Ағза ресурстарын толық жоятын заттар
234. Бактериялар таралмайтын, берілмейтін жолды көрсетіңіз:
A) Терінің жарақатсыз, бүтін болуы
B) Түшкіру, жөтелу арқылы
C) Қан арқылы
D) Су арқылы
E) Ортақ заттарды пайдалану арқылы
235. Жер бетіндегі тірі тіршіліктің ең көп таралған түрін атаңыз:
A) Жәндіктер
B) Өрмекшітәрізділер
C) Шаянтәрізділер
D) Ұлулар
E) Сүтқоректілер
236. Қандай зерттеу әдісі сызғыш пен таразыны пайдалану арқылы жүргізіледі?
A) Өлшеу
B) Бақылау
C) Зерттеу
D) Тәжірибе
E) Салыстыру
237. Төмендегі организмдердің қайсысының жасушалық құрылымы жоқ?
A) Вирустар
B) Кірпікшелер
C) Бактериялар
D) Саңырауқұлақтар
E) Эукариоттар
238. Су қабаты дегеніміз:
A) Гидросфера
B) Атмосфера
C) Литосфера
D) Стратосфера
E) Мантия
239. Жануарлар жүйесіндегі ең кіші бірлікті көрсетіңіз:

- A) Түр
- B) Тұқым
- C) Туыс
- D) Класс
- E) Отряд

240. Қандай өсімдіктер ежелгі болып саналмайды?

- A) Жапырақты ағаштар, шалғынды шөптер, дәнді дақылдар және бақша гүлдері
- B) Балдырлар
- C) Папоротниктер
- D) Мүктер
- E) Сағақшабақтар

241. Балдырлар қалай тыныс алады?

- A) Олардың бүкіл дене беті арқылы
- B) Желбезектер арқылы
- C) Арнайы устьицалар арқылы
- D) Өзгертілген жапырақтар арқылы
- E) Тамыршалар арқылы

242. Жансыз табиғаттың тірі организмдерге тікелей немесе жанама әсері қандай факторға байланысты?

- A) Абиотикалық
- B) Биологиялық
- C) Антропогендік
- D) Экологиялық
- E) Психологиялық

243. Қай таксономиялық санат ең үлкен?

- A) Патшалық
- B) Тұқым
- C) Туыс
- D) Түр
- E) Топ

244. Дамыған, сөйлеуді, өнерді және денесін жабуды алғаш болып игерген ежелгі адам:

- A) Кроманьон
- B) Палеотроп
- C) Неандерталь
- D) Питекантроп
- E) Архантроп

245. Сыртқы паразиттерге мыналар жатады:

- A) Бүргелер
- B) Дөңгелек құрттар
- C) Ленталық құрттар
- D) Таспа құрттар
- E) Флюкстер

246. Жасушаның құрылымын зерттеу үшін қажет құрал:

- A) Микроскоп
- B) Ұлғайтқыш әйнек
- C) Телескоп
- D) Камера қақпаны
- E) Стетоскоп

247. Барлық тірі жасушалардың құрамында болатын нәрсе:

- A) Су
- B) Ядро

- C) Ауа
- D) Жасуша қабырғасы
- E) Аяқ-қолдар

248. Нанға немесе пирогқа қамыр жасау үшін сізге қажет нәрсе:

- A) Саңырауқұлақ ашытқысы
- B) Саңырауқұлақтар
- C) Бактериялар
- D) Жануарлар
- E) Вирустар

249. Қайсысы жауын құрттарының ең жақын туыстары?

- A) Сүліктер
- B) Планариялар
- C) Аскарис
- D) Сиыр етінің таспа құрты
- E) Гельминттер

250. Інжу-маржандар ненің нәтижесінде пайда болады?

- A) Қосжарнақты моллюскалардың тіршілік әрекеті
- B) Өктасқа күшті қысым болғанда
- C) Ежелгі жәндіктердің тіршілік әрекеті
- D) Көмірге күшті қысым болғанда
- E) Су тіршілігінің қалдықтарының трансформация процесі

251. Паразит құрттардың қай мүшесі жақсы дамыған?

- A) Көбею жүйесі
- B) Қозғалыс мүшелері
- C) Сезім мүшелері
- D) Жүйке жүйесі
- E) Есту мүшесі

252. Шаяндар қай топқа жатады?

- A) Өрмекшітәрізділерге
- B) Ұлуларға
- C) Шаянтәрізділерге
- D) Жәндіктерге
- E) Омыртқалыларға

253. Бауырымен жорғалаушылардың қосмекенділерден айырмашылығы:

- A) Терілері қабыршақтармен қапталған
- B) Желбезектері жоқ
- C) Өкпесі жоқ
- D) Аяқ-қолдары жоқ
- E) Сезім мүшелері жоқ

254. Төрт камералы жүрек қайсысында кездеседі?

- A) Қолтырауындар мен альбатростарда
- B) Шортандар мен сом балықтарда
- C) Бақаларда
- D) Жыландарда
- E) Варан-кесірткелерде

255. Сүтқоректілерде жоқ нәрсе:

- A) Киль
- B) Мишық
- C) Сілекей бездері
- D) Құйрық
- E) Аяқ-қолдар

256. Әлеуметтік жәндіктерге мыналар жатады:

- A) Термиттер, құмырсқалар, аралар
- B) Көбелектер, қоңыздар, инеліктер
- C) Бүргелер, биттер, төсек қандалалары
- D) Тарақандар
- E) Шыбындар, масалар

257. Төмендегі сипаттамалардың қайсысы адамдарды жануарлардан ерекшелендіреді?

- A) Мақсатты әрекет, шығармашылықпен айналысу қабілеті
- B) Ұрпаққа қамқорлық жасау
- C) Табиғи материалдарды пайдалану
- D) Эмоциялар мен сезімдерді білдіру
- E) Тітіркендіргіштерге жауап беру

258. Жалғыз адам билейтін дара билік және өз билігін мұраға қалдыратын басқару түрі:

- A) Монархия
- B) Демократия
- C) Республика
- D) Федерация
- E) Диктатура

259. Әлеуметтік мобильділік нені сипаттайды?

- A) Адамның қоғамның әлеуметтік құрылымындағы орнының өзгеруін
- B) Мемлекеттің жаңа заңдарды қабылдауын
- C) Жаңа бюджетті қабылдауын
- D) Ел парламентін сайлау процесін
- E) Тұлғаның өзгеруін

260. Тар мағынада «қоғам» ұғымы нені білдіреді?

- A) Ортақ мақсаттармен, мүдделермен, шығу тегімен немесе мамандығымен, не белгілі бір тарихи кезеңмен біріктірілген адамдардың нақты тобы
- B) Өткен, қазіргі және болашақтағы бүкіл адамзат
- C) Табиғаттан бөлінген материалдық әлемнің бөлігі
- D) Жалпы барлық адамдар
- E) Ғаламның барлық тұрғындары

261. «Қоғам» термині кең мағынада нені білдіреді?

- A) Адам қауымдастықтарының барлық түрлерін және олардың өзара әрекеттесуін
- B) Туыстық байланыстарға негізделген адамдардың бірлестіктері
- C) Хоббилерге негізделген адамдардың бірлестіктері
- D) Жалпы барлық адамдар
- E) Ортақ мүдделер мен мақсаттармен біріккен адамдар тобы

262. Әлеуметтік құбылыстарды атаңыз:

- A) Мемлекеттің пайда болуы
- B) Нарықтың дамуы
- C) Адам сезімдерінің дамуы
- D) Сандық гаджеттердің пайда болуы
- E) Өнердің дамуы

263. Адам бойындағы биологиялық сипаттарды атаңыз:

- A) Мінез-құлық
- B) Өзін-өзі бағалау
- C) Дүниетаным
- D) Девиантты мінез-құлық
- E) Әдептілік

264. Әлеуметтік сипаттағы адами қасиеттерді көрсетіңіз:

- A) Өзін-өзі жүзеге асыруға ұмтылыс
- B) Жаулардан қорғану
- C) Тамақ пен суға деген қажеттілік
- D) Көбеюге деген ұмтылыс
- E) Тітіркендіргіштерге реакция

265. Андрейдің достары оны өз анасына өте ұқсас деп санайды. Мұны немен түсіндіруге болады?

- A) Тұқым қуалаушылық
- B) Жасы
- C) Интеллект
- D) Ойын-сауық
- E) Еліктеу

266. Білім дегеніміз не және ол неден тұрады?

- A) Білім беру – адамның ішкі дамуы мен дүниетанымын қалыптастыратын процесс
- B) Білім беру – диплом
- C) Білім беру – диплом немесе білімді растайтын кез келген құжат
- D) Білім беру – сертификат
- E) Білім беру – ақша табуға мүмкіндік беретін құжат

267. «Ұлт» терминінің дұрыс анықтамасын беріңіз.

- A) Жері, дәстүрі, мәдениеті, тілі, тарихы және мемлекеті ортақ этнотоп
- B) Азаматтық
- C) Жеке тұлға
- D) Адамзаттың мәдени дамуы
- E) Антропологиялық сипаттамалар

268. Тіл арқылы адамдардың қарым-қатынас жасау формасы қалай аталады?

- A) Сөйлеу
- B) Нәзік
- C) Түйсік
- D) Белсенділік
- E) Кинетика

269. Нәтижесі алдын ала белгілі жұмыс қалай аталады?

- A) Репродуктивті еңбек
- B) Коммерциялық
- C) Шығармашылық
- D) Продуктивті
- E) Ғылыми

270. Азамат 18 жасқа толғанда қандай құқықтарға ие болады?

- A) Сайлауда дауыс беру және парламентке сайлауға түсу құқығы
- B) Шетелде демалу құқығы
- C) Білім алу құқығы
- D) Қол сұғылмаушылық құқығы
- E) Қалағанын істеу құқығы

271. «Дербестік» терминінің дұрыс анықтамасын табыңыз:

- A) Табандылық, өзін-өзі тәрбиелеу, өз қабілеттеріне сенімділік және шындықты айқын бағалау арқылы мақсаттарға жету
- B) Қалағанын істеу
- C) Спорт
- D) Ойындар
- E) Демалыс

272. Айналадағы шындықты өзгертуге бағытталған адам әрекеті қалай аталады?

- A) Еңбек
- B) Спорт

- C) Ойындар
- D) Демалыс
- E) Ән айту

273. Адамға жаңа білім мен дағдыларды игеруге кедергі болатын терминді атаңыз:

- A) Менмендік
- B) Өзін-өзі тәрбиелеу
- C) Сыни ойлау
- D) Ішкі мотивация және мақсат қою
- E) Жүйелеу және жоспарлау

274. Неліктен ғалымдар адамдарды әлеуметтік тіршілік иелері ретінде сипаттайды?

- A) Адамдар тек қоғамда ғана қалыптасады және жүзеге асады
- B) Адамдар табиғи ортаның бөлігі
- C) Адамдар жануарлармен айналысады
- D) Адамдар әлеуметтік заңдылықтарды зерттейді
- E) Адамдар табиғатпен үйлесімді өмір сүреді

275. ҚОҒАМ ұғымының сипаттамасын таңдаңыз:

- A) Адамдар бірлестіктері және олардың қарым-қатынастары
- B) Ортақ мақсаттары мен идеалдары бар адамдар тобы
- C) Табиғатпен тығыз байланысты әлемнің бір бөлігі
- D) Тұтастай алғанда бүкіл адамзат
- E) Белгілі бір республикада тұратын адамдар

276. Қазіргі әлемде келесі әлеуметтік топтардың қайсысы бар?

- A) Қала тұрғындары
- B) Фермерлер
- C) Діни абыздар
- D) Туристер
- E) Гетералар

277. Кіші әлеуметтік топқа жатпайтын жауапты таңдаңыз.

- A) Христиандар
- B) Отбасы
- C) Спорт бөлімі
- D) Мектеп бөлімі
- E) Колледж

278. ЕГЕМЕНДІКТИҢ анықтамасын көрсетіңіз:

- A) Саяси тәуелсіздік және экономикалық автономия
- B) Елдің негізгі заңы
- C) Сот билігі
- D) Мемлекеттік биліктің тәуелсіздігі және үстемдігі
- E) Мемлекеттік шекаралардың болуы

279. Төмендегі ұғымдардың қайсысы қоғамда болып жатқан дамуды сипаттайды?

- A) Прогресс
- B) Регрессия
- C) Революция
- D) Эволюция
- E) Реформалар

280. Екі тараптың келіспеушіліктерді шешу үшін ортақ шешімге келу қабілеті қалай аталады?

- A) Компромисс, консенсус
- B) Конкуренция
- C) Инцидент

D) Саммит

E) Эскалация

281. Адамның ойлау, сараптау, шындық жайлы көзқарасын, өмірдегі өз орнын анықтау қабілетін қалай атауға болады?

A) Саналылық

B) Шығармашылық

C) Биологиялық қажеттілік

D) Физиологиялық қажеттілік

E) Эстетикалық қажеттілік

282. Ұжымдық әрекет арқылы қалыптасқан әдеттер қалай аталады?

A) Әдет-ғұрып

B) Белгі

C) Әдеп

D) Мүлік

E) Мерекелер

283. Төмендегілердің қайсысы этикет ережелеріне қатысты?

A) Басқалармен қарым-қатынастағы сыпайылық

B) Шіркеудегі діни шараларға қатысу

C) Ұйықтар алдында балаңызға ертегі оқу

D) Сапар алдында чемоданға отыру

E) Дұға оқылғаннан кейін қолыңызбен бетіңізге сипау

284. Төмендегілердің қайсысы сарқылатын ресурстарға жатады?

A) Топырақ

B) Су энергиясы

C) Күн энергиясы

D) Ауа

E) Ормандар

285. Табиғаттағы өзара байланыстарды, сондай-ақ адамдар мен табиғат арасындағы байланыстарды қандай ғылым зерттейді?

A) Экология

B) Геобиология

C) Биология

D) География

E) Биохимия

286. Адамның ішкі тәртібі неге негізделеді?

A) Өзін-өзі бақылау

B) Заңның ықпалы

C) Басқалардан сөгіс

D) Жазадан қорқу

E) Ләззат алу

287. Жоғары білімді қайдан алуға болады?

A) Академиялар, институттар, университеттер, консерваториялар

B) Даму курстары арқылы

C) Гимназия арқылы

D) Лицей арқылы

E) Колледж арқылы

288. Адамдарға да, жануарларға да тән ортақ сипатты атаңыз:

A) Ұрпақтарына қамқорлық жасау

B) Тамаққа деген қажеттілік

C) Сауаттылық

D) Өз қалауларын білдіру

E) Сөйлеу

289. Отбасылық құндылықты атаңыз:
- A) Отбасылық фотосуреттер
  - B) Үй
  - C) Достар
  - D) зергерлік бұйымдар
  - E) Хоббилер
290. Гректер сандал ағашының қабығынан жасалған нәрсені өз денелерін қорғау үшін қолданған. Ол не нәрсе?
- A) Сандал – аяқ киімі
  - B) Қалқан
  - C) Қылыш
  - D) Сауыт
  - E) Дулыға
291. Алғашқы оранжереялар Францияда пайда болды. Олар не мақсатта қолданылған?
- A) Апельсин өсіру үшін
  - B) Гүл өсіру үшін
  - C) Тауық өсіру үшін
  - D) Жылқы өсіру үшін
  - E) Шошқа өсіру үшін
292. Ең биік шөп қалай аталады?
- A) Бамбук
  - B) Банан
  - C) Пампас шөбі
  - D) *Miscanthus giganteus*
  - E) Қиғаш
293. Анам бәліш пісірді. Саша оның $\frac{1}{4}$ бөлігін, Маша қалғанының $\frac{1}{3}$ бөлігін, ал әкем қалғанының жартысын жеді. Тәрелкеде 150 грамм қалды. Бастапқыда қанша бәліш болған?
- A) 600 грамм
  - B) 400 грамм
  - C) 200 грамм
  - D) 150 грамм
  - E) 100 грамм
294. Екі апалы-сіңлілінің жастарының қосындысы 11 жас. Біреуі екіншісінен 3 жас үлкен. Олардың әрқайсысы неше жаста?
- A) 4 және 7 жаста
  - B) 5 және 8 жаста
  - C) 6 және 9 жаста
  - D) 3 және 6 жаста
  - E) 2 және 5 жаста

295. Құлпынай қанша тұрады?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

296. Киви қанша тұрады?

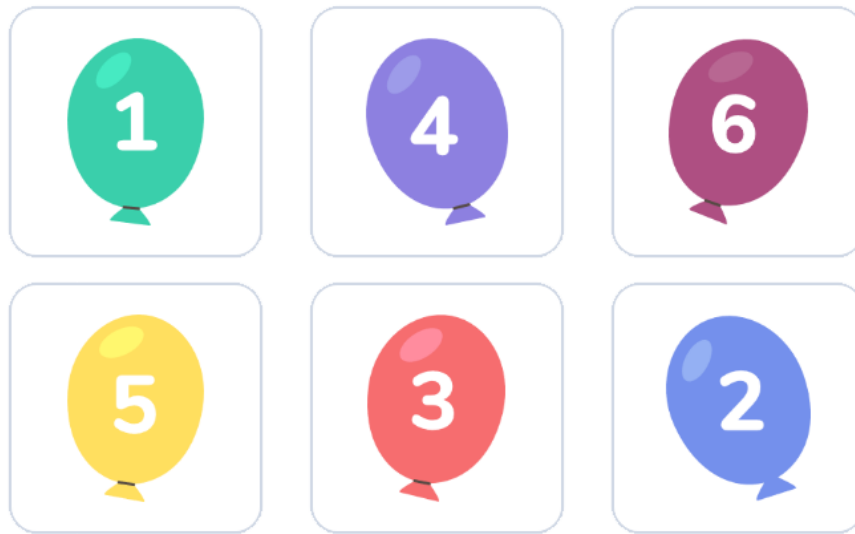
= ?

- A) 4
- B) 7
- C) 5

D) 3

E) 2

297. Макс екі сәтті соққы жасап, 4 ұпай жинады. Аня екі сәтті соққы жасап, 6 ұпай жинады. Енді қандай шарлар қалды?

A) 5 және 6

B) 1 және 2

C) 4 және 6

D) 1 және 3

E) 3 және 4

298. Анасы мен қызының жасын табу керек. Олардың жасын қоссақ, 66 шығады. Анасының жасындағы цифрлардың орнын ауыстырсақ, қызының нақты жасы шығады. Анасы 59 жастан үлкен емес, ал қызы 7 жастан кіші емес. Олардың жасын табыңыз.

A) Анасы 59 жаста, қызы 7 жаста

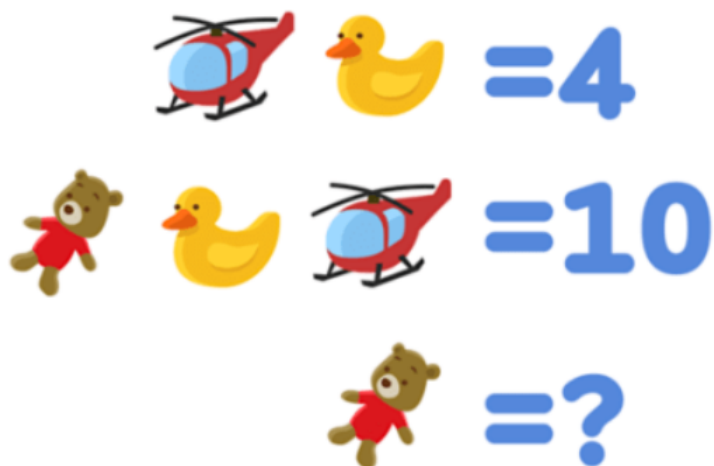
B) 0 және 66

C) 6 және 60

D) 24 және 42

E) 15 және 51

299. Аю ойыншығы қанша тұрады?

- A) 4
- B) 5
- C) 6
- D) 3
- E) 2

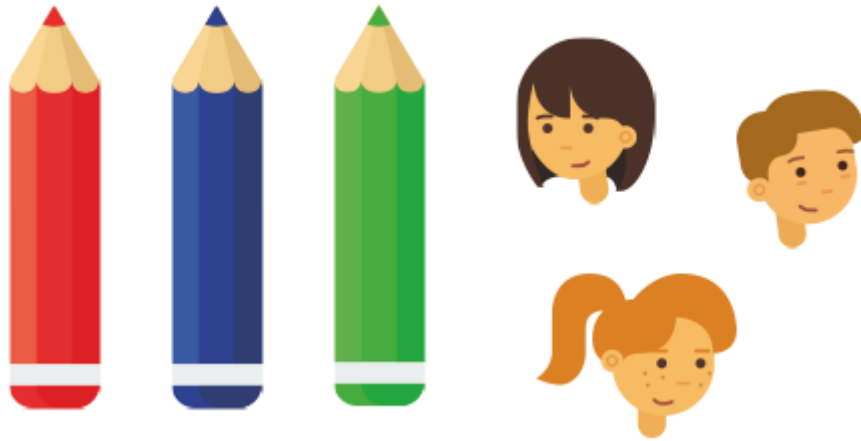
300. Люда кешкі жиынға дайындалып, өз гардеробына қарап тұр: оның төрт көйлегі мен үш жұп аяқ киімі бар. Сонда Люданың қанша киім нұсқасы бар?

- A) 12
- B) 6
- C) 8
- D) 5
- E) 3

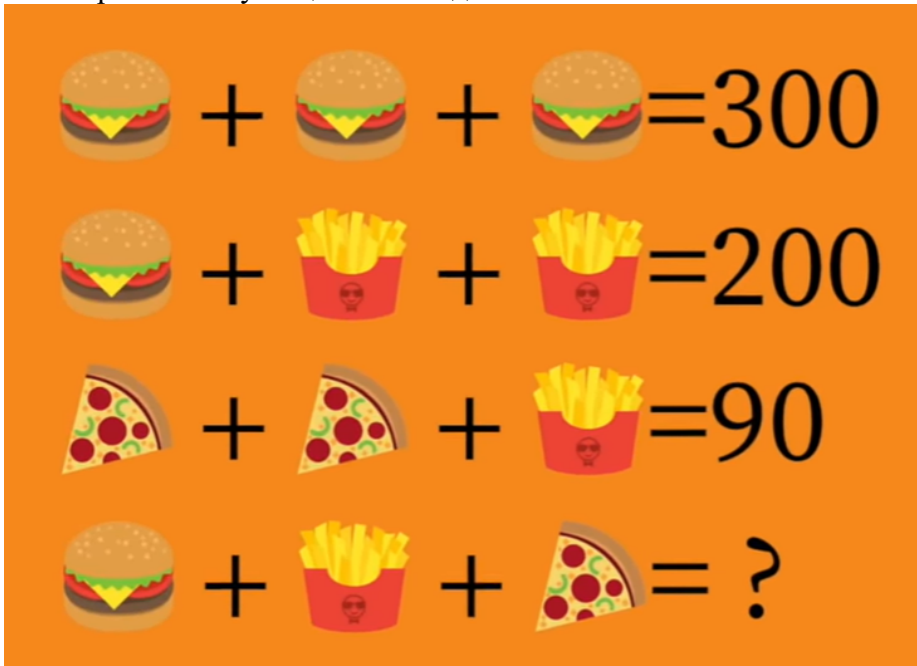
301. Вика, Полина және Коля суреттерді үш түсті қарындашпен: қызыл, көк және жасыл түстермен бояды. Вика қызыл емес және көк емес түстермен бояйды. Коля көк емес

түстермен бояйды. Әр баланың қандай қарындашы болды?

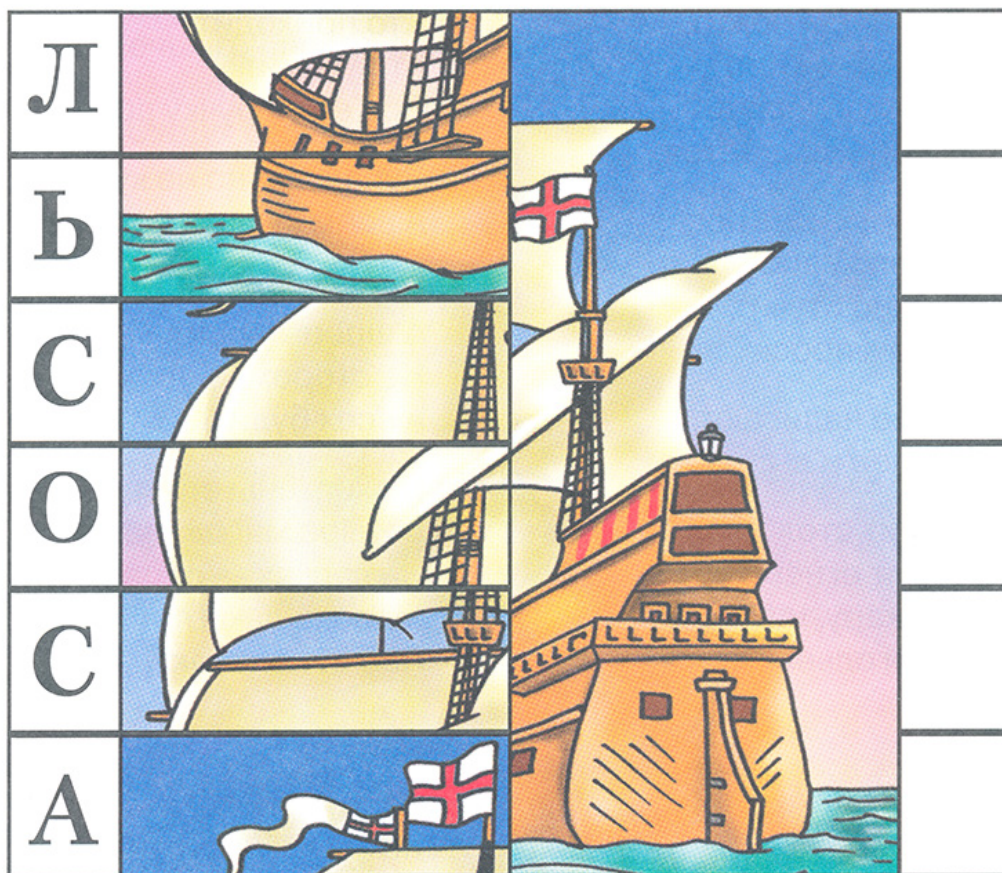
- A) Виканың жасыл қарындашы, Полинаның көк қарындашы, Коляның қызыл қарындашы болды
- B) Виканың көк қарындашы, Полинаның қызыл қарындашы, Коляның жасыл қарындашы болды
- C) Виканың қызыл қарындашы, Полинаның көк қарындашы, Коляның жасыл қарындашы болды
- D) Полинаның жасыл қарындашы, Коляның көк қарындашы, Виканың қызыл қарындашы болды
- E) Полинаның қызыл қарындашы, Коляның көк қарындашы, Виканың жасыл қарындашы болды

302. Төртінші келуші қанша төледі?

- A) 170 теңге (100 + 50 + 20)
- B) 300 теңге (100 + 100 + 100)
- C) 200 теңге (100 + 100)
- D) 90 теңге (20 + 20 + 50)
- E) 150 теңге (50 + 50 + 50)

303. Желкенді қайықтың аты қандай?

A) АССОЛЬ

B) Виктория (Victoria)

C) Санта-Мария (Santa María)

D) Royal

E) Паллада

304. Таразының бір басында ананас және салмағы 1 кг гiр тасы тұр. Екіншісінде – екі ананас бар. Таразының екі басы тең болып тұр. Ананастың салмағы қанша?

A) 1 кг

B) 0,5 кг

C) 1,5 кг

D) 2,5 кг

E) 2 кг

305. Анасы алмаларды үш ағайындыларға бөліп берді. Үлкені – барлық алмалардың жартысын, ортаңғысы – қалған алмалардың үштен бір бөлігін, ал кішісі соңғы 12 алманы алды. Бастапқыда қанша алма болған?

A) 36 алма

B) 30 алма

C) 20 алма

D) 26 алма

E) 15 алма

306. Ағасы әпкесінен 5 жас үлкен. 3 жылдан кейін ол 14 жаста болады. Әпкесі қазір неше жаста?

A) 6 жаста

B) 5 жаста

C) 4 жаста

D) 3 жаста

E) 7 жаста

307. Сөреде 18 кітап бар. Егер 4 кітап қоссаңыз, олардың саны екінші сөредегіден екі есе көп болады. Екінші сөреде қанша кітап бар?

- A) 11 кітап
- B) 10 кітап
- C) 13 кітап
- D) 12 кітап
- E) 14 кітап

308. «Мен ақ, қара, тәтті немесе ащы бола аламын. Мені әдетте жейді, сирек мас етеді. Мен кімін?»

- A) Шоколад
- B) Балмұздақ
- C) Шарап
- D) Квас
- E) Тұздық

309. Жұмулы көздермен нені көруге болады?

- A) Түс
- B) Ертегі
- C) Кумир
- D) Құдай
- E) Қараңғылықты

310. Машаның әкесінің үш қызы бар: Алина, Вика... Үшінші қызының аты кім?

- A) Маша
- B) Алина
- C) Вика
- D) Алиса
- E) Оля

311. Жылдың неше айында 28 күн бар?

- A) Барлық айларда
- B) Ақпанда
- C) Желтоқсанда
- D) Тамызда
- E) Мамырда

312. Ит он метрлік арқанға байланып, екі жүз метр бойы түзу сызықпен жүрді. Ол мұны қалай істеді?

- A) Оның арқаны ештеңеге байланбаған болатын
- B) Арқан шешіліп кеткендіктен
- C) Ит бір жерде тұрды
- D) Ит түс көрді
- E) Ит ұйықтап жатыр еді

313. Әйнекті сындырмай өтетін не?

- A) Жарық
- B) Дыбыс
- C) Жебе
- D) Оқ
- E) Сурет

314. Қалалар бар, бірақ үйлер жоқ. Таулары бар, бірақ ағаштары жоқ. Су бар, бірақ балығы жоқ. Бұл не?

- A) Географиялық карта
- B) Фильм
- C) Сурет
- D) Елес
- E) Түс

315. Таңертең басын жоғалтып, түнде қайтып келетін не?
- A) Жастық
  - B) Бас киім
  - C) Гильотина
  - D) Сарқырама
  - E) Көл
316. Қалалар мен егістіктер арқылы өтетін, бірақ ешқашан қозғалмайтын нәрсе не?
- A) Жол
  - B) Метро
  - C) Жайылымдар
  - D) Таулар
  - E) Теңіз
317. Қажет болған кезде лақтырылады. Қажет болмаған кезде қайтарылады. Бұл не?
- A) Зәкір (якорь)
  - B) Егін
  - C) Жеміс өнімі
  - D) Кітаптар
  - E) Ақша
318. Басқалар шешінгенде, ол, керісінше, киінеді. Бұл не?
- A) Киім ілгіш
  - B) Ванна бөлмесі
  - C) Жағажай
  - D) Киім ауыстыратын бөлме
  - E) Сауна
319. Бес ағайынды әрқашан жақын жерде. Олардың үлкендігі әртүрлі және әрқайсысының өз атауы бар. Ол не?
- A) Саусақтар
  - B) Шар
  - C) Доп
  - D) Дөңгелек
  - E) Жылқылар
320. Тамақ жеу үшін арнайы сатып алғанмен, оларды жей алмайды.
- A) Ыдыс-аяқ
  - B) Кептірілген жемістер
  - C) Күнбағыс дәндері
  - D) Жартылай фабрикаттар
  - E) Сусындар
321. Он метрлік баспалдақтан жарақат алмай қалай секіруге болады?
- A) Төменгі баспалдақтан секіру керек
  - B) Баяу түсу
  - C) Жедел көмек күту
  - D) Арқанды пайдалану
  - E) Көзіңізді жұмып
322. Күннің орнын су иеленді, 600 жылдан кейін ол құммен ауыстырылды, ал тағы 1100 жылдан кейін олардың барлығы механизмдермен ауыстырылды. Ол не?
- A) Сағат
  - B) Фрескалар
  - C) Құлпытастар
  - D) Жиһаз
  - E) Диірмен
323. Қандай сөзде тек үш буын және барлығы 42 әріп бар?

A) «Әліппе»

B) Қарбыз

C) Ананас

D) Жүзім

E) Қырыққабат

324.«Он екі ағайынды, бірінің соңынан бірі кезіп жүр, бір-бірін ешқашан тастап кетпейді».

Бұл не?

A) Жыл бойғы 12 ай

B) Шекара күзетшілері

C) Аңшы

D) Орман

E) Өзендер мен көлдер туыстары

325.Егер бес мысық бес тышқанды бес минутта ұстаса, бір мысықтың бір тышқанды ұстауы үшін қанша уақыт кеткен?

A) Бес минут

B) Бір минут

C) Үш минут

D) Он минут

E) Екі минут

326.Кәдімгі сіріңкені су астында жағып, оны толығымен өртеп жіберуге бола ма?

A) Иә, сүңгуір қайықта

B) Иә, көше шамының астында

C) Иә, оттықтың астында

D) Иә, шәйнек қайнап жатқан газ плитасының астында

E) Үй аквариумының астында

327.Үші толған сөз, бірақ ешқашан сөйлемейтін нәрсе?

A) Кітап

B) Дыбыс жазғыш

C) Микрофон

D) Ерік

E) Гаджет

328.Екі әке мен екі ұл серуендеп жүріп, үш апельсин тауып алды. Олар апельсиндерді бөліскенде әрқайсысына бір-біреуден тиді. Бұл қалай мүмкін болды?

A) Олар үшеу еді: атасы, әкесі және ұлы

B) Барлығына бір-біреуден берілді

C) Көбірек жидек терді

D) Барлығын бірден жеуге болмайды

E) Ертеңге дейін сақтап қойды

329.Қандай ыдыстан ештеңе жей алмаймыз?

A) Бос ыдыстан

B) Кір ыдыстан

C) Кішкентай ыдыстан

D) Тар ыдыстан

E) Қара ыдыстан

330.Шайды қай қолмен араластырған дұрыс?

A) Қасық ұстаған қолмен

B) Оң қолмен

C) Сол қолмен

D) Бас бармақпен

E) Сұқ саусақпен

331.«Екі өте жылдам ат, шалғын арқылы қайың ағашына дейін, екі жолақты сүйреп, мені қардан алып өтеді». Ол не?

- A) Шаңғылар
- B) Фэтон
- C) Арба
- D) Тіркеме
- E) Рикша

332. Мен жас кезімде ұзын, ал қартайғанда аласа бойлымын. Мен не екенімді тап.

- A) Шам
- B) Ұлу
- C) Бас киім
- D) Құрт
- E) Көл

333. Қандай тілде дыбыссыз сөйлейді?

- A) Мылқаулар тілінде
- B) Жануарлар тілінде
- C) Балықтар тілінде
- D) Қуыршақтар тілінде
- E) Құстар тілінде

334. Қандай құс жұмыртқадан шығады, бірақ жұмыртқа салмайды?

- A) Өтеш
- B) Асшаян
- C) Шаян
- D) Моллюска
- E) Жылан

335. Торкөз себет қашан суды тартып алады?

- A) Су қатып, мұзға айналғанда
- B) Су буға айналғанда
- C) Су қайнағанда
- D) Бөтелкеге құйылғанда
- E) Шай сүзілгенде

336. Бір адам отыр. Ол тұрып кетсе де, сіз оның орнына отыра алмайсыз. Ол қайда отыр?

- A) Тізеңізде
- B) Бұтақта
- C) Баспалдақта
- D) Орындықта
- E) Терезе алдында

337. Шерлок Холмс күйеуін неге күдікті деп санады?

- A) Шерлок күйеуіне мекенжайды айтпаған болатын
- B) Күйеуінің киімінде қан дақтары болған
- C) Бұл жұп жиі ұрысатын
- D) Әйелі ажырасуға өтініш берген
- E) Әйелі бай отбасынан шыққан

338. Теңізден шортан аулап, кейін оны суға қайта жіберетін ертегілік кейіпкер кім?

- A) Емеля
- B) Данышпан Василиса
- C) Иванушка
- D) Илья Муромец
- E) Добрыня Никитич

339. Қасқырлармен бірге өмір сүрген бала кім?

- A) Маугли
- B) Иван Царевич
- C) Витя Перестукин

D) Иванушка

E) Илья Муромец

340. Барлығын емдейтін жақсы дәрігер кім?

A) Доктор Айболит

B) Доктор Ана

C) Доктор Ватсо

D) Гиппократ

E) Ибн Сина

341. Өмір сүру туралы әйгілі мультфильмдегі сөз тіркесі:

A) «Жігіттер! Бейбіт өмір сүрейік»

B) «Өмірді рахат үшін сүру керек»

C) «Бәрі сізге қызғанышпен қарайтындай өмір сүру керек»

D) «Табысқа емес, мағына беретін құндылықтарға ұмтылыңыз»

E) «Адам бол!»

342. Ең қорқынышты өзен қандай?

A) Тигр

B) Ніл

C) Үнді

D) Ганг

E) Евфрат

343. Ұзындығы, тереңдігі, ені немесе биіктігі жоқ, бірақ өлшеуге болатын нәрсе не?

A) Температура және уақыт

B) Жел

C) Көкжиек

D) Ымырт

E) Түтін

344. Жер бетіндегі барлық адамдар бір уақытта не істейді?

A) Жастары ұлғаяды

B) Ұйықтайды

C) Тамақтанады

D) Күледі

E) Жұмыс істейді

345. Адамдар өрмекшілерден аспалы көпірлер салуды үйренді, ал камера диафрагмасын және шағылыстыратын жол белгілерін мысықтардан алды. Ал жыландардың арқасында қандай өнертабыс ойлап табылды?

A) Шприц

B) Шарф байлау

C) Киімге арналған сыдырма

D) Колготки

E) Аяқ киім бауларын байлау

346. Жерден нені оңай алуға болады, бірақ алысқа лақтыруға болмайды?

A) Терек мамығын

B) Мысықтың жүнін

C) Жастық мамығын

D) Құс қауырсынын

E) Кілемнің шаңын

347. Бөлмеде үш шам жанып тұр. Жел біреуін сөндірді. Қанша шам қалды?

A) Бір

B) Екі

C) Үш

D) Жоқ

E) Бір жарым

348. Сіз ұшақта отырсыз; алдыңызда ат, артыңызда көлік тұр. Қайдасыз?

- A) Карусельде
- B) Түсімде
- C) Қиял әлемінде
- D) Карнавалда
- E) Елес әлемінде

349. Соня алмаларын бес досымен бөлісті. Ол және оның достары жарты алмадан алды. Соняда қанша алма болды?

- A) Үш
- B) Екі жарым
- C) Төрт
- D) Бес
- E) Әрқайсысы бір-бірден алды

350. Үш бала шахмат ойнап отырды. Олардың барлығы үш ойын ойнады. Егер барлығы бірдей ойнаса, әр бала қанша ойын ойнады?

- A) 2
- B) 1
- C) 3
- D) 4
- E) 5

351. Қолтырауындар мен түйеқұстар хайуанаттар бағында тұрады. Барлығы 40 бас және 94 аяқ. Хайуанаттар бағында қанша қолтырауын мен түйеқұс бар?

- A) 7 қолтырауын және 33 түйеқұс
- B) 10 қолтырауын және 30 түйеқұс
- C) 12 қолтырауын және 28 түйеқұс
- D) 9 қолтырауын және 31 түйеқұс
- E) 12 қолтырауын және 28 түйеқұс

352. Адамдар қандай жәндіктерді қолға үйреткен?

- A) Аралар
- B) Бал аралары
- C) Көбелектер
- D) Шегірткелер
- E) Май құрттары

353. Неліктен кірпі батып кете алмайды?

- A) Оның инелерінің іші қуыс
- B) Олар жүзе алады
- C) Су астында тынысын ұстай алады
- D) Олар судан жеңіл
- E) Олар тез әрекет етеді

354. Құлақ жапқыштары бар жалғыз құс қандай?

- A) Үкі
- B) Делек
- C) Қарға
- D) Құс
- E) Қаз

355. Бір фермердің 15 қойы болған. Бесеуінен басқасының бәрі өлген. Фермердің қанша қойы қалған?

- A) 5
- B) 10
- C) 0
- D) 15
- E) 3

356. Жемісі өте үлкен болатын өсімдікті атаңыз.

- A) Асқабақ
- B) Қарбыз
- C) Джекфрут
- D) Дуриан
- E) Ананас

357. Малайлар ішіне тірі торай қамап, құлыпталған бамбук торын пайдаланып нені аулайды?

- A) Питонды
- B) Малай жолбарысын
- C) Малай аюын
- D) Бұлтты қабыланды
- E) Тұзды су қолтырауынын

358. Ваняның 36 кәмпиті бар. Ол барлық кәмпиттерді достарына тең бөлді. Келесі сандардың қайсысы достарының саны бола алмайды?

- A) 5
- B) 3
- C) 4
- D) 2
- E) 1

359. XVII ғасырда Марко Арони қандай тағам ойлап тапты?

- A) Макарон
- B) Спагетти
- C) Палау
- D) Лазанья
- E) Пельмен

360. Галл діни абыздары соғыс кезінде сарбаздарды тез жинаудың ең тиімді жолын тапты. Ол қандай әдіс?

- A) Ең соңынан келген адамды құрбан етті
- B) Дайындықпен келген адамды құрбан етті
- C) Жиынға қатыспаған адамды құрбан етті
- D) Бірінші келген адамға сыйлық берді
- E) Бірінші болып жеткен адамды жоғары лауазымға тағайындады

361. Ницца қаласында ең ұзақ темекі шегетіндерге арналған байқау өтті. Бір қатысушы қатарынан 60 темекі шегіп, рекорд орнатты. Алайда, ол жүлде алмады. Неліктен?

- A) Ол қайтыс болды
- B) Қате жолмен жүгірді
- C) Ол есінен танып қалды
- D) Ол жанжал шығарды
- E) Ол қазылар алқасын сабады

362. Адамның он екі жұп қабырғасы бар. Ненің қабырғасы үш жүзге жуық?

- A) Жыландардың
- B) Қырықаяқтардың
- C) Құрттардың
- D) Қолтырауындардың
- E) Саламандрлардың

363. Адамдар жыл мезгіліне қарамастан бас киімдер мен қолғаптарды қайда киетін болған?

- A) Мөншада
- B) Қаріпте
- C) Орманда
- D) Тауларда
- E) Үңгірлерде

364. Ең үлкен мүйіз қай жануардікі?

- A) Ақ мүйізтұмсық
- B) Ватуси (үй бұқалары)
- C) Альп бұғы
- D) Су бөкені
- E) Муфлон

365. Футбол төрешілері ысқырықтар пайда болғанға дейін қандай аспап қолданған?

- A) Қоңырау
- B) Қызыл шүберек
- C) Сары карта
- D) Жасыл таяқша
- E) Ақ шүберек

366. Аппақ болғанда – лас, ал жасыл болғанда – таза деп саналатын нәрсе?

- A) Қара тақта
- B) Күзгі тротуар
- C) Орман жолы
- D) Жағажай
- E) Батпақ

367. Машаға: «Сіз неше жастасыз?» деп сұрағанда, ол: «Екі жылдан кейін мен бес жыл бұрынғыдан екі есе үлкен боламын» деп жауап берді. Маша неше жаста?

- A) 12
- B) 11
- C) 10
- D) 15
- E) 14

368. Епископты, рыцарьды және патшаны оңай қозғалтатын күш иесі кім?

- A) Шахматшы
- B) Күшті адам
- C) Иллюзионист
- D) Жын
- E) Әскер

369. Италия туы қызыл, ақ және жасыл түсті. Италияндықтарға осы түстерді таңдауға көмектескен қандай жидек?

- A) Қарбыз
- B) Ананас
- C) Банан
- D) Жүзім
- E) Қызанақ

370. Патшалықтың символы саналатын гүл?

- A) Лилия
- B) Раушан
- C) Магнолия
- D) Орхидея
- E) Күнбағыс

371. Римдіктер оны «сасық өсімдік» деп, ал Пифагор оны «дәмдеуіштердің патшасы» деп атаған. Ол қандай өсімдік?

- A) Сарымсақ
- B) Пияз
- C) Қарбыз
- D) Картоп
- E) Қызанақ

372. Картоп пайда болғанға дейін Еуропадағы кедейлердің негізгі тамағы болған өсімдік. Біз мұны алты кейіпкерден тұратын қысқа ертегіден жақсы білеміз.

- A) Шалқан
- B) Қызылша
- C) Қырыққабат
- D) Сәбіз
- E) Қызылша

373. «Әдемі қыз, бірақ жүрегі тастан жаралған» жұмбағы не туралы?

- A) Шиө
- B) Қызанақ
- C) Қарбыз
- D) Асқабақ
- E) Қызылша

374. Бір бөлке нанды үш бөлікке кесу үшін қанша рет кесу керек?

- A) Екі рет
- B) Үш рет
- C) Төрт рет
- D) Жарты рет
- E) Бір рет

375. Жүк көлігі ауылға бара жатты. Жолда төрт көлікке кезікті. Ауылға қанша көлік бара жатыр?

- A) Біреу
- B) Бір жүк көлігі және төрт көлік
- C) Төрт көлік
- D) Бес көлік
- E) Ешбір көлік

376. Екі рет туылады, бір рет өледі. Бұл кім?

- A) Тауық
- B) Жылан
- C) Тасбақа
- D) Шаян
- E) Бақа

377. Әрқашан көбейетін және ешқашан азаймайтын нәрсе не?

- A) Адамның жасы
- B) Артық салмақ
- C) Байлық
- D) Ақша
- E) Ағарған шаш

378. Жоғары-төмен жүретін, бірақ өзгеріссіз қалатын нәрсе не?

- A) Жол
- B) Тау
- C) Ағаш
- D) Ай
- E) Күн

379. Шикідей желінбейтін, бірақ піскен кезде лақтырылатын нәрсе не?

- A) Лавр жапырағы
- B) Сүйек
- C) Нан қабығы
- D) Балық қабыршағы
- E) Ұлу

380. Еуропалықтар оны Таитиге әкелген кезде, арал тұрғындары оны «басында тістері бар шошқа» деп атаған. Біз оны қалай атаймыз?

- A) Сиыр
- B) Бегемот

- C) Итбалық
- D) Піл итбалық
- E) Кашалот киті

381. Ғалымдар қолтырауынның денесіндегі артық тұздардан қалай арылатынын қалай түсіндіреді?

- A) Жылау арқылы арылады
- B) Бұралып, бұрылады
- C) Диета ұстайды
- D) Тек су ішеді
- E) Үздіксіз ұйықтайды

382. Соларға арнап орнатылған ескерткіштердің саны бойынша, адамдардан кейін екінші орында тұрған қай жануар?

- A) Жылқы
- B) Иттер
- C) Көгершіндер
- D) Альбатростар
- E) Аққулар

383. Акулаларға бір сәтке де тоқтауға мүмкіндік бермейтін, әйтпесе олардың суға шөгуіне себепші болатын мүше не?

- A) Жүзу қуығы
- B) Жүрек
- C) Бауыр
- D) Желбезектер
- E) Өкпе

384. Ненің тістері асқазанында орналасқан?

- A) Шаяндардың
- B) Акулалардың
- C) Қолтырауындардың
- D) Киттердің
- E) Бұландардың

385. XVI ғасырға дейін табиғатта ақ және сары сорттары ғана болған. Кейін голландиялық селекционерлер қызғылт сары түсті сортын шығарған. Бұл не?

- A) Сәбіз
- B) Қызанақ
- C) Қауын
- D) Алма
- E) Қызғалдақ

386. Соншалықты нәзік нәрсе бар, тіпті оның атын айтудың өзі оны жояды. Ол не?

- A) Үнсіздік
- B) Құрмет
- C) Сұлулық
- D) Дұшпандық
- E) Бейбітшілік

387. Аквариумда 10 балық бар. Екеуі суға батып, төртеуі жүзіп кетті, үшеуі өлді. Аквариумда қанша балық қалды?

- A) 10
- B) 9
- C) 8
- D) 7
- E) 6

388. Басқаларды құрғатқан сайын, өзі ылғалдана түсетін не?

- A) Сүлгі
- B) Шаш кептіргіш
- C) Сауна
- D) Жағажай
- E) Таулар

389. Ұсақ тесіктері көп, бірақ суды жақсы ұстайтын не?

- A) Губка
- B) Шаңсорғыш
- C) Шаш кептіргіш
- D) Сүзгі
- E) Пеш

390. Екі әке мен екі ұл балық аулап жүріп үш балық аулады. Әрқайсысына бір балықтан тиді. Бұл қалай мүмкін?

- A) Олар үшеу еді: атасы, әкесі және ұлы
- B) Бұл атасы еді
- C) Бұл әкесі еді
- D) Бұл атасы мен оның ұлы еді
- E) Әкесі мен ұлы еді

391. Жеті шам жанып тұрды. Үш шам сөніп қалды. Қанша шам қалады?

- A) Үш шам
- B) Бір шам
- C) Екі шам
- D) Төрт шам
- E) Бір жарым шам

392. Қанатсыз ұшып, көзсіз жылайтын не?

- A) Бұлттар
- B) Кемпірқосақ
- C) Бұршақ
- D) Құстар тобы
- E) Күзгі жапырақтар

393. Бөлмені толтыратын, бірақ орын алмайтын нәрсе не?

- A) Жарық
- B) Иіс
- C) Жел
- D) Дауыл
- E) Бу

394. Термометр көтеріліп, төмендейді, бірақ әрқашан бір орында тұрады. Бұл не?

- A) Температура көрсеткіші
- B) Пештегі от
- C) Шам жарығы
- D) Ағын
- E) Жәндіктер

395. Ол тірі емес, бірақ өседі. Өкпесі жоқ, бірақ ауа қажет. Аузы жоқ, бірақ судан өледі. Ол не?

- A) От
- B) Сел
- C) Мұхит
- D) Дауыл
- E) Карнавал

396. Аняның иттерінің аяқтары мұрындарынан 18-ге артық. Аняның қанша иті бар?

- A) 6
- B) 5

C) 3

D) 1

E) 2

397. Денис пен Антон көпқабатты үйде тұрады. Антон Денистен 12 қабат жоғары. Денис жарты жолды көтерілгенде 8-қабатта болды. Антон қай қабатта тұрады?

A) 14

B) 12

C) 16

D) 20

E) 2

398. Ол сөйлейді, бірақ сөйлемейді. Сөреде үнсіз жатады, ашқанда әріптер мен суреттер арқылы «сөйлей» бастайды.

A) Кітап

B) Фильм

C) Ұялы телефон

D) Ноутбук

E) Теледидар

399. Оның қолдары бар, бірақ шапалақтай алмайды. Бұл қолдар үнемі қозғалып, маңызды сандарды көрсетеді.

A) Сағат

B) Күнтізбе

C) Ұялы телефон

D) Ноутбук

E) Теледидар

400. Өткір тістері бар, бірақ ешқашан тістемейді, оның орнына тақтайларды кеседі.

A) Ара

B) Қолтырауын

C) Кеміргіш

D) Зәкір

E) Пышақ

Педагогика және психология ТҮСІНІК ХАТ

Мұғалімнің маңызды міндеттерінің бірі - жеке ерекшеліктері бар әр түрлі жастағы балалармен қарым-қатынасты ұйымдастыру. Белгілі бір жағдайда дұрыс әрекет ету үшін мұғалім педагогика мен психология туралы мұқият білімге ие болуы керек, баланың жеке басын құрметтеуге негізделген коммуникативті дағдыларды, педагогикалық әдептілікті игеруі керек. Балаларға әсер ету тәсілдерін дұрыс таңдау білім беру мекемесі қызметкерінің жағдайды белсенді талдау қабілетіне байланысты. Бұл дағдылар колледжде оқу кезеңінде қалыптасады. Егер алынған теориялық білім практикалық оқу мәселелерін шешумен байланысты болса, Оқу материалы неғұрлым өнімді болады. Педагогикалық мәселелерді дұрыс шешу үшін белгілі бір құбылыстың себептерін білу және ескеру қажет. Балалар тек сыртқы түрімен ғана емес, мінез - құлқымен де ерекшеленеді. Балалар мұғалімдерге әр түрлі

қарайды. Жеке айырмашылықтарға қарамастан, жас шамасы бірдей балаларды көп нәрсе біріктіреді. Ұсынылған жағдайлар білім алушыларға әр баланың неліктен қайталанбас даралығын және жас құрамы шамалас балаларды ортақ нәрсе біріктіретінін түсінуге көмектеседі. Ұсынылған материал тек байқау ғана емес, сонымен қатар талдауға, мектеп жасына дейінгі балалар мен кіші мектеп оқушыларын тәрбиелеудің күрделі үдерісінің әртүрлілігі мен бірлігін түсінуге көмектеседі. Педагогикалық мәселелерді шешуде жеке және ұжымдық жұмыс формасын қолдануға болады. Теориялық ережелерді білуге және практикалық тәжірибені қолдануға негізделген жауаптарды талап ете отырып, мүмкіндігінше көп білім алушыларға сөйлеуді ұсыну маңызды.

Педагогикалық жағдаят - бұл мұғалімнің күнделікті жұмысында кездесетін және шешуді қажет ететін педагогикалық міндеттерді тудырған педагогикалық практиканың нақты фактісі. Кейбір педагогикалық жағдайлар (тұрақты) жиі кездеседі, олар оқушылардың іс – әрекеттерін талдау барысында педагогикалық міндеттерді тез тұжырымдауға, оларды шешуге және сол арқылы педагогикалық жағдайларды шешуге мүмкіндік береді. Басқа педагогикалық жағдаяттар қалыптан тыс, сирек кездеседі, және оларды шешу үшін ұзақ уақытты қажет, кейде мүлдем шешілмеуі мүмкін.

Педагогикалық жағдаяттың кәсіби шешімі жағдайды талдау кезінде мұғалім саналы түрде ережелер мен талаптардың белгілі бір жүйесіне сүйенетіндігімен сипатталады. Ол педагогикалық ғылым мен практиканың "арсеналынан" нақты жағдайларға қатысты осы мәселені шешудің тиімді құралдарын мақсатты түрде таңдайды. Сонымен бірге мұғалім өзінің іс-әрекеті мен қызмет тәртібін жоспарлайды. Атқарылған жұмыстың соңында ол психологиялық ғылым тұрғысынан адамда болған өзгерістер туралы деректерді талдайды. Педагогикалық тапсырмаларды кәсіби шешу үшін білім беру және бала тәрбиесі саласындағы жұмыстың ерекшеліктерін игере отырып, арнайы дайындалу қажет. Педагогикалық тапсырмаларды шешу барысында кәсіби тәжірибе мен шеберлік қолданылады. Кәсіби мұғалім үшін келесі мәселелер маңызды — проблемалық сабақты қалай өткізу керек, жаңа білім беру бағдарламасын қалай әзірлеу немесе жетілдіру керек, сабақта оқушылардың топтық, ұжымдық және жеке жұмысын қалай үйлестіру керек, сабақ барысында шығармашылық қабілеттерін дамытуды қалай қамтамасыз ету керек, оқу пәніне қызығушылықты қалай ынталандыру керек. Іс жүзінде педагогикалық қызмет нақты жағдайда жүзеге асырылады. Педагогикалық тапсырмаларды шешілетін жағдайлар «педагогикалық жағдаяттар» деп аталады.

Педагогикалық жағдаяттардың мақсаты қайда және қалай қолданылатынына байланысты әр түрлі болуы мүмкін:

1. Оқытуда:

Кәсіби құзыреттілікті дамыту: педагогикалық жағдаяттар болашақ мұғалімдерге жағдайды талдау, шешім қабылдау, педагогикалық әдістер мен тәсілдерді таңдау дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Білім мен дағдыларды тексеру: педагогикалық жағдаяттар білім алушылардың педагогика бойынша білімін бағалау үшін тесттер мен емтихандарда жиі қолданылады.

Рефлексия жаттығулары: педагогикалық жағдаяттарды талдау студенттерді өз әрекеттері мен олардың салдары туралы ойлануға ынталандырады.

2. Практикалық жұмыста:

Мәселелерді шешу: педагогикалық жағдаяттар мұғалімдерге оқыту мен тәрбиелеу процесінде туындайтын нақты мәселелерді тануға және шешуге көмектеседі.

Оқыту сапасын жақсарту: педагогикалық жағдаяттарды талдай отырып, мұғалімдер өздерінің педагогикалық практикасын жетілдіре алады, оқушылармен жұмыс істеудің тиімді әдістерін тандай алады.

Педагогикалық ойлауды дамыту: педагогикалық жағдаяттар мұғалімдердің проблемаларды талдау және шешу, ойластырылған шешімдер қабылдау, оқу процесіндегі өзгерістерге икемді жауап беру қабілетін дамытуға ықпал етеді.

3. Ғылыми зерттеулерде: Педагогикалық процестерді зерттеу: педагогикалық жағдаяттарды әртүрлі педагогикалық әдістер мен әдістердің тиімділігін зерттеу үшін пайдалануға болады. Жаңа педагогикалық әдістерді әзірлеу: педагогикалық жағдаяттарды талдау оқыту мен тәрбиелеудің жаңа тәсілдерін жасауға негіз бола алады.

Педагогикалық жағдаяттардың негізгі сипаттамалары:

Нақтылық: жағдаяттардың нақты орны мен шығу уақыты, белгілі бір қатысушылар және нақты проблема бар.

Динамизм: жағдай уақыт өте келе дамиды және мұғалім өзгерістерге және болжауға болмайтындығына дайын болуы керек

Көп факторлы: жағдаятқа көптеген факторлар кіреді: оқушылардың жасы, олардың мінезі, білім деңгейі, сыныптағы қарым-қатынас ерекшеліктері, оқу контексті.

Түсініксіздік: көбінесе педагогикалық жағдаятта бір "дұрыс" шешім болмайды. Мұғалім әр түрлі көзқарастар мен олардың іс-әрекеттерінің ықтимал салдарын ескере отырып, оң және теріс жақтарын өлшеуі керек.

Педагогикалық жағдаят, әсіресе егер олар болашақ мұғалімдерді оқытуда қолданылса, бірқатар маңызды кәсіби қасиеттердің қалыптасуына ықпал етеді:

1. Аналитикалық дағдылар:

Жүйелеу қабілеті: мұғалім жағдаятты құрамдас бөліктерге бөліп, оның негізгі элементтерін анықтап, себеп-салдарлық байланыстар орната білуі керек.

Сыни тұрғыдан ойлау: жағдаятты әртүрлі көзқарастардан талдай білу, қайшылықтар мен сәйкессіздіктерді анықтай білу маңызды.

Болжау: мұғалім өз әрекеттерінің ықтимал салдарын болжай білуі және ең тиімді шешімді тандай білуі керек.

2. Қарым-қатынас дағдылары:

Эмпатия: оқушылардың эмоциялары мен сезімдерін түсіну және оларға нәзік жауап беру, сенімді қарым-қатынас құру қабілеті.

Диалог құра білу: мұғалім оқушылармен сындарлы диалог құра білуі, сұрақтар қоя білуі, тыңдай білуі және сұрақтарға жауап бере білуі керек.

Ойды білдірудің айқындылығы мен нақтылығы: өз ойларын нақты және қол жетімді түрде тұжырымдай білу және ақпаратты түсіндіре білу.

3. Шығармашылық және икемділік:

Стандартты емес шешімдерді іздеу: педагогикалық жағдаяттар көбінесе мұғалімнен стандартты емес шешімдер мен шығармашылық көзқарасты талап етеді.

Өзгерістерге бейімделу қабілеті: педагогикалық жағдаяттар динамикалық және болжау мүмкін емес. Мұғалім өзгерістерге дайын болуы керек және жаңа жағдайларға икемді жауап беруі керек.

4. Жауапкершілік және этика:

Жауапкершілікті түсіну: мұғалім оның іс-әрекеті оқушылардың өмірі мен дамуына әсер ететінін түсініп, шешімдері үшін жауап беруі керек.

Принциптілік: мұғалім этикалық принциптерді басшылыққа алып, сыныпта әділ және қауіпсіз атмосфера құруға ұмтылуы керек.

5. Өзіне деген сенімділік:

Позитивті көзқарас: мұғалім өз күшіне сеніп, күрделі мәселелерді шешуге дайын болуы керек.

Өзін-өзі сынау қабілеті: мұғалім өз іс-әрекеттерін талдай білуі керек және олардан сабақ алу үшін қателіктерді анықтай алуы керек.

Педагогикалық жағдаяттар жеке қасиеттерді үйрету құралы ғана емес екенін ескеру маңызды. Олар оқушылармен сәтті және тиімді қарым-қатынас жасай алатын тұтас педагогикалық тұлғаны қалыптастырады.

Қабылдау сынақтарының тест сұрақтары

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖАҒДАЯТТАР

Тест сұрақтарының үлгілік тізімі

1. 5 жасар бала гиперактивті. Ол сабырлы іс-әрекеттермен айналыса алмайды, сабақта тыныш отырмайды, шу шығарады, басқа балаларды алаңдатады. Тәрбиеші мұндай жағдайда не істеу керек?

- A) Тапсырманы орындаудың міндетті шарты ретінде баланың ұтқырлығын пайдалану.
- B) Баланың ата-анасына психологпен кеңесуді ұсыну.
- C) Баланы бөлменің алыс бұрышындағы орындыққа отырғызу арқылы жазалау.

2. Жақында балабақшаның орта тобына Нұрлан (4 жасар) қабылданды. Бұған дейін ол балабақшаға бармаған. Көлікпен ойнап болған соң, ол оны бөлменің ортасында қалдырды. Мұндай жағдайда тәрбиеші қалай әрекет етуі керек?

- A) Мейірімді интонациямен көлікті керек жерге, яғни ойыншықты орнына апаруды ұсыну.
- B) Баланы ұрып-соғу және көлікті орнына қоюды талап ету.
- C) Балаға барлық балалардың ойнаған ойыншықтарын жинауды ұсыну.

3. 4-ші сынып, сабақта мұғалім қызды тақтаға шақырды. Қыз шықты, ал оның киімінде бірдеңе дұрыс емес. Мұны қыздың өзінен басқа барлығы байқады. Сыныптағы кейбіреулер күле бастады. Мұғалім не істеуі керек?

- A) Сыныпта күлкіні тоқтау, балаларға бұл кез келген адамда болуы мүмкін екенін түсіндіру және бұл жерде қорқынышты немесе күлкілі ештеңе жоқ екенін айту.
- B) Өмірдің ұқсас жағдайын және басқалардың қалай әрекет еткені туралы айту.
- C) Қызға киімді ретке келтіруді ұсыну.

4. Оқушы өзінің оқу үлгеріміне көңілі толмай, өзінің қабілетіне және материалды дұрыс түсініп, игере алатынына күмәнданады да, мұғалімге: «Сіз қалай ойлайсыз, бір күндері менің жақсы оқып кетуім мүмкін бе және сыныптағы басқа балалардан қалып кетпеймін ба?» деп сұрақ қояды. Бұған мұғалім не деп жауап беруі керек?

- A) Көп нәрсе екеуіміздің қалай жұмыс істейтінімізге байланысты.
- B) Шынымды айтсам, күмәнданамын.
- C) Ата-анасына баласының сенімсіздігі туралы шағым айту.

5. Оқушы мұғалімге: «Сіз өткізетін екі сабаққа мен бармаймын, өйткені мен осы уақытта жастар ансамблінің концертіне барғым келеді (нұсқалар: достарымен серуендеу, көрермен ретінде спорттық жарыстарға қатысу, мектептен үзіліс жасау)». Оған қалай жауап беру керек?

- A) Неліктен саған мектепке барудан гөрі концертке бару (достармен серуендеу, жарысқа қатысу) қызықтырақ екенін білгім келеді.
- B) Осыдан жасап көр!
- C) Сен сабақтарға немқұрайлықпен қарап жүрсін.

6. Сыныпқа кірген кезде мұғалімді көрген оқушы оған: «Сіз өте шаршаңқы және есеңсіреп тұрсыз», - дейді. Мұғалім бұған қалай жауап беруі керек?

- A) Уайымдама, бұл біздің сабағымызға кедергі келтірмейді.
- B) Менің ойымша, сенің тарапыңнан маған мұндай ескертулер жасау өте лайықты емес.
- C) Мен туралы уайымдама, алдымен өзіңе қарап ал.

7. 1-сынып баласы үнемі дәптерге, қолдарына, партаға күрделі өрнектер салады. Ескертулерге жауап бермейді. Мұғалім не істеуі керек?

А) Мұғалім сабақтан кейін оқушымен ақырын сөйлесуі керек. Мүмкін оның өзі не істеп жатқанын байқамауы мүмкін, мүмкін оны бір нәрсе мазалайды.

В) Оқушының ата-анасына мәселені анықтау және түзету үшін мектеп психологына баруды ұсыну.

С) Оқушыға тәртіптік ықпал ету шараларын қолдану.

8. Оқушы өзіне шектен тыс сенімділік танытып, мұғалімге айтады: «Егер мен қаласам, мен жасай алмайтын ештеңе жоқ. Оның ішінде мен сіз оқытатын пәнді игерудің қажеті жоқ». Бұл үшін мұғалімнің іс-әрекеті қандай болуы керек?

А) Оған еш күмәнім жоқ, өйткені мен білемін, егер сен қаласаң, онда сенде барлығы ойдағыдай болады.

В) Сен өзің туралы тым жақсы ойлайды екенсің!.

С) Шамадан тыс сенімділік іске зиянын тигізеді.

9. Мұғалімнің тиісті ескертуіне жауап ретінде оқушы оқу пәнін меңгеру үшін көп жұмыс істеудің қажеті жоқ екенін айтады: «Мені қабілетті адам деп санайды». Мұғалім бұған қалай жауап беруі керек?

А) Мұны оқудағы жетістіктерімен дәлелдеу керексің, жақсы нәтижеге жету үшін оқуға көбірек күш салу керек.

В) Бұл пікірге, қайдам, сен сәйкес келмейсің.

С) Көптеген адамдар өздерін өте қабілетті деп санайды, бірақ олардың барлығы бірдей емес.

10. 1-сынып оқушысы дәлізде шашы жайылған, көйлегі әр жаққа шығып, дәлізде жүріп келеді. Мұғалімнің реакциясы қандай болуы керек?

А) Өзін ретке келтіруін сұрау, өйткені оқушы ұқыпты және тартымды көрінуі керек.

В) Мұғалім оқушыны дәретханаға апарып, өзін тәртіпке келтіруге мәжбүр етуі керек.

С) Оқушыны кімге ұқсайтынын көрсету үшін айнаға апару керек.

11. Анасы жиі шағымданады, егер бала бір нәрсені ұнатпаса, ол бірден көзіне жас алып, қалағанына қыңырлықпен жетеді. Сабақта баланың осындай мінез-құлқын кездестіргенде қалай әрекет етесіз?

А) Балаға көңіл бөлемін, оны тыңдап және эмоцияларды білдірудің басқа жолдарын табуға көмектесемін (суреттер, ойындар, әңгіме арқылы).

В) Баламен мұндай мінез-құлққа жол бермеу туралы байыпты сөйлесемін.

С) Баланы истерикалық мінез-құлқы үшін жазалаймын.

12. Кейбір оқушылар мектеп тазалаушысының жұмысына немқұрайлы қарайды, әдейі қоқыс тастайды және құрметтемейді. Бұл жағдайда мұғалімнің іс-әрекеті қандай болуы керек?

А) Оқушыларға кез келген жұмыс құрметтелетінін, сондықтан тазалықшыға құрметпен қарау керек екенін түсіндіру, өйткені ол оларға және мектептің тазалығына қамқорлық жасайды.

В) Жұмыс бағаланбаған кезде, олардың осы іс-әрекетті сезіну үшін шәкірттерді тазалаушының орнына тазалауға мәжбүрлеу.

С) Оқушылардың ата-аналарын директорға шақыру. Тәрбие мен шаралар қабылдаудағы кемшіліктер туралы әңгіме жүргізу.

13. 2-сыныптың «үздік оқушысының» партасы, партасының асты және партасының айналасы үнемі шашылып жатады. Үйдегі жағдайда осындай. Мұндай жағдайда ата-аналар мен мұғалімдер не істеуі керек?

- А) Ата-аналарға оқушыны тазалыққа тарту, көмектесу және оны тәртіпке келтіру туралы кеңес беру.
- В) Үзілісте қызды жұмыс орнын тазалауға мәжбүрлеу.
- С) Бүкіл сыныпта қызды ұятқа қалдыру және оны тәртіпке ынталандыру үшін ескертулер жасау.

14. Сынып жетекшісінің ұялы телефонына оқушылар мен олардың ата - аналары жиі қоңырау шала бастағаннан кейін, мұғалім сабақтан кейін телефонды өшіруге шешім қабылдады, өйткені барлық мәселелер жұмыс уақытында шешілуі керек, ал сабақтан кейін бұл әркімнің жеке уақыты. Сіз бұл жағдайда қалай әрекет етер едіңіз?

- А) Шұғыл қажеттілік жағдайында мұғалім әрқашан байланыста болуы керек. Бірақ ата-аналар мен оқушылар мұны теріс пайдаланбауы керек.
- В) Мұғалім де адам және оның өз өмірі болуы керек. Барлық мәселелер мұғалімнің мектепте өткізетін уақытында шешілуі керек.
- С) Мұғалім телефонды өшіруге немесе жеке уақытында қоңырауларға жауап бермеуге құқылы.

15. Оқушының ұялшақтығын біле отырып, мұғалім ескерту жасайды: «Қазір сұраймын. Дайындал. Міне, өзің жеке шеше алатын мәтін». Ол қызға оқуы керек мәтін бар карта береді. Оқушының ұялшақтықты жеңуге, ойларын жинауға уақыты бар. Мұғалім бұл тақырып бойынша көбісіне ынталандыру бағасын қойған, бірақ бұл оқушыда әлі баға жоқ. Қыз өте қозғыш, оған оқу оңай емес.

Мұғалім дұрыс әрекет жасады ма?

- А) Мұғалім дұрыс жасады, өйткені оқушы тапсырмаға алдын-ала дайындала алады, ұят пен қысылуды жеңеді.
- В) Мұғалім дұрыс жасамады. Барлық оқушыларға бірыңғай талаптар қойылуы керек. Қыз өз кешендерімен дербес күресуі керек.
- С) Мұғалім нақты оқушыға назар аудармауы керек. Егер баланың өзін-өзі реттеуде проблемалары болса, ата-аналарға психологпен кеңесуге ұсыныс беру керек.

16. Сіз өзіңіздің сыныбыңызда балалар соғысушы топтарға бөлінгеніне назар аудардыңыз. Топтардың қарсыласуы барлық дерлік көрінеді және күрделі мәселеге айналу қаупі бар. Топ басшысы мен сынып белсендісі жағдайды жеңе алмайды. Дұшпандық тіпті сабақтарда да көрінеді. Сіздің әрекетіңіз?

- А) Оқушылармен сөйлесу және жанжалдың себебін анықтау, ымыраға келу және мәселені шешу қажет.
- В) Топтасу жетекшілерін мектептен шығару.
- С) Учаскелік инспектормен кездесу өткізу.

17. Сіздің сыныптағы оқушы оны басқа сыныпқа ауыстыруын сұрайды, оны ешкім түсінбейді, бәрі ренжітеді және сізде. Сіздің әрекетіңіз.

- А) Оқушының басқа сыныпқа ауысу себебін тыңдап, мәселені шешуге тырысу керек.
- В) Оқушыны оның өтініші бойынша басқа сыныпқа ауыстыру керек.
- С) Ата-аналарға баланы басқа мектепке ауыстыруды ұсыну керек.

18. 4-сынып оқушысы досымен сабақта үнемі алаңдап отырды. Мұғалім мұны байқап, жауап берген оқушының сөзін бөліп, оқушыдан дереу жауап беруді сұрады. Қыз шатастырмады, сабақтың материалын өте мұқият баяндады, жауапта қосымша әдебиеттерден алынған мәліметтерді қолданды. Бірақ мұғалім тек қатты ашуланып, оған «қанағаттанарлық» баға қойды, мұны қыздың сабақта сөйлескенімен түсіндірді. Мұғалімнің іс-әрекетін бағалаңыз.

А) Мұғалімге тек білім сапасы үшін баға қою керек. Болашақта мұндай жағдайларды болдырмау үшін қызға көбірек тапсырмалар беру керек, өйткені бала мұғалімнің бүкіл сыныпқа ұсынатын нәрселерін тез және оңай игереді.

В) Мұғалім дұрыс әрекет етті және сабақта сөйлескені үшін қызды жазалауы керек еді.

С) Мұғалім қызды сыныптан шығарып жіберуі керек еді.

19. Мұғалімнің жұмыс үстелінде әрқашан бірдеңе табу қиын, ал мұғалім оны шығармашылық тәртіпсіздік деп санайды. Мұғалім бұл туралы ескертулерге жауап бермейді. Оның іс-әрекеті дұрыс па?

А) Мұғалімдікі дұрыс емес, өйткені ол жұмыс орнындағы мұндай тәртіпсіздік қалыпты жағдай деп санайтын балаларға жаман үлгі көрсетеді.

В) Мұғалімдікі дұрыс емес, өйткені оған мұндай тәртіпсіздіктен бірдеңе табу қиын.

С) Мұғалімдікі дұрыс, өйткені бұл оның жұмыс үстелі және ол оған өте ыңғайлы.

20. Сыныпта ешкімге қызық емес, тыныш, байқалмайтын, балалардың ешқайсысымен дос болуға ұмтылмайтын бала бар. Сырттан қарағанда, бұл позиция оған өте қолайлы болып көрінуі мүмкін. Мұғалім оны жалғыз қалдыруы керек пе немесе ....?

А) Оған жақсы жағынан ашылатын жағдай жасау керек.

В) Оны басқа сыныпқа ауыстыру керек.

С) Мұғалім балалар арасындағы қарым-қатынасқа араласпауы керек.

21. Оқушы үнемі үй тапсырмасын орындамай келеді. Мұғалім оған күнделік пен журналға үнемі екі қояды. Бірде мұғалім: «Сәкен, журналда сенде барлығы екі, ал бүгін саған тағы екі деген баға қоямын, үй тапсырмасын орындағанға дейін солай болады», - деді. Оқушы оған: «Ал, қойыңыз!» – деді. Мұғалім қандай шешім қабылдауы керек?

А) Оқушыны сабақтан кейін қалдыру және оқушының мінез-құлқының себебін анықтау керек.

В) Екі деген бағаны қоюды жалғастыру.

С) Үй тапсырмасының орындалуын бақылау үшін ата-аналармен сөйлесу керек.

22. Бір баламен сыныптағы барлық оқушылар бір партада отырудан бас тартады, егер оқушыларды мәжбүрлі түрде бір партаға отырғызса, олар оны жақтырмай, ол баламен отырғысы келмей түрлерін бұзып отырады. Мұндай жағдайда мұғалім не істеуі керек?

А) Балалармен әңгіме жүргізіп, оларға бір-бірімізге төзімділік танытуымыз керек екенін түсіндіру қажет.

В) Мұғалім оқушылар арасындағы қарым-қатынасқа араласпауы керек.

С) Барлығы немқұрайлықпен қарайтын оқушыны басқа сыныпқа ауыстыру керек.

23. Сабақтан кейін бірінші сынып оқушысы мұғалімге қатты ұялып келіп; Мұғалім, өтініш маған Айнұрдың телефон нөмірін беріңізші, - дейді.

- Димаш, саған не үшін керек?

Көзін төмен қаратып, бала сыныптасын қатты ұнататынын мойындайды және онымен мектепте сөйлесуге батылы бармайтындығын айтады. Мүмкін телефон арқылы жүзеге асар? - дейді. – Мұғалім мұндай жағдайда істеу керек?

А) Келесі сабақтан бастап бұл баланы ол ұнататын қызбен кез-келген сылтаумен отырғызу керек (мысалы, ол соңғы партадан жақсы көрмейді деп, егер қыз алдыңғы қатарда отырса).

В) Балаға сізде оның телефоны жоқ екенін айту, бірақ балаға көмектесуге тырысамын деп айту керек.

С) Тәрбиелік әңгіме жүргізу, мұғалімнен нөмір сұраудан ұялуы керек екенін түсіндіру.

24. Сыныпта әлсіз бала бар, ал балалар физикалық және психологиялық тұрғыдан дамымаған баланы мазақ ету мүмкіндігін жіберіп алмайды. Мұғалім оны тақтаға шақырғанда, ол бәрі оның жауабына күледі деп қорқып, жауап беруге уялып, қысылып тұрады. Мұғалім тек күрсініп, оған «қанағаттанарлықсыз» деген баға қояды. Бұл жағдайда мұғалім қалай әрекет етуі керек?

А) Көбінесе ол оқушыны әр түрлі балалармен жұптасып партаға отырғызу керек, сонда олар шеттетілген оқушымен жақсы танысып араласады.

В) Бұл оқушыны басқа сыныпқа ауыстыру қажет.

С) Ештеңе болмағандай, сабақты жалғастыру керек.

25. Сабақта соңғы қатардан оқушылар бір-біріне жазбаны беріп отырады. Оқушылар оны үнсіз оқиды, төбеге қарап, күледі, содан кейін олар жазбаны мұғалімнен жасырмай әрі қарай жібереді. Мұғалім жазбаны көреді, оны алып қояды, жазбаны ашса «төбеге қара» деген жазуды көреді. Мұғалім төбеге қарайды, осы уақытта бүкіл сынып күледі. Бұл жағдайда мұғалім қалай әрекет етуі керек?

А) Мұғалім жауап ретінде оқушылармен әзілдесіп бірге күле алады. Бұл балалар мен мұғалім арасындағы қарым-қатынасты нығайтады.

В) Сабаққа кедергі келтіргендер оқушылардың ата-аналарын мектепке шақырады.

С) Бұл идеяның бастамашысы кім екенін анықтайды және ол оқушыға жаман баға қояды.

26. Қазақ тілі бойынша кезекті диктанттан кейін бір оқушы қателерді тексеру үшін екіншісінен дәптер сұрады. Оқушы мұғалімнің диктантта екі оқушы да бірдей қателіктер жібергенін және бірінші оқушыға жоғары балл, ал оған төмен балл қойғанын көреді. Оқушы мұғалімге дәптерлермен келіп, бұл туралы сұрайды. Мұғалім басқа оқушының қателігінің маңыздылығын ескермегенімен келіседі және оған да төмен балл қояды. Мұғалім дұрыс әрекет жасады ма?

А) Мұғалім дұрыс жасады, адам өз қателігін мойындай алуы керек, мұғалім де қателесуі мүмкін.

В) Мұғалім дұрыс әрекет жасамады, ол бағаны түзетуі керек емес еді.

С) Мұғалім дұрыс әрекет жасамады, мұғалім балаларға өзінің қателігін көрсетуге жол бермеуі керек.

27. Оқушы үнемі баға қоятын кезде мұғаліммен бағаға таласып отырады. Бұл жағдайда мұғалім қалай әрекет етуі керек?

А) Мұғалім оқушыға оның сабақты бағалау критерийлерін ұсынуы керек.

В) Оқушыға оған бағынбағаны үшін ескерту жасау керек.

С) Оқушының өзін-өзі реттеуінің жеткіліксіздігі туралы ата-анасымен әңгіме жүргізу керек.

28. Оқушы сабақта жауап береді. Ол материалды біледі, бірақ ол сабақты айтып жеткізе алмайды; оқушы өз жауабымен басқа оқушыларды күлдіреді. Оқушы өзіне риза болып сабақ айтуды жалғастыра береді. Оған «4» қойылғанда, ол не үшін екенін түсінбейді: ол сабақта жауап берді, мұғалім оған күлімсіреді, демек, оған жауап ұнады, - деп ойлайды. Мұғалім оның көптеген қателіктер жібергенін айтады. Қалған оқушылар оны қолдып, «5» қоюды өтінеді, бірақ мұғалім өз пікірінде қалды. Бала ренжіді. Неліктен бұл жағдай пайда болды, оны қалай түзетуге болады?

А) Мұғалім оқушы жіберген қателіктерді атап, оларды айту керек, сонда мұғалім оқушыларда дұрыс емес пікір қалдырмайды.

В) Мұғалім оқушыны тыныштандырып, бағалар тек формальдылық екенін, адамдардың өмірінде маңызды емес екенін түсіндіруі керек.

С) Мұғалім оқушыға есеп беруге міндетті емес, ол оқу процесінің жалғыз жетекшісі болып есептеледі.

29. Тәжірибесі мол болған, құрметті ұстаз сыныпқа кіріп, тақтада өзінің карикатурасын көреді. Ол мәнерлі және күлкілі болып салынған. Сынып мұғалімнің реакциясын үнсіз күтеді. Мұғалім карикатураға қызығушылықпен қарап: «Өте жақсы салынғандықтан, өшіріп тастағаным үшін кешірім сұраймын. Суретші мына портретті үйде, қағазға салып, маған әкелсін. Мен дарынды карикатуристті бағалаймын». Мұндай жағдайда мұғалім не істеуі керек?

А) Мұғалімнің бұл іс-әрекеті (өзін ұстауы) балаларға жағымды әсер етеді. Олар болашақта түрлі өмірлік жағдайларда дұрыс жауап беруді және басқа адамдардың еңбегі мен күш-жігерін құрметтеуді үйренеді.

В) Мұғалім оқушының ата-анасын мектепке шақыру керек.

С) Карикатура суретшісін тақтаға шығарып, оны ренжітетіндей және ұятқа қалдыратындай өзінің портретін салу керек.

30. Сурет мұғалімі оқушыларына екі сурет көрсетіп, қайсысы көбірек ұнайтынын айтуды өтінді. Он екі жасар Әлихан ұзақ ойланды. Мұғалім: «Уақытымыз аз. Сенің ақылың барғой, соны пайдалан» - дейді. Ұяттан қызарған баланы отырғызған мұғалім сыныптастарының достық күлкісімен сабақты жалғастырды. Мұғалімнің әрекетіне түсініктеме беріңіз.

А) Дана ұстаз шәкіртін кемсітуге жол бермей, сабақ барысын дұрыс бағытқа бағыттай отырып, шәкіртінің ерекшеліктерін біліп, ескеру жасады.

В) Мұғалім дұрыс жасады, ол Әлиханға уақыт аз екенін ескертті.

С) Осы оқушының мысалында енді барлық балалар мұғалімнің сұрағына тезірек жауап береді. Мұғалім тарапынан қорқынышты ештеңе болған жоқ.

31. Оқушы сабаққа жасырын диктофон алып келеді, өйткені оның анасы баласының бағаларын мұғалім төмендетіп жүргеніне сенімді. Мұғалім диктофон туралы кездейсоқ біледі. Мұғалімге қалай жауап беру керек?

А) Диктофонды өшіруді және алып тастауды сұрану керек. Сонымен қатар педагог әрқашан баланы қолдауын сезіну үшін анасымен сөйлесу керек.

В) Диктофонды алып қойып, баланың анасын мектепке шақыру.

С) Оқушының анасына түсініктеме беріңіз, қателіктер бойынша жұмысты қалай жақсы орындау керектігін көрсетіңіз.

32. Мұғалім оқушыға тапсырма береді, ал ол тапсырманы орындағысы келмейді және сонымен бірге: «Мен мұны істегім келмейді! - дейді». Мұғалімнің әрекеттері:

А) Мұғалім мұндай реакцияның себебін анықтап, оқушыны тыңдап, бұл тапсырманы орындау қажет екенін дәлелдеуге тырысуы керек.

В) Оқушыны тақтаға шақырып, тоқсанға нашар баға қоюмен қорқытады.

С) Күнделігіне екі қойып, ата-анасын шақыру керек.

33. Оқушы үзіліс кезінде дәлізде жүгіріп өтіп, мұғалімінен әділетсіз, қатал ескерту алды. Бала қатты ренжіді және сабақ барысында мұғалімнің тақырыпқа баланысты қойған сұрақтарына жауап беруден бас тартты. Сіздің ойыңызша, бұл жағдайда мұғалім өзін қалай ұстауы керек?

А) Сабақта мұғалім бұл жағдайға мән бермей, сабақты жалғастыру керек, бірақ сабақтан кейін оқушымен мектепте өзін қалай ұстау керектігі туралы достық түрде әңгімелесуі мүмкін.

В) Басқа оқушыларға да тиісті болу үшін сабақта бүкіл сыныпта оқушыға қайталап ескерту жасау керек.

С) Мұғалім оқушының ата-анасымен оның жағымсыз мінез-құлқы туралы әңгіме жүргізуі керек.

34. Оқушы мұғалімге бұл пән (математика) оның өмірінде пайдалы емес екенін және оны оқығысы келмейтінін айтады. Бұл жағдайда мұғалім қалай әрекет етуі керек?

- A) Өмірден алынған мысалдарды қолдана отырып, оқушыға математиканың өмірде қажет екенін және онсыз, кем дегенде, ол жай ғана аттестат алмайтынын түсіндіру керек.
- B) Оқушыны ұрысу керек, өйткені ол барлық пәндерді оқуға міндетті.
- C) Ата-анасына шақырып, балаға дұрыс тәрбие беруі үшін шағымдану керек.

35. Қыз, 6 жаста. Үш жасынан бастап хореографиялық үйірмеге, 5 жасынан вокалды және театр студиясына барады. Сахнада жиі өнер көрсетеді, түрлі байқауларға қатысады. Кезекті қойылымның алдында ол: «Мен сахнада талай рет өнер көрсеткендіктен, спектакльде түлкінің рөлін сенен де жақсы ойнай аламын, бірақ сен ойнай алмайсың» деп басқа қыздарды төмендетуге тырысады. Қыздар оған мойынсұнбай, мұғалімнен келіп сұрайды. Бұл жағдайда мұғалім қалай әрекет етуі керек?

- A) Көркем шығарма кейіпкерлерінің мінез-құлқының жағымсыз жақтарын талдап (мақтану, алдау, жолдастарын ренжіту және т.б.) қызбен әңгіме жүргізу, және басқа қыздар да осы рөлді ойнағысы келетінін түсіндіру. Бұл рөлді кезекпен ойнауды ұсыну.
- B) Қызды қолдау керек, өйткені одан лайықты ешкімді көріп тұрған жоқ.
- C) Ешкіммен кеңеспей, рөлдерді бөлесіз және бүкіл процесте шешуші және басты нәрсе сіз екеніңізді түсіндіресіз.

36. Бала, 7 жаста. Бала кезінен модельдеуге, сурет салуға, дизайнға қызығушылық танытады. Суретті жақсы салады, мүсіндейді, ерекше дизайн жасайды, қиялдайды. Мұғалімнің баланы өнер студиясына беру туралы ұсынысына ата-анасы баланың спортпен шұғылдануы керек деп шешіп, бас тартты. Бұл жағдайда мұғалім қалай әрекет етуі керек?

- A) Ата-анаға қосымша білім алуды таңдағанда баланың пікірін ескеруді ұсыну, сонда бала оған ұсынылатын іс-әрекетке құмар болады, мотивацияға ие болуы керек екенін түсіндіру керек.
- B) Ата-аналарға баланы қай үйірмеге беру керектігін өздері шешсін.
- C) Ата-анаға демалыс күндері бүкіл отбасымен спортпен айналысуға кеңес беріңіз.

37. Орта топтағы балалар кешке серуендеуге жиналады. Рамазан мен Луизаның киім шкафттары жақын орналасқан, балалар ұрысып, бір-біріне кедергі жасайды. Жағдайды шешу үшін мұғалім балаларға ыңғайлы болу үшін орындықты жылжытып береді, бірақ балалар ұрысуды жалғастырып, бір-біріне кедергі жасайды. Бұл жағдайда мұғалім қалай әрекет етуі керек?

- A) Рамазанға нағыз джентльмен ретінде қызға жол беруді ұсыну керек. Нағыз ер адамдар әрқашан осылай жасайды деп айту керек.
- B) Балаларды серуендеуге шығармай, топта қалдыру керек.
- C) Ата-аналарына шағымдану керек.

38. Жазда балалар ата-аналарын ойын алаңында қарсы алады. Омар мен Индира жүгіріп келе жатып бір-біріне соқтығысады. Индира жылап мұғалімге жақындап, Омардың ұрғанын айтады. Мұндай жағдайда мұғалім не істеуі керек?

- A) Тыныштандырып, балалардың көңіліне қарап, ойындар кезінде қауіпсіздік ережелерін тағы бір рет еске түсіру керек.
- B) Екеуін де жазалау керек және ата-анасының келуімен екеуіне шағымдану керек.
- C) Бұл жағдайға мән бермеуі керек, балалар өз мәселелерін өздері шешуі тиіс.

39. Баланың есте сақтау қабілеті өте жақсы, сондықтан ол ақпаратты, өлеңдерді, әндерді оңай есте сақтай алады. Мереке кезінде бала өз рөлін ойнай отырып, сонымен қатар ол басқа балалардың рөлдерін ойнап, басқа балалар өз рөлін ойнауына кедергі келтіреді және мерекені бұзады. Мұндай жағдайда мұғалім не істеуі керек?

А) Балаға ерекше рөл беру керек, мысалы: суфлер. «Сенің міндетің: мереке барысында балалар өз сөздерін ұмытпауын қамтамасыз етуін қадағалап отыр. Егер бала ұмытып кетсе, сен оған көмектесесің».

В) Баланы басқаларға кедергі бермеу үшін қатты ұрысу керек.

С) Бұл баланы мерекеге қатысудан шеттету.

40. Сабақ барысында 4-сынып оқушысы мұғалімнің «отбасы ағашының» суретін салу тапсырмасына жауап ретінде: «Мен шіріген дiңгектердi салуды бiлмеймiн», - дедi.

Мұндай жағдайда мұғалім не iстеуi керек?

А) Бала жағдайы төмен отбасынан болуы мүмкін. Баламен сөйлесіп, психологпен кеңескен жөн.

В) Егер бала «отбасы ағашын» салудан үзілді-кесілді бас тартса, сіз оған басқа ұқсас тапсырма ұсына аласыз.

С) Кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі комиссиямен бірлесіп, профилактикалық әңгіме жүргізе отырып, отбасына рейд ұйымдастыру.

41. Қоңырау соғылды. Сіз сабақты бастадыңыз. Он минут өтті. Бір оқушы рұқсатсыз немесе кешірімсіз сыныпқа кіріп, партасына отырды. Сіздің әрекеттеріңіз?

А) Кешігу себебін анықтаймын.

В) Мен оны сабақтан қуып жіберемін.

С) Ескерту жасап, ата-аналарды шақырамын.

42. Сыныптағы баланың басқа оқушымен төбелесіп, сыныпта әбігерге түскенін көрдіңіз. Сіздің әрекеттеріңіз?

А) Әр оқушымен жеке сөйлесемін, төбелестің себебін біліп, татуластыруға тырысамын.

В) Өз мәселелерін өздері шешуге мүмкіндік беремін.

С) Мен ата-анамды мектепке шақырамын.

43. Мұғалім оқушыға тапсырма береді, ол орындаудан бас тартады. Сіздің әрекеттеріңіз?

А) Бас тарту себебін анықтап, нұсқа ретінде жеке тапсырма беру.

В) Оқушыны сыныптан шығару.

С) «Қанағаттанарлықсыз» деген баға.

44. Соңғы сабақты аяқтай отырып, мұғалім кезекшілердің қалуын сұрап, сыныпты (аудиторияны) жинауды сұрайды. Кезекшілер сабақтан кейін бірден (жаттығуға, өнер мектебіне және т.б.) бос емес деген сылтаумен бас тартады. Мұғалім талап қояды. Жанжал туындап жатыр. Не істеу керек?

А) Мұғалім кезекші персоналмен сөйлесіп, өз міндеттерін орындаудың маңыздылығын түсіндіреді және ымыраға келуді ұсынады, мысалы, тазалаудың басқа уақытын белгілеу немесе аз ғана кешігу туралы жаттықтырушымен келісу.

В) Мұғалім өз ұстанымын талап етеді және мектеп тәртібін бұзғаны үшін жазалаумен қорқытып, міндеттерін дереу орындауды талап етеді.

С) Мұғалім бұл уақытты сабақтан кейін қолы бос емес басқа оқушыларға жүктей отырып, кезекшілерді тазалаудан босатады.

45. Сіз сынып жетекшісісіз. Оқушылардың бірі сабаққа деген қызығушылығын жоғалтты. Күнделікте кейбір пәндер бойынша үлгерім төмендеген. Сіздің әрекеттеріңіз?

А) Оқушымен әңгімелесіп, үлгерімінің төмендеуінің себебін анықтаймын. Оқушыға білім алу қажеттілігін сезінуге көмектесемін, өз жетістіктері үшін жауапкершілікті дамытуға ықпал етемін, өзін-өзі оң бағалау арқылы оқушыға қолдау көрсетемін.

В) Ата-аналарға үлгермейтін пәндер бойынша репетитор жалдауды ұсынамын.

С) Мен ештеңе істемеймін, өзі қалағандай оқысын.

46. Мұғалімге оқушының сабақта өзін ұстауы ұнамайды: жігіт қыбырлап отыр, аяғы партаның астында созылып жатыр. Мұғалім ескерту жасап, оның тік отыруын сұрайды. Оқушы мұғалімнің өтінішін елемейді және сол қалпында қалады. Жанжал туындап жатыр. Қалған оқушылар оны дауласпауға, дұрыс отыруға көндіреді. Келесі кезекте мұғалім оқушыға оның тәрбиесіз, дөрекі, қыңыр жігіт екенін айтып, сөгіс айтады. Оқушы орнынан тұрып, сыныптан шығады. Мұғалім не істеу керек?

А) Мұғалім сабақтан кейін оқушымен жеке әңгіме жүргізіп, оның мінез-құлқының себебін анықтап, мінез-құлық ережелерін сақтаудың және оқушыларға және мұғалімге құрмет көрсетудің маңыздылығын түсіндіреді.

Ә) Мұғалім оқушының бағынбағаны үшін тәртіптік жаза қолданамын деп қорқыта отырып, дереу сыныпқа қайтып, сабақты дұрыс қалыпта жалғастыруды талап етеді.

С) Мұғалім оқушының мінез-құлқын елемейді, одан әрі жанжал болмас үшін сабақты жалғастырады.

47. Сіздің сыныбыңыздың оқушысы мектепке (дене шынықтыру сабағынан басқа) сабаққа киюге рұқсат етілмеген спорттық киіммен келді. Сіз не істейсіз?

А) Ерекше жағдай ретінде мен сізге бір күнге спорттық форма киюге рұқсат етемін, бірақ мектеп ережесіне сәйкес мұндай киім үлгісіне тыйым салынғанын ескертемін.

Ә) Мектеп тәртібінің бұзылуына байланысты мен оқушыны үйіне киім ауыстыруға жіберемін.

С) Мен оқушының киім үлгісіне мән бермеймін.

48. Сіз команданы 7, 8, 9 сынып оқушыларынан спорттық жарыстарға дайындадыңыз.

Жаттығу кезінде сіз оларға командада жақсы жұмыс істейтінін және жүлделі орынға ие бола алатындығын айттыңыз. Бірақ сіздің командаңыз соңғы орынға шықты. Сіздің әрекеттеріңіз?

А) Жарыстарды талдап, талқылаймын және балалармен бірге жаттығу жоспарын құрамын.

В) жеңіліске себеп болған балаларды командадан шығарамын.

С) мен балаларды тыныштандырып, бастысы жеңіс емес, қатысу екенін айтамын.

49. Бесінші сынып оқушысы Ахмет өлеңдерді жақсы жаттамайды. Тақтаға шыққаннан кейін ол есеңгіреп, бір-екі сөз айтып тоқтады. Сіз оның ұялшақ екенін білесіз. Бұл жағдайда сіздің әрекеттеріңіз?

А) Ахметті тыңдай отырып, келесі жолы жақсырақ дайындалатынына мақтап, сенім білдіремін.

В) Барлық тапсырмалар толық орындалу керек, әйтпесе оқу үлгерімі төмендейтінін түсіндіремін.

С) Өлеңді үйрену үшін сабақтан кейін қалдырамын.

50. Мұғалім жаңа тақырыпты түсіндіреді. Оқушылар мұғалімді тыңдамай, алаңдап, шу шығарады. Мұндай жағдайда мұғалім не істеуі керек?

А) Пікір айтып, сабақты жалғастыру керек.

В) Сізді алаңдатпау керек.

С) Өз бетінше оқуға жаңа тақырып беру.

51. Оқушылар қазақ тілі сабағына еш дайындықсыз келді. Мұғалім өзін қалай ұстауы керек?

А) Оқушылардың дайындықсыз болуының себебін анықтау керек.

В) Директордың оқу ісі жөніндегі орынбасарына арыз жазу керек.

С) Өтілген тақырып бойынша тест жұмысын орындауға тапсырма беру.

52. Сабақта бірінші топтың оқушылары белсенді, көңілді, бірақ екі қыз ештеңеге қатыспайды, ештеңе істегісі келмейді. Жағдайға мұғалімнің реакциясы?

- A) Қыздарды белсенді талқылауға, содан кейін баға қоюға тарту.
- B) Оларды басқа топқа ауыстыру.
- C) Қызықты тәрбиелік іс-шараны ұйымдастыру және өткізу.

53. Сынып жетекшісінің ескертулерінен кейін жасөспірім есікті қатты жауып, сыныптан шығады. Мұндай жағдайда сынып жетекшісі өзін қалай ұстауы керек?

- A) келесі күні жасөспіріммен әңгімелесу, оған сынды есту әрқашан жағымды емес екенін, бірақ кейде пайдалы болуы мүмкін екенін, сындарлы ескертулер өсу мен дамуға мүмкіндік беретінін түсіндіру.
- B) жасөспірімге оның мінез-құлқы оқу үлгеріміне әсер етуі мүмкін екенін ескерту.
- C) ештеңе болмағандай көріну.

54. Мұғалім бір оқушының сабаққа жиі назар аудармайтынын және сабақ барысынан шектеліп, бір нәрсені ойлайтынын, қиялдайтынын байқайды. Мұғалім не істеуі керек?

- A) сабаққа деген немқұрайлылығын анықтау үшін оқушымен жеке сөйлесу.
- B) оқушының жағдайына назар аудармау.
- C) сыныптастарынан оқушының бұл мінез-құлқының себебі туралы сұрау.

55. Оқушы сыныптағы мінез-құлық ережелерін бұзды. Мұғалім оған: "күнделігіңді әкел!" Оқушы күнделігін үйде ұмытып кеткенін айтты. Бұл жағдайда мұғалімнің әрекеті?

- A) бүгін ерекше жағдай жасап жатырмыз деп айту, бірақ болашақта ол мұқият және жауапкершілікті сезінуі керек.
- B) күнделік емес, басын үйде қалдырған дұрыс деп айту.
- C) оқушының портфолиосын күнделікке тексеріңіз.

56. Бала жақсы оқиды, бірақ оның партасында әрдайым оқулықтардың жанында ойыншықтар, бояу беттері, сүйікті кітаптар болады. Ол бәрін бір уақытта жасайды: үйренеді және ойнайды. Мұғалім не істеуі керек?

- A) балаға күрделілігі жоғары тапсырмалар беру керек, оларды орындау одан жоғары назар аударуды талап етеді.
- B) ойыншықтарды, бояу беттерін, кітаптарды алып, баланы ұрысыңыз.
- C) сабақ басталар алдында баланың портфелін бөгде заттардың бар-жоғын тексеруге міндетті.

57. Ұзартылған күн тобында баланың түскі асқа ақшасы жоқ болып шықты. Мектеп оқушысы анасының ақша беруді ұмытып кеткенін айтады. Бұл жағдайда не істеу керек?

- A) Ата-анасына хабарласып, мән-жайды түсіндіріп, түскі асқа қарызға ақша алып, баланы тамақтандыруды ұсыну керек. Бала күннің жартысы аш бола алмайды.
- B) Баланы асханаға басқа балалардан бөлек орналастырып, түскі ассыз кету.
- C) Балаларды түскі аспен бөлісуге шақыру.

58. Бастауыш сынып оқушысы мұғалімнің ескертуіне кенеттен келесідей жауап береді: ол қолдарын сермеп, мұғаліммен төбелесе бастайды. Мұндай жағдайда мұғалім не істеуі керек?

- A) Баладан алыстап, баланың назарын аудару үшін сабырлы дауыспен айтып, оған сыныптағы оқушылардың мінез-құлық ережелерін түсіндіріңіз.
- B) дәл осылай жауап беріңіз.
- C) Ата-аналарға психотерапевтпен кеңесу ұсынылады.

59. Оқушылардың бірі әрқашан үй тапсырмасын орындамайды. Мұғалім оның неге дайын емес екенін сұрағанда, ол жылап жіберді. Мұғалімнің әрекеті?

- A) Оқушымен сырласып, себебін анықтау.
- Ә) Оқушының достарымен сөйлесіп, себебін анықтау.
- С) Оқушыға үй тапсырмасын орындауға көмектесу.

60. Сіздің сыныбыңыздағы баланың өмірге деген көзқарасы басқаша. Төбелеседі, жаман сөздер айтады, дөрекі, күш қолданады. Ол сіздің ескертулеріңізге жауап беріп, әкесінің үнемі осылай істеуін талап етеді. Сіздің әрекетіңіз?

- A) Мен ата-анаммен сөйлесіп, жағдайды түзетуге тырысамын.
- B) Басқа балалармен сөйлесіп, оны «жазалауды» сұраймын.
- С) Мен мән бермеймін, оның өмірде өз ұстанымдары бар.

61. Өте жақсы оқитын оқушы қызға мұғалім нашар баға қойды. Оған басқа дайындығы жоқ сыныптастарына қолдау көрсету үшін жауап беруден бас тартқаны себеп болды. Оның ашулы әкесі мектепке келіп, өз наразылығын білдіріп, мұғалімнен осы ісі үшін түсініктеме талап етеді. Осы жағдайда мұғалімнің әрекеті?

- A) Мәселені шешуге тырысу. Қыздың әкесіне бұл баға оның жалпы үлгеріміне әсер етпейтінін түсіндіру.
- B) Қыздың әкесімен сөйлесуден бас тарту, оны директордың қатысуымен шешуді ұсыну.
- С) Әкесінің ашуын келтірмеу үшін қыздың бағасын түзету.

62. Сіз бастауыш сынып мұғалімісіз. Оқушылармен алғашқы кездесуді жоспарлаңыз.

- A) Оқушылардың қызығушылықтары мен жетістіктерін анықтау арқылы таныстыруды ұйымдастырамын.
- Ә) Бірінші кездесуге жоспар құрамын.
- С) Мен өз жетістіктерім туралы айтып беремін.

63. Сіздің оқушыңыз оқуға қызығушылық танытпайды және сабақ үстінде үнемі алаңдап, сабаққа зейін қоя алмайды. Сіздің әрекетіңіз?

- A) Оқуға қызығушылығын арттыратын технологиялар мен әдіс-тәсілдерді пайдалана отырып, жеке оқу жоспарын құрамын.
- B) Ата-аналарға баласына кітап оқуға көбірек уақыт бөлуді ұсынамын.
- С) Оның іс-әрекетін елемей, сабақты жалғастырамын.

64. Сіздің оқушыңыз математикадан қиналады және сабақта өзін сенімсіз сезінеді. Оған қалай көмектесе аласыз?

- A) Оның математиканы меңгерудегі қиындықтарын анықтау, оның қажеттіліктері мен білім деңгейін ескере отырып, жеке жоспар құрамын.
- B) Мектептен кейін қосымша ақылы математика сабақтарын ұйымдастырамын.
- С) Оның қиындықтарына мән бермеймін.

65. Сіздің сыныбыңыз өте шулы, сабақ барысында оқушылардың назарын аудару сізге қиындық туғызады. Сіздің әрекетіңіз қандай болар еді?

- A) Оқушыларды қызықты, интерактивті әрекеттермен қызықтыруға тырысасыз.
- Ә) Мінез-құлық ережелері туралы әңгімелесесіз.
- С) Сабақта іс-әрекеті үшін жазалау жүйесін енгізесіз.

66. 1 қыркүйекте бірінші сыныптағы бірнеше балаға мерекелік шарлар жетіспеді. Мұндай жағдайда мұғалім не істеуі керек?

А) Бірінші қыркүйекке дейін мұғалім әдетте сыныптың тізімін біледі, ал мұғалімде осындай жағдайда (шар жарылғанда, дәл бірінші қыркүйекте жаңа оқушы келуі мүмкін және т.б.) артық шарлар болуы керек.

Ә) Басқа сынып мұғалімдерінен сұрау, мүмкін оларда артық шар бар шығар.

С) Мәселені ата-анасымен бірлесіп шешу (барып сатып алу).

67. Мектеп асханасында қыздар теледидардағы жұлдызды кумирлері сияқты қатаң диета ұстанатынын айтып, тамақтан бірнеше рет бас тартады. Мұндай жағдайда мұғалімнің әрекеті қандай болуы керек?

А) Салауатты өмір салты туралы тәрбиелік мәні бар әңгіме, өз денсаулығына дұрыс көзқарас қалыптастыруға бағытталған ойын түрінде сабақтан тыс іс-шара өткізу, мотивациялық бейнероликтер көрсету.

Ә) Оқушыларға өздеріне басқаларды кумир санауға болмайтынын түсіндіру.

С) Ата-аналармен балаларының дұрыс емес көзқарастары туралы әңгімелесу.

68. Өзін-өзі бағалауы төмен, үлгермей қалудан қорқатын оқушыға қандай көмек көрсетудің ең жақсы жолы бар?

А) Оның күш-жігері үшін мақтау, қолдау атмосферасын құру және тапсырмаларды біртіндеп қиындату.

В) Сәтсіздік оның жеке проблемасы екенін түсіндіру, ол онымен өзі күресуі керек.

С) Әрқашан жетістікке жетуі үшін оған тек жеңіл тапсырмалар беру.

69. Сіздің оқушыңыз математикалық есепті түсіне алмай, мазасыздана бастайды. Оған қалай көмектесесіз?

А) Оқушыны тапсырманы бірлесіп шешуге, туындаған қиындықтарды талқылауға және ортақ шешім табуға шақырамын.

В) Оқушы соңында түсінеді деп үміттеніп, бұрынғыдай материалды түсіндіруді жалғастырамын.

С) Сабақтан кейін қосымша өзіндік жұмыс жасауға қалдырамын.

70. Мұғалім балалардың сыни тұрғыдан ойлау қабілетін дамытқысы келеді. Қай әдіс ең тиімді болады?

А) Пікірталас ұйымдастырып, оқушыларды өз пікірлерін айтуға және дәлелдеуге ынталандыру.

В) Оқушылардың білімін тест арқылы үнемі тексеру.

С) Үй тапсырмасын көбірек беру.

71. Мұғалім оқушылардың бірінің жаңа материалды түсінуде қиналғанын байқайды. Төмендегі әдістердің қайсысы жақсы көмектеседі?

А) Оқушыға қосымша сабақ беріп, әр түрлі оқыту әдістерін қолдану.

В) Оқушыны екінші жылға қалдыру.

С) Осы оқушыға арналған материалдың көлемін азайту.

72. Оқушылардың бірі сабақ барысында өзінің әзілдерімен, әңгімелерімен үнемі басқалардың назарын аударады. Мұндай жағдайда мұғалімнің іс-әрекеті қандай болуы керек?

А) Оқушымен жеке сөйлесіп, оның іс-әрекеті оқу процесіне кедергі келтіретінін түсіндіру.

В) Кейбір сабақтардан шеттету немесе сәгіс түріндегі жаза қолдану.

С) Оқушыны сыныптағы тәртіпке жауапты болуға шақыру.

73. Серуенге, дене шынықтыруға немесе экскурсияға барғанда 2-сыныптың оқушысы ең соңғы болып киім ауыстырады (киімін ауыстырып отырып армандап кетеді, болып жатқан

оқиғаға ілеседі, басқаларға кеңес береді, оның атына айтылған пікірлерді мұқият тыңдайды, бірақ «тездетпейді»). Бұл жағдайда мұғалімдер мен ата-аналар не істеу керек?

- A) Күн тәртібін нақты сақтау маңызды, сонда баланың өзі кесте бойынша не болатынын алдын ала біліп, дайындалады.
- B) Баланы асықтыру.
- C) Сабырлы, ізетті, әзілқой, қиялшыл болуына кедергі келтірмеу.

74. Сабақ барысында оқушы сіз жауабын білмейтін сұрақ қояды. Сіздің әрекетіңіз?

- A) Жауапты білмейтініңізді мойындайсыз, бірақ келесі сабақта сұрақтың жауабын біліп, жауап беруге уәде бересіз.
- Ә) Оқушының алдында беделіңізді жоғалтпау үшін сұраққа өтірік жауап бересіз.
- C) Сұрақтың сабақ тақырыбына қатысы жоқ екенін айтып, келесі материалға көшесіз.

75. Оқушылардың бірі сыныптағы тәртіпті бұзып, басқа оқушыларды мазалай береді. Сіздің әрекетіңіз?

- A) Сабақтан кейін тәртіп бұзушымен оңаша сөйлесіп, оның тәртібін талқылайсыз.
- B) Оқушыны тыныштандыру үшін сыртқа қысқа үзіліске шығуды ұсынасыз.
- C) Тәртіп бұзушының жазасыз қалмайтынын басқа оқушыларға көрсету үшін оны жазалайсыз.

76. Транспорт мәселесіне байланысты мұғалім екінші сыныптағы сабаққа 20 минут кешігіп келді. Бұл кезде кейбір балалар дәлізде ойнап жүрсе, енді біреулері төбелес шығарды, бір сөзбен айтқанда, қатты шу болды. Осындай жағдайда мұғалім не істеу керек еді?

- A) Мұғалім оқу ісінің меңгерушісіне кешігетінін ескертіп (тек қоңырау шалу), әріптестерінен кабинетті ашуды, оқушыларға қарап, балаларға тапсырма беруді сұрау керек еді.
- B) Ата-анасына хабарласып, балаларына қарауын сұрау керек еді.
- C) Мектепке кешігіп келіп, оқушыларды теріс қылықтары үшін сөгу.

77. Оқушының күн тәртібі шамадан тыс жүктелген және оның барлық үй тапсырмасын орындауға уақыты жоқ. Оған қалай көмектесесіз?

- A) Оқушыға іс-әрекет жоспарын құруға және оқу мен демалыс арасындағы уақытты бөлуге көмектесесіз.
- B) Оқушының үй тапсырмасын қысқарту мүмкіндігі туралы мұғалімдермен сөйлесуді ұсыныңыз.
- C) Оқушының үлгерімін арттыру үшін сыныптан тыс жұмыстарға қатысуға ынталандыру.

78. Оқушы бір орында отыра алмайды және сабақ кезінде үнемі шу шығарады, басқаларды мазалайды. Сіздің әрекеттеріңіз қандай болады?

- A) Оқушының неліктен мазасыз екенін білу үшін онымен жеке әңгіме жүргізу.
- Ә) Ешкімге кедергі болмас үшін оқушыны соңғы партаға отырғызу.
- C) Оқушыны дұрыс емес әрекеті үшін жазалау.

79. Мұғалім оқушылардың бірінің өзіне сенімсіз екенін және топтық тапсырмаларға қатысудан қашатынын байқады. Қандай әдіс оқушының өзін-өзі бағалауын жақсартуға көмектеседі?

- A) Әрбір кішкентай жетістігі үшін оқушыны мадақтап, жетістік жағдайын жасау.
- B) Оған назар аудармау үшін оның әрекетін елеменіз.
- C) Оны басқа оқушылармен салыстыру, сонда ол іс-әрекетін жақсартуға ұмтылады.

80. Мұғалім оқушының: «Менің әкем мектепте нашар оқыған және бұзақы болған, ал қазір «Мерседес» көлігімен жүр. Ал сіз мұғалімсіз, сонда да мектепке метромен келесіз!» деген сөзіне мұғалім қалай жауап беруі керек?

- A) Адамдарды мүлде қымбат көліктері үшін емес, оның қаншалықты қызық, білімді, тәрбиелі болғаны үшін сыйлайды.
- B) Менің мектепке метромен баруым ештенені білдірмейді, бұл мен үшін жылдамырақ.
- C) Мен көлік жүргізуді білмеймін.

81. Балалар арасында материалдық байлық бойынша кемсітушілік байқалды. Мұғалімге қалай әрекет ету керек?

- A) балалармен әңгімелесу және оларды адамның қаншалықты қымбат киінгені, қандай телефоны бар екендігі үшін емес, оның қаншалықты лайықты, жан-жақты және қызықты екендігі үшін бағаланатынына сендіру.
- B) мұғалім балаларға әрқашан жақсылыққа ұмтылу керектігін айтады.
- C) мұғалім кемсітушілікке жауап бермейді, деп санайды балалар әлеуметтік мәртебесі бойынша дос болсын.

82. Мұғалім оқушылардың ынтымақтастық және топтық жұмыс дағдыларын дамытқысы келеді. Қай әдісті пайдалану тиімдірек?

- A) топтық жобаларды ұйымдастыру және тапсырмалар бойынша бірлесіп жұмыс істеуді ынталандыру.
- B) әр оқушыға жеке тапсырмалар беру.
- C) оқушылар арасындағы бәсекелестікті ынталандыру.

83. Мұғалім оқушылардың бірінде депрессия белгілері бар екенін байқайды. Оқушыны қолдау үшін қандай тәсіл қолайлы болады?

- A) оқушымен сөйлесу, мектеп психологының көмегіне жүгінуді ұсыну және қолдау көрсету.
- B) оқушыны проблемаларды өзі шешуі үшін жалғыз қалдыру.
- C) ынталандыру үшін оны табысты оқушылармен салыстыру.

84. Мұғалім әрқашан жарқын және әдемі киінеді. Бұл этикалық нормалар мен кәсіби этикет талаптарына сәйкес келе ме?

- A) сәйкес келмейді. Мұғалімнің сыртқы келбеті іскерлік стиль нормаларына сәйкес келуі керек және күрделі бөлшектер мен ашық түстерді болдырмауы керек.
- B) сәйкес келеді. Мұғалім өзіне назар аудартуы керек.
- C) сәйкес келмейді. Мұғалім қарапайым киінуі керек.

85. 2-сынып мұғалімі заманауи болып көріну үшін белгілі бір лексиканы қолданады ("Ник", "блогер"). Бұл мұғалімнің сөйлеу мәдениетінің талаптарына қаншалықты сәйкес келеді?

- A) мұғалім мұндай лексиканы қолданбауы керек, өйткені мұғалім мен оқушының сөйлеуі арасында әрқашан нақты айырмашылық болуы керек.
- B) мұғалім оқушыларға жақын болу үшін балалардың заманауи сөздік қорын қолдануы керек.
- C) мұғалім кез-келген лексиканы қолдана алады.

86. 1-сыныптағы оқушыны оқу жылы бойы ата-анасы мен әжесі мектепте киіндіреді. Олар баланы тәуелсіздікке үйрету үшін мұғалімнің кеңестеріне жауап бермейді. Мұндай жағдайды не істеуге болады?

- A) олардан мектеп есіктерінің жанында баланы күтуін сұрау, өйткені барлық оқушылар өз бетінше киінуі керек.

- В) бала өз бетінше киіне алмайтынын айтып ұятқа қалдыру.
- С) ата-ана мен балаға әдеттегідей процеске араласпау.

87. Студент-практикант сабаққа өте қысқа юбка киіп келеді. Бұл сыныптың сынып жетекшісі не шара қолдану қажет?

- А) мұғалім үшін белгілі бір этикет ережелері бар екенін түсіндіру, сондықтан мектепке мұндай қысқа киіммен келмеу керектігі бойынша әңгіме жүргізу.
- В) Назар аудармай, ол қалағандай киінсін.
- С) Сыныптың көзінше студентті орынсыз келбеті үшін жазалау.

88. 2-сынып оқушылары бүтіннің бір бөлігін табу міндетін түсінбейді. Мұғалім жағдайды қалай түзете алады?

- А) мұғалім тақырыпты түсіндіру стратегиясын қайта қарауы керек, балалар ойын және көрнекі материалдар арқылы осы процедураның мәнін түсінуі үшін осындай шешімдерді қолдануы керек.
- В) ата-аналарды үйде осы тақырыпта жұмыс істеуге міндеттеу.
- С) оқушыларды сабақтан кейін осы тақырыпты өз бетінше үйренуге мәжбүрлеу.

89. Математика сабағында оқушы: "Мен теңдеулерді не үшін шешуім керек, өйткені бұл өмірде маған пайдалы емес?". "Бұл жағдайда мұғалім қалай түзете алады?"

- А) мұғалім оқушыға мысалмен кейбір жағдайларда теңдеулерді шешу болашақта оған көмектесетінін дәлелдеуі керек.
- В) болашақта теңдеулер мен есептерді шешу сізге пайдалы ма, жоқ па, нақты біле алмайсыз.
- С) сіз теңдеулерді шеше алмайсыз, тоқсанға нашар белгі аласыз.

90. Мұғалім сабақ бергеннен бастап бір оқушыны сыныптағылардың бәріне үлгі етіп, оған көбірек көңіл бөлді. Басқа балалар өздерінің жетістіктері мүлдем байқалмайтынына ренжіді. Мұғалімнің іс-әрекетін бағалаңыз?

- А) мұғалім дұрыс емес әрекет жасайды. Тек бір балаға назар аудара отырып, ол қалған балаларды өзін төмен сезінеді.
- В) құқық мұғалімі. Осылайша, қалған балаларды жақсы оқуға ынталандырады.
- С) мұғалім дұрыс, өйткені ол сыныпта біреуді көбірек сүйеге құқылы.

91. Оқушы электронды құрылғылармен, компьютерлік ойындармен, интернеттегі, әлеуметтік желілердегі байланыстармен айналысады. Виртуалды өмір ол үшін шындыққа қарағанда мағыналы және қызықты екенін айтады. Мұндай оқушының мұғалімі болу керек пе?

- А) оны Интернеттен басқа қызықты нәрсеге қызықтыруға тырысыңыз, әйтпесе бала компьютерге және электронды гаджеттерге қатты тәуелді болады.
- В) осындай баламен жұмыс істеу үшін бас мұғалім мен әлеуметтік педагогты тарту.
- С) ата-аналарға есеп беру және баланың интернетке және гаджеттерге кіруін шектеуге міндеттеу.

92. Оқушының ата-анасы оң бағалары үшін оған белгілі бір ақша төлейді, әйтпесе бала оқудан бас тартады. Ата-аналар дұрыс істеп жатыр ма?

- А) ата-аналар дұрыс емес әрекет жасайды, әрине, оқушыны оқуға ынталандыру қажет, бірақ олай емес.
- В) білім алуға қызығушылық таныту, оқуға қызығушылық таныту үшін кез-келген әдіс жақсы.
- С) Жақсы, оқушы материалдық пайда туралы ойлана отырып, жақсы баға алуға тырысады.

93. Даулы тоқсандық бағалау. Мұғалім: "белгілер бойынша сіз 4-ке жете алмайсыз. Бірақ менде сіз жасай аласыз және қалайсыз деген әсер пайда болды. Олай болса, сізге жақсы баға беруге тырысайық, ал келесі тоқсанда біздің қаншалықты дұрыс болғанымыз анық болады." Мұғалім дұрыс істеп жатыр ма?

А) мұғалім бұл жағдайда өте дана әрекет етеді, осылайша ол оқушыны келесі тоқсанда жоғары баға алуға ынталандырады.

В) мұны істеудің қажеті жоқ, өйткені оқушы жоғары бағаға үйреніп, оқуда тырысуды тоқтатады.

С) мұғалім оқушыға "зиян келтіреді". Ол дұрыс емес.

94. Сабақта мұғалім оқуға арналған кітаптар таратады. Бір оқушы кітапты бірден қайтарады да: "ол жыртылған, мен оны оқымаймын", - дейді. Мұғалім не істеуі керек?

А) "маған сенің көмегің керек, өйткені сен ең ұқыпты оқушысың, мен сенен қазір осы кітаппен айналысуыңды сұраймын, ал сабақтан кейін сен екеуміз оны бірге жабыстырамыз."

В) сабақта уақытты жоғалтпау үшін осы кітапты алып, үстелге қойыңыз.

С) тапсырма беру, ата-анасымен бірге кітапты үйде жабыстыру.

95. Мұғалім оқушыларға әртүрлі қиындық деңгейлерінде өз бетінше жұмыс істеуге арналған бірнеше тапсырмаларды ұсынды, олар тапсырмаларды өз қалауы бойынша орындай алатынын түсіндірді. Мұғалімнің іс-әрекетін бағалаңыз.

А) мұғалім сауатты және дұрыс оқыды, әр баланың қиындық деңгейіне сәйкес тапсырманы таңдауға құқығы бар.

В) мұғалімдікі дұрыс емес. Тапсырмалар барлық оқушылар үшін бірдей қиындықта болуы керек.

С) мұғалім әртүрлі қиындықтағы тапсырмаларды дайындауда алаңдамауы керек.

96. Сыныпқа ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушы келді, ол жеке көзқарас пен арнайы қолдауды қажет етеді.

А) мұғалім оқушыға жеке білім беру жоспарын жасайды, оған қажетті қолдауды қамтамасыз ету үшін мектеп психологымен және ата-анасымен ынтымақтасады.

В) мұғалім оқушының ата-анасынан оны мамандандырылған оқу орнына ауыстыруды талап етеді.

С) мұғалім оқушының оқу жүктемесін азайтады.

97. Оқушылардың дәптерлерін өзара тексеру балалардың тапсырмаларды қатесіз орындауға ынталандырады ма? Сіздің ойыңызша, мұғалім оқушыларға осындай тапсырма беру арқылы дұрыс әрекет ете ме?

А) мұндай тапсырманы балаларға беруге болады, бірақ тұрақты негізде емес, білім беру процесін әртарапандыру үшін.

В) мұғалім дұрыс емес әрекет жасайды, оқушылар бір-бірін жаба алады (қателерді түзету, бұл қателік емес).

С) мұғалім мұндай тапсырманы бермеуі керек. Сыныптастың тапсырманы тексеретінін түсіну тапсырманы дұрыс орындауға деген ұмтылысты азайтады.

98. 1-сынып мұғалімі сабақтарда ойын әдістері мен тәсілдері жүйелі түрде қолданды, бұл балаларға өте ұнады және олар әр уақытта басқа ойын жағдайын күтті. Бірақ сабақтардың бірінде мұғалім оларды пайдаланбады. Балалар: "ал бүгін ойнаймыз ба?" Мұғалім қалай әрекет етуі керек?

А) ойын техникасы тұрақты негізде жүргізілмеуі керек. Оқушылар сабақта оқитынын және ойнамайтынын жеткізуі керек.

- В) балаларға бүгін шаршағаныңызды түсіндіріңіз, сондықтан ойын жағдайын пайдаланбаңыз.
- С) ойын жағдайларын пайдалану олардың мінез-құлқына және сіздің қалауыңызға байланысты болады деп айту.

99. Егер сіздің сөзіңіздің мәтінінде әріптестеріңіз қатені байқап, оны көрсетсе, сіз қалай әрекет етер едіңіз?

- А) әріптестеріне зейінділігі үшін алғыс айтып, қатені түзетерем едім.
- В) мен кек алып және ыңғайлы жағдайда ақымды алатын едім.
- С) әріптестерге кез келген адам қателік жібере алатынын айтам.

100. Балада бақыланбайтын агрессияның жиі өршуі және құрдастарымен күнделікті төбелес пен ұрыс-керіс болады. Мұғалім ескертулер жасайды, бірақ бала жауап бермейді. Мұғалім не істеуі керек?

- А) бұл мінез-құлықтың себебін анықтау керек. Ата-аналарды әңгімеге шақыру, баланың үйде өзін қалай ұстайтынын сұрау және тәрбиелік әсер ету.
- В) ата-аналарға баланы спорт секциясына беруді ұсыну.
- С) бірінші партаға отырғызып, сонда ол үнемі "көру аймағында" болады.

101. В-сынып мұғалімі Арман атты оқушының сабақта алаңдап, тапсырмаларды соңына дейін орындамайтынын байқады. Арманның оқу мотивациясын арттыру үшін қандай педагогикалық әрекет тиімді болады?

- А. Арманды кішігірім жетістіктері үшін жеке мадақтау
- В. Ата-аналармен түсіндірме әңгіме жүргізу
- С. Арманға қанағаттанарлықсыз баға беріңіз
- Д. Қосымша тапсырма үшін сабақтан кейін арманды қалдырыңыз
- Е. Арманның мінез-құлқын елемей

102. Жаңа материалды түсіндіру кезінде студент сабақ тақырыбына қатысы жоқ сұрақ қояды. Мұғалім қалай әрекет етуі керек?

- А. Егер сұрақ оқушының білім беру мүдделерімен байланысты болса, қысқаша жауап беріңіз
- В. Сұрақты елемей
- С. Оқушыға назар аудармағаны үшін ескерту жасаңыз
- Д. Сабақты үзіп, сұраққа толық жауап беріңіз
- Е. Ештеңе болмағандай көріну

103. Технология сабағында бір оқушы саусағын қайшымен кесіп тастады. Сіздің әрекеттеріңіз?

- А. Дерек алғашқы көмек көрсету
- В. Дерек алғашқы көмек көрсету
- С. Кейінірек медбикені шақыру арқылы сабақты жалғастырыңыз
- Д. Оқушыға жараны өзі емдейтінін айту
- Е. Сыныптастарына көмек көрсету

104. Сыныпта екі оқушы арасында қақтығыс болды. Мұғалім не істеуі керек?

- А. Оқушылармен жеке сөйлесіп, жағдайды реттеуге тырысыңыз
- В. Бүкіл сынып алдында жанжалды талдауды ұйымдастырыңыз
- С. Қайшылықты оқушылардың ата-аналарын шақыру
- Д. Кінәлілерді көпшілік алдында жазалау
- Е. Жанжалды елемей, сонда ол өзі шешеді

105. Оқушы үнемі оқулықтар әкелуді ұмытып кетеді. Оған әсер етудің ең жақсы жолы қандай?

- A. Жадынама әзірлеп, оқушыға өз заттарының есебін жүргізуді тапсырады
  - B. Үйге жад бойынша тапсырма беру
  - C. Қатаң сөгіспен жазалаңыз
  - D. Ата-аналарға әр жағдай туралы хабарлау
  - E. Мәселені елемей
106. Сыныпта қазақ тілін жетік білмейтін оқушылар пайда болды. Қай әдіс ең тиімді?
- A. Тілдік бейімделу үшін оқытудың ойын формаларын енгізіңіз
  - B. Бүкіл сынып алдында қателерді үнемі түзетіп отыру
  - C. Оларды белсенді жұмыстан шығарыңыз
  - D. Сыныптастарына ережелерді түсіндіруді тапсырыңыз
  - E. Осы оқушыларға қойылатын талаптарды азайту
107. Мұғалім оқушылардың монотонды презентацияға байланысты материалды жақсы қабылдамайтынын байқады. Мұны қалай түзетуге болады?
- A. Өмірден алынған иллюстрацияларды, схемаларды және мысалдарды қолданыңыз
  - B. Материалды оқулық бойынша қатаң оқу
  - C. Үй тапсырмасын үлкейту
  - D. Көбірек бақылау жұмыстарын жүргізу
  - E. Оқушыларға материалды өздері үйренуді тапсырыңыз
108. Бір оқушының ата-анасы баласы тақтада жауап беруден қорқады деп шағымданады. Мұғалімге қалай баруға болады?
- A. Оқушыны жұптық және топтық жұмысқа біртіндеп қосу
  - B. Жауап бермегені үшін бағаны төмендету
  - C. Оқушыны тақтаға жиі шақыруды жалғастыру\
  - D. Мәселені елемей
  - E. Ата-аналарға бұл оның проблемасы емес екенін түсіндіріңіз
109. Сынып өз бетінше жұмыс істей алмайды. Педагогикалық басқарудың қай әдісі тиімді?
- A. Тапсырмаларды орындау алгоритмдерінің қадамдық түсіндірмесін енгізіңіз
  - B. Өздік жұмыстардың санын көбейту
  - C. Қосымша үй тапсырмаларын беріңіз
  - D. Оқушыларды қателіктері үшін жазалау
  - E. Тапсырмалардың күрделілігін төмендету
110. Дүниетану сабағында оқушылар "Туған өлкенің табиғаты" тақырыбына қызығушылық танытпайды. Қалай істеу керек?
- A. Экскурсия немесе виртуалды саяхат жасаңыз
  - B. Абзац мәтінін дауыстап оқыңыз
  - C. Оқушыларға реферат жасауды тапсырыңыз
  - D. Тестілеуді өткізу
  - E. Қызығушылықтың жоқтығын елемей
111. Дәптерлерді тексеру кезінде мұғалім оқушылардың көпшілігінде бірдей қателіктерді байқады. Сіздің әрекеттеріңіз?
- A. Типтік қателіктерге ұжымдық талдау жүргізу
  - B. Үйге тапсырмалар санын көбейту
  - C. Барлығына екі баға қойыңыз
  - D. Қателерді елемей
  - E. Ата-аналарға орындалуын бақылауды тапсырыңыз
112. Студент тапсырмаларды тез орындайды және басқалардың назарын аудара бастайды. Қалай істеу керек?
- A. Күрделілігі жоғары жеке тапсырма беру
  - B. Ескерту жасаңыз
  - C. Мінез-құлықты елемей
  - D. Оқушыны соңғы партаға ауыстыру

- Е. Оның мінез-құлық бағасын төмендету
113. Мұғалім топтық жұмысты ұйымдастырады, бірақ топтардың бірі сәтсіздікке ұшырайды. Не істеу керек?
- А. Топқа тапсырманы орындау туралы кеңес немесе мысал арқылы көмектесу
  - В. Топқа жеке жұмыс істеуге рұқсат беру
  - С. Топты үлгермегені үшін ұрысыңыз
  - Д. Топтық жұмысты тоқтату
  - Е. Топқа қосымша тапсырма беру
114. Оқушы тест алдында жоғары алаңдаушылық танытады. Қалай көмектесуге болады?
- А. Оқушымен тыныш жағдайда жаттығу тапсырмасын өткізу
  - В. Оқушыға алаңдамауға кеңес беріңіз
  - С. Оқушыны қалғандарына үлгі ету
  - Д. Бақылау көлемін азайту
  - Е. Назардан тыс қалдыру
115. Сабақ барысында мұғалім сұрақ қояды, ал оқушылар белсенді жауап бермейді. Қандай әдісті қолданған дұрыс?
- А. Проблемалық оқыту элементтерін қосу (миға шабуыл, пікірталас)
  - В. Жауапты оқушыны тағайындау
  - С. Сұрақты өткізіп жіберіңіз
  - Д. Пассивтілік үшін бағасын төмендету
  - Е. Келесі тақырыпқа өтіңіз
116. 9-сынып оқушысы соңғы апталарда мектепке шаршай бастады, жиі кешігіп, ұйқысыз болып көрінеді. Мұғалімдер оның сабаққа әрең қатысатынын байқады. Ата-анасы оны кеш "өзін-өзі дайындаумен" айналысады деп мәлімдейді. Мектеп психологы қалай әрекет етуі керек?
- А. Өмір сүру жағдайлары мен күн тәртібін анықтау үшін ата-аналармен және оқушымен кездесу.
  - В. Телефонды таңдауға кеңес беріңіз
  - С. Таңертең физикалық белсенділікті талап етіңіз
  - Д. Педагогикалық кеңеске баяндама дайындау
  - Е. КДН-ға хабарлау
117. Оқушылардың бірі сыртқы келбеті үшін сыныптастарының мазағына ұшырайды. Қыз қарым-қатынастан аулақ болады, сабақтан кейін жылайды. Оның үлгерімі төмендей бастайды. Психологтың жұмысында бірінші қадам қандай болады?
- А. Қорқытуға қарсы тренинг ұйымдастырыңыз және оқушымен әңгіме өткізіңіз
  - В. Ата-аналарға оны спортзалға беруге кеңес беріңіз
  - С. Басқа сыныпқа ауыстыру
  - Д. Жанжалды қоздырушылармен бөлек сөйлесіңіз
  - Е. Мәселеге теледидарды тарту
118. Оқушылар тобында жоғары бәсекелестік байқалады. Кейбір оқушылар материалдарды бөлісуден бас тартады, өсек айта бастайды, басқалардың сәтсіздіктерін баса айтады. Бұл шиеленісті тудырады және бірлескен өнімділікті төмендетеді. Топтағы микроклиматтың жақсаруына не ықпал етуі мүмкін?
- А. Рөлдерді бөлу және бірлескен нәтижені ынталандыру арқылы командалық тапсырмаларды ұйымдастыру
  - В. Қатаң тәртіп ережелері мен бұзушылықтар үшін Санкциялар белгілеу
  - С. Күшті оқушыларды жалпы жобалардан шығару
  - Д. Оқушыларды дайындық деңгейі бойынша топтарға бөлу
  - Е. Бір оқушыны топтағы қарым-қатынас үшін "жауапты" етіп тағайындау
119. Жансая телефоннан шыға алмайды және мұғалімді тыңдамайды. Ата-анасы оның тәуелділігіне алаңдайды. Не істеу керек?

- A. Оның эмоционалды күйін және мүмкін себептерін бағалаңыз
  - B. Телефонын алып қойыңыз
  - C. Спорт секциясына жіберу
  - D. Басқа мектепке ауыстыру
  - E. Мұны жасөспірімдік норма деп санаңыз
120. Динара киім стилін күрт өзгертті, жарқын, таңқаларлық заттарды кие бастады, шаштарын ерекше түстермен бояй бастады. Мұғалімдер оның мінез-құлқы барған сайын қиын болатынын байқайды. Бұл сыныптастар мен мұғалімдердің назарын аударды. Бұл мінез-құлықтың психологиялық негізі қандай және не істеу керек?
- A. Бұл жасөспірім кезіндегі даралық пен өзін-өзі көрсетуді іздеу кезеңі және қолдау тәсілін қажет етеді
  - B. Бұл сыртқы ортаның, мүмкін Интернет пен сән трендтерінің әсерінен болады
  - C. Бұл ересектерді дүр сілкіндіруге деген саналы тілек және мектеп шеңберінде өзін-өзі көрсету туралы әңгіме жүргізу қажет
  - D. Бұл гормоналды өзгерістер мен назар аудару қажеттілігінің көрінісі және онымен сындарлы әңгіме арқылы жұмыс істеу керек
  - E. Бұл психикалық бұзылыстың белгілері және тереңірек диагноз қою және мамандардың араласуы қажет
121. Оқушылардың бірі үй тапсырмасын орындауды тоқтатты, сабақта алыста отырады, жиі терезеден қарайды және сұрақтарға жауап бермейді. Сыныптастарының айтуынша, ол аз сөйлейді және кездесуден аулақ болады. Мұғалімдер академиялық нәтижелердің төмендегені туралы хабарлайды. Бұл жағдайда қалай жақсы әрекет ету керек?
- A. Мінез-құлықтың өзгеру себептерін анықтау үшін жеке әңгіме жүргізу
  - B. Тапсырмалардың бір бөлігінен босату арқылы оқу жүктемесін азайтыңыз
  - C. Оқушының демалуына мүмкіндік беру үшін оқудан уақытша үзіліс жасаңыз
  - D. Жағдайды жақсартқанға дейін үйде оқытуға ауыстырыңыз
  - E. Мектеп кестесі мен қоршаған ортаны өзгертуді ұсыныңыз
122. Сыныптасымен жанжалдан кейін Асылжан мектепке баруды тоқтатты. Ата-анасы оның үйден кетуден қорқатынын айтады. Мектеп психологы:
- A. Ол баламен жеке кездеседі және оның тәжірибесін анықтайды
  - B. Ата-аналардан келуді талап етуді сұрайды
  - C. Аударма мәселесін көтереді
  - D. Елемейді
  - E. Жалпы жиналыста оқиғаны талдауды ұйымдастырады
123. Жоғары сынып оқушыларының бірі оқуға деген қызығушылығын тез жоғалта бастады, қосымша сабақтарға қатысуды тоқтатты, мектептегі іс-шараларға қатысудан аулақ болды, жиі өзіне кетеді. Бұл жағдайда ол компьютерде, негізінен онлайн ойындарда көп уақыт өткізеді. Ата-аналар оның ашуланғанын, ұйқының бұзылғанын және құрдастарымен қарым-қатынас жоқтығын байқайды. Төмендегілердің қайсысы не болып жатқанының негізгі себебі ретінде ең қисынды болып табылады?
- A. Эмоционалды қолайсыздық аясында цифрлық ортаға тәуелділікті қалыптастыру
  - B. Араласуды қажет етпейтін уақытша жас дағдарысы
  - C. Оқу процесінің табиғи шаршауы және демалуға деген ұмтылыс
  - D. Ата-аналардың шамадан тыс бақылауына қарсы белсенді наразылық
  - E. Сандық белсенділік арқылы көшбасшылық амбицияны білдіру
124. Жасөспірім ата-анасынан басқа мамандық таңдағысы келеді. Қалай әрекет ету керек?
- A. Оның таңдауын құрметтеңіз және оны анықтауға көмектесіңіз
  - B. Ата-аналарға қолдау көрсету
  - C. Компромисс іздеу
  - D. Жанжал тудыру
  - E. Кәсіптің кірістілігіне назар аудару керек

125. А А -сынып оқушысы емтихан алдында мазасыздықтың жоғары деңгейін көрсетеді. Оның дүрбелеңі бас айналумен, тершендікпен және қателіктерден қорқумен бірге жүреді. Ол қатты дайындалады, бірақ сәтсіздік қорқынышын жеңе алмайды. Оның мазасыздығын азайту үшін ең жақсы әдіс қандай?

- A. Тыныс алу, релаксация және өзін-өзі реттеу әдістерін үйрету.
- B. Стрессті азайту үшін оны емтихан тізімінен шығару
- C. Дәрі-дәрмекпен емдеуді тағайындау
- D. Оқу жүктемесін күшейту және дайындықты бақылау
- E. Дайындық кезеңіндегі психологиялық оқшаулау

126. Оқушылардың бірі мектептен аулақ болды. Ата-анасы оның таңертең тұрғысы келмейтінін, жүрек айнуына, бас ауруына шағымданатынын, бірақ дәрігерлер ауытқуларды таппайтынын хабарлады. Мектеп туралы кез-келген әңгімеге ашуланшақ жауап береді. Қандай қорытынды ең қисынды?

- A. Мектептегі мазасыздықтың белгілері, мүмкін жасырын қақтығыс немесе қорқыту
- B. Жаңа ұжымдағы сәтсіз әлеуметтенудің салдары
- C. Режим мен кестеге қарапайым наразылық
- D. Ата-аналардың назарын аудару үшін модельдеу
- E. Маусымдық бұзылыстың белгілері

127. А 0-сынып оқушысы Карина біртүрлі мінез - құлық танытады: ол сабақтан кейін жиі қалады, мұғалімдердің сұрақтарына жауап бермейді, сыныптастарымен араласудан аулақ болады және интернетте көп уақыт өткізеді. Кейде Карина қатты бас ауруы мен жалпы шаршауға шағымданады. Айтуынша, ата-аналар оның "оқу стрессіне" байланысты осылай әрекет ететінін айтады. Психолог қалай әрекет етуі керек?

- A. Күйіп қалу немесе депрессия белгілері бар-жоғын анықтау арқылы оның оқу жүктемесі мен өмірлік күйзелісіне талдау жасаңыз
- B. Ата-аналарға Каринаның күн тәртібін өзгертуге, артық жүктемені алып тастауға және демалуды қосуға кеңес беріңіз
- C. Денсаулық жағдайын диагностикалау үшін Каринаны невропатологқа жіберіңіз
- D. Емтихан кезінде психоэмоционалды денсаулық пен стресстің маңыздылығы туралы сыныппен сөйлесу
- E. Каринамен оның тәжірибесі мен мүмкін болатын жеке мәселелерін түсіну үшін жеке сұхбат жүргізу

128. Оқушылардың бірі көпшілік алдында сөйлеуге қатысудан үзілді-кесілді бас тартады: сабақта үнсіз, материалды білсе де, тақтада жауап беруден қорқады. Бұл ретте жазбаша жұмыстарда жоғары нәтиже көрсетеді. Қандай қорытынды ең негізделген?

- A. Бағалау қорқынышы және жариялылық жағдайында мазасыздықтың жоғарылауы бар
- B. Оқушы сенімді өнер көрсету үшін материалды жетік білмейді
- C. Мінез-құлық-белсенділікті болдырмау үшін манипуляцияның бір түрі
- D. Оқушы сөйлеу немесе есту проблемаларынан зардап шегеді
- E. Бұл бақылау алдындағы стресстің уақытша реакциясы

129. Студент әділетсіз бағалауға шағымданады. Не істеу керек?

- A. Бақылау арқылы объективтілікті тексеріңіз
- B. Мұғалім әрқашан дұрыс
- C. Тексеруден бас тарту
- D. Ұжымдық шағымды ұйымдастыру
- E. Оқушыны аудару

130. Яркін сыныбында жиі жанжалдар мен түсініспеушіліктер топтық динамикаға байланысты проблемалар туындай бастады. Кейбір балалар қарым-қатынастан аулақ болады, бірлескен тапсырмаларда өзара әрекеттеспейді. Сыныпта үнемі шиеленіс бар, ал Яркін жақын достары жоқ және сыныптастарымен қарым-қатынас жасау қиынға соғады деп шағымданады. Психолог қандай қадам жасауы керек?

- А. Бүкіл сынып үшін коммуникативтік дағдыларды жақсарту және жанжалдармен жұмыс істеу бойынша тренинг өткізу
- В. Тапсырмалардың бір бөлігінен босату арқылы оқу жүктемесін азайтыңыз
- С. Оқушының демалуына мүмкіндік беру үшін оқудан уақытша үзіліс жасаңыз
- Д. Сыныптағы әлеуметтік қатынастарды диагностикалау және шиеленістің негізгі себептерін анықтау
- Е. Бос парақтан бастау үшін Яркінді басқа сыныпқа ауыстыруды ұсыныңыз
131. Мұғалім сабақ кезінде бір оқушының үнемі алаңдап, сыныптастарына кедергі келтіретінін байқайды, алайда оңаша қалған кезде ол сабырлы болады. Мұндай жағдайда қандай педагогикалық шешім ең орынды болады?
- А. Оқушымен жеке әңгіме өткізіп, бұл мінез-құлықтың себептерін анықтау және қажет болған жағдайда түзету жоспарын жасау
- В. Оқушыны соңғы партаға отырғызу
- С. Ескерту жасап, ата-анасын шақыру
- Д. Мінез-құлқына мән бермеу, өйткені бұл реакцияны тудырмас үшін
- Е. Басқа оқушыларға сабақ болу үшін оқушыны сынып алдында жазалау
132. Сабақта мұғалім сұрақ қойғанда тек үздік оқушылар белсенді жауап береді, ал қалғандары енжар қалады. Мұғалім барлық оқушыларды оқу процесіне қалай тиімді тарта алады?
- А. Барлық оқушыны белсендіру үшін топтық жұмыс пен проблемалық тапсырмалар сияқты әртүрлі жұмыс түрлерін қолдану
- В. Тек белсенді оқушыларды көбірек сұрау
- С. Енжарлықты елемей — бұл олардың тандауы
- Д. Белсенді емес оқушылардың бағаларын төмендету
- Е. Әр оқушыны кезекпен, дайын болмаса да жауап беруге мәжбүрлеу
133. Ата-аналар жиналысында бір ата-ана мұғалімнің оқыту әдістерін агрессивті түрде сынап, бірден өзгеріс енгізуді талап етеді. Мұғалім бұл жағдайда қалай әрекет еткені жөн?
- А. Салмақты түрде тыңдап, диалогқа дайын екенін білдіру және мәселені тереңірек талқылау үшін жеке кездесуді ұсыну
- В. Ата-ананың сөзін бөліп, оның жиналысқа кедергі келтіріп жатқанын ескерту
- С. Қақтығыстан қашу үшін сынмен келісу
- Д. Басқа ата-аналардан мұғалімді қорғауды сұрау
- Е. Ата-ананың сөзін елемей, жиналысты жалғастыру.
134. Жасөспірім мазасыздық пен үрей ұстамаларына шағымданып, бұл туралы ата-анасына айтпауды өтінеді. Мұндай жағдайда психолог не істеуі керек?
- А. Құпиялылықты сақтай отырып, өмірі мен денсаулығына төнетін қауіп-қатерді бағалау және қажет болған жағдайда заңнамаға сәйкес ересектерді тарту
- В. Жасөспірімнің өтінішіне қарамастан, дереу ата-анасына айту
- С. «Бәрі өзі өтеді» деп сендіру
- Д. Интернеттегі қолдау тобына жүгінуді ұсыну
- Е. Өзі күресіп үйренсін деп кеңес беру
135. Мұғалім бір оқушының үлгерімі күрт төмендеп, тұйықталып, жиі жылайтынын байқайды. Ең алдымен не істеу керек?
- А. Сенімді қарым-қатынас орнатып, құпия әңгіме ұсыну
- В. Ата-анасына және сынып жетекшісіне хабарлау
- С. Жинақталуы үшін төмен баға қою
- Д. Мінез-құлқын бүкіл сынып алдында талқылау
- Е. Үйде оқуға көшіру
136. Жобалық қызмет сабағында бір оқушы барлық тапсырманы өзі орындап, басқаларына қатысуға мүмкіндік бермейді. Мұндай жағдайда мұғалім не істеуі керек?
- А. Топпен рөлдерді бөлуді талқылап, ынтымақтастықтың маңыздылығын еске салу

- В. Белсенділік танытқан оқушыны бастамашылдығы үшін мақтау
- С. Топты бөліп, барлығына бірдей тапсырма беру
- Д. Жобаның жетекшісін тағайындап, оған үйлестіруді тапсыру
- Е. Жұмыс орындалып жатса, араласпау
137. Мектепке дейінгі мекемеде психологиялық-педагогикалық бақылау кезінде тәрбиешінің балаларға дауыс көтеретінін байқадыңыз. Мамандар ретінде не істеуіңіз керек?
- А. Көрген мінез-құлықты тіркеп, белгіленген тәртіпке сай мекеме басшылығына хабарлау
- В. Тәрбиешіге балалардың көзінше ескерту жасау
- С. Балалардың ата-аналарына хабарлау
- Д. Балалардан бұл туралы ата-аналарына айтып беруін сұрау
- Е. Ұжыммен қарым-қатынасты бұзбау үшін мән бермеу
138. Мұғалім оқушының жүйелі түрде өзгенің заттарын алып келіп, олардың қайдан шыққанын түсіндіре алмайтынын байқайды. Қандай әрекет ең дұрыс болады?
- А. Жағдайды оқушымен жеке әрі сыпайы түрде талқылап, мектеп психологына хабарлау
- В. Оқушыны бүкіл сыныптың алдында сөгу
- С. Ата-анасын шұғыл шақырып, түсініктеме талап ету
- Д. Бұл туралы бүкіл мектептің сап түзеу жиынында айту
- Е. Заттарды түсіндірместен алып қою
139. Сабақ кезінде бір оқушы әдейі тапсырманы орындамай, өзгелерге кедергі келтіреді. Ең тиімді педагогикалық стратегия қандай?
- А. Салмақты түрде мінез-құлық ережелерін еске салып, егер қиындық болса көмектесуді ұсыну
- В. Басқаларға сабақ болсын деп, көпшілік алдында жазалау
- С. Оқушыны басқа сыныпқа көшіру
- Д. Директорға шағымдану
- Е. Мұндай мінез-құлықты байқамағандай түр таныту
140. Сабақта оқушы мұғалімнің көзқарасына қарама-қайшы пікір білдіреді, бірақ оны қисынды түрде дәлелдейді. Мұғалім не істеуі керек?
- А. Оқушының белсенділігі үшін алғыс айтып, оқу тақырыбы аясында балама көзқарасты талқылау
- В. «Мұғалімнің пікірімен келіспегені үшін» ескерту жасау
- С. Оқушының сөзін елемей, келесі тақырыпқа көшу
- Д. Оқушыға ендігәрі сөз бөлмеуін ескерту
- Е. Бұл «бағдарламада жоқ» екенін айтып, тоқтату
141. Қашықтан оқу кезінде бірнеше оқушы камера қоспайды және сұрақтарға жауап бермейді. Қандай педагогикалық стратегия ең тиімді болады?
- А. Өзара әрекеттесу ережелерін орнатып, кері байланыс пен белсенділіктің маңызын талқылау.
- В. Материал көлемін азайтып, жай ғана дәріс оқу
- С. Белсенді оқушылармен ғана жұмыс істеп, қалғандарын елемей
- Д. Бағаны төмендетумен қорқыту
- Е. Үнсіз оқушыларды конференциядан шығару
142. Сабақ кезінде оқушылар бір-бірімен қатты дауыспен дауласып, оқу материалынан назарын аударады. Мұғалім не істеуі керек?
- А. Дауды сабырлы түрде тоқтатып, қарым-қатынас ережелерін түсіндіріп, әңгімені конструктивті арнаға бұру
- В. Сабақты тоқтатып, сыныптан шығу
- С. Екі оқушыны да жазалау
- Д. Бір оқушыны қолдау

- Е. Жағдайды елемей
143. Оқушы үнемі тапсырмаларды уақытында тапсырмайды, бірақ пәнге қызығушылық танытып, сабақта белсенді жұмыс істейді. Мұғалім не істеуі керек?
- А. Тапсырмаларды тапсырмау себептерін жеке талқылап, икемді форматтағы орындау жолдарын ұсыну
- В. Тек қана қанағаттанарлықсыз бағалар қою
- С. Жобалық жұмыстан шығару
- Д. Оқушымен сөйлеспестен бірден ата-анасына ескерту жасау
- Е. Қорытынды бағасын автоматты түрде төмендету
144. Бастауыш сынып оқушысы тапсырмаға А 0 минуттан артық назар аудармайды, оңай алаңдайды, жиі қозғалады. Педагог-психолог үшін қандай әрекет басым болуы керек?
- А. СДВГ (зейіннің жетіспеушілігі мен гиперактивтілік бұзылысы) немесе басқа когнитивті ерекшеліктерді тексеру үшін психологиялық-педагогикалық диагностика жүргізу.
- В. Мұны мінез ерекшелігі деп қабылдау
- С. Ата-анасына қатаң жаза қолдануды ұсыну
- Д. Оқушыны басқа сыныпқа көшіру
- Е. Тек физикалық жаза қолдану
145. Сабақта бір оқушы сіздің сөзіңізге келемеж жасап, сыныпты күлдіреді. Қалай әрекет ету керек?
- А. Оқушыны сабырмен тоқтатып, сыпайы үнмен сөйлеп, жағдайды конструктивті арнаға бұру
- В. Оған сықақпен жауап беру
- С. Түсіндірмей "В" баға қою
- Д. Сабақты тоқтатып, ата-анасын шақыру
- Е. Шекарасын түсінуі үшін дөрекі жауап қайтару
146. Сабақ барысында оқушы өздігінен тапсырманы орындау барысында қиындықтар туындады. Ол сізден көмек сұрайды. Қалай әрекет етесіз?
- А. Оқушының сұрағына жауап беріп, түсінбеген жерін түсіндіремін
- В. Оқушыға тапсырманы қайта орындауды ұсынамын
- С. Оқушыға көмек көрсетпей, тапсырманы өз бетімен орындауға шақырамын
- Д. Сабақты жалғастырып, оқушының өзін-өзі шешуіне мүмкіндік беремін
- Е. Оқушыға түсіндірмей-ақ басқа тапсырма беремін
147. Сіздің сабағыңызға ұқыпсыз дайындалған оқушылар бар. Олардың біреуі тапсырманы орындауда қателесіп жатыр. Оның жұмысын түзетіп беру үшін қандай тәсілдерді қолданасыз?
- А. Оқушының қатесін көрсетіп, түсіндірме беремін
- В. Оқушыға басқа тапсырма ұсынып, түсіндірмеймін
- С. Оқушыға ешқандай көмек көрсетпей, өз бетімен шешуге қалдырамын
- Д. Оқушыға қатесін көрсетпей, тапсырманы қайта орындауға мәжбүр етемін
- Е. Қатесін көрсетіп, тапсырманы басқа оқушыға беру үшін ауыстырамын
148. Оқушы сабақ кезінде басқа оқушыға үнемі бөгет жасап отыр. Ол оқушыға қалай әсер етуіңіз керек?
- А. Оқушыға тәртіп бұзудың салдарын түсіндіріп, сабақты жалғастырамын
- В. Сабақтан шығару арқылы жазалаймын
- С. Оқушыға ешқандай ескерту жасамай, сабақты жалғастырамын
- Д. Оқушыға қосымша тапсырма беріп, сабақты тоқтатамын
- Е. Оқушының тәртібін түзету үшін басқа оқушының көмегіне жүгінемін
149. Сабақ кезінде бір оқушы қателесіп, сабақтың тақырыбын түсінбегенін айтады. Сіз қалай көмек көрсетесіз?
- А. Оқушыға тақырыпты қайта түсіндіремін

- В. Оқушыға көмектеспей, өз бетімен шешуге қалдырамын
  - С. Оқушыға басқа тапсырма беремін
  - Д. Сабақтың тақырыбын басқа оқушыға түсіндіріп беремін
  - Е. Оқушының қатесін түзетпей, басқа сұрақ қоямын
150. Оқушы сабақты жақсы оқып келеді, бірақ жеке тұлғалық мәселелер мен психологиялық қиындықтармен бетпе-бет келеді. Сіз оған қандай көмек көрсетесіз?
- А. Оқушыға психологиялық қолдау көрсетіп, оның мәселесін тыңдаймын
  - В. Оқушыны толықтай назардан тыс қалдырып, сабақты жалғастырамын
  - С. Оқушыға жеке сөйлеспей, оның қиындықтарын елемеймін
  - Д. Оқушыға тапсырмаларды көбейтіп, оның психологиялық жағдайын елемеймін
  - Е. Оқушының мәселесін шешу үшін басқа оқушыға көмектесуін сұраймын

151. Оқушылар арасында келіспеушілік туындады. Сіз бұл мәселені қалай шешесіз?

- А. Оқушылармен ашық сөйлесіп, мәселені бірге шешемін
- В. Оқушыларға қатаң жазалар қолданамын
- С. Оқушыларды бөлек отырғызып, келіспеушілікті елемей сабақты жалғастырамын
- Д. Оқушыларды бір-бірінен алшақтап, тақырыпқа назар аудартады
- Е. Оқушыларға бұл мәселені шешуге басқа оқушылардың көмегін ұсынамын

152. Оқушы сабаққа дайындалмаған және сабаққа қызығушылығы төмен. Оны қалай қызықтырып, ынталандырасыз?

- А. Оқушының қызығушылығын арттыру үшін қызықты әдіс-тәсілдер мен ойындар қолданамын.
- В. Оқушыға тек қана міндетті тапсырмаларды ұсынамын.
- С. Оқушыны қызықтыратын тақырыпты табуға тырыспаймын.
- С. Оқушыға қосымша тапсырмалар беріп, оған қосымша жүктемелер саламын.
- Д. Оқушыға сабақты бос жіберіп, оның пікірін тыңдамаймын.

153. Оқушы сабақтан қалып қойды, ал материалды игеру қиынға соғып жатыр. Сіз оны қалай түзетесіз?

- А. Оқушыға қосымша сабақ өткізіп, материалды түсіндіремін.
- В. Оқушыға қосымша тапсырмалар беру арқылы оны одан әрі жүктеймін.
- С. Оқушыға материалды қайта өтуді ұсынбаймын.
- Д. Оқушыға материалды өз бетімен үйренуін ұсынамын
- Е. Оқушыға материалды өз бетімен үйренуін ұсынамын

154. Топта жұмыс істейтін кезде оқушылардың біреуі көп сөз сөйлеп, қалғандары үндемейді. Сіз бұл жағдайды қалай түзетесіз?

- А. Барлық оқушыларға сөз беріп, әрқайсысының пікірін тыңдаймын.
- В. Бір оқушыға ғана сөз беремін, қалғандары үнсіз отырады.
- С. Тек бір немесе екі оқушыға ғана жауап беруге рұқсат етемін.
- Д. Оқушыларға өз ойын ашық білдіруге мүмкіндік бермеймін.
- Е. Тек сөйлейтін оқушының пікірін қабылдап, басқа оқушыларды тыңдамаймын.

155. Оқушы өз бетінше үй тапсырмасын орындап отырғанда қатты қиындықтармен бетпе-бет келеді. Сіз оған қандай көмек көрсетесіз және сабақты қалай түсіндіресіз?

- А. Оқушыға тапсырманы қалай орындау керек екендігін толық түсіндіремін.

- В.Оқушыға тапсырманы өз бетімен орындауға мүмкіндік беріп, ешқандай көмек көрсетпеймін.
- С.Оқушыға шешімді басқа оқушылардан сұрауын ұсынамын.
- Д.Оқушыға басқа тапсырма беріп, тапсырманы жалғастырмаймын.
- Е.Оқушыға тек қана тақырыптың жалпы мәнін айтып, тапсырмасын қайта жазуын сұраймын.

156.Сабақтың соңында оқушының бірі өзіне тапсырылған жұмыстарды аяқтамай, басқа нәрселермен алаңдауда. Оған қандай шара қолданасыз?

- А.Оқушыға қалған жұмысты орындауға көмектесіп, тапсырмасын аяқтауын сұраймын.
- В.Оқушыға ешқандай көмек көрсетпей, сабақты аяқтаймын.
- С.Оқушыны ескерту жасап, тапсырманы аяқтауын талап етемін.
- Д.Оқушыға басқа тапсырма беріп, бұл тапсырманы елемеймін.
- Е.Оқушыға оның жұмысын басқа уақытта аяқтауға мүмкіндік беремін.

157.Бір оқушы басқа оқушылардың жұмысын үнемі бәсеңдетіп, оларды алаңдатып отыр. Сіз не істейсіз?

- А.Оқушыны жеке шақырып, оның әрекетін түсіндіремін және сабақты жалғастыруға шақырамын.
- В.Оқушыға қатал ескерту жасап, сабақты тоқтатып, қайтадан бастаймын.
- С.Оқушыны сабақты бұзғаны үшін сыныптан шығарамын.
- Д.Оқушының жұмысын елемей, сабақты әрі қарай жалғастырамын.
- Е.Оқушыға топтан бөлек жұмыс беріп, оның назарын басқа жаққа аударамын.

158.Оқушы сізге психологиялық тұрғыдан қиындықтары туралы айтып береді, бірақ ол мұны сабақ барысында жасайды. Сіз не істейсіз?

- А) Оқушының сөзін тыңдай отырып, оған сабақты кейін түсіндіруге уәде беремін және психологиялық қолдау көрсетемін.
- В) Оқушының жеке мәселесіне ешқандай көңіл бөлмей, сабақты жалғастырамын.
- С) Оқушыға жеке кеңес беріп, сабақты өткізіп жіберемін.
- Д) Оқушыны сабақты бұзғаны үшін сыныптан шығарамын.
- Е) Оқушыға сабақ барысында көмектеспей, оны сабақты кейін жалғастыруға шақырамын.

159.Сабақта бір оқушы жиі тәртіп бұзумен айналысады, бірақ оның оқуға деген қызығушылығы жоғары. Осы жағдайда сіз қалай әрекет етесіз?

- А) Оқушыға тәртіп мәселесін түсіндіріп, сабақтың тиімділігі үшін оны ынталандыратын әдіс-тәсілдер қолданамын.
- В) Оқушыға ескерту жасап, қатал жазалауға кірісемін.
- С) Оқушының тәртіпсіздігін елемей, тек оның оқу нәтижесіне көңіл бөлемін.
- Д) Оқушыны ұрып, сабақты тоқтатып қоямын.
- Е) Оқушыға басқа оқушылардан бөлек тапсырма беріп, оны оқудан шығарамын.

160.Бір оқушы үнемі сабаққа келмейді және оның оқу үлгерімі төмендеді. Оған қандай көмек көрсетесіз?

- А) Оқушыға сабақты түсіндіру үшін қосымша уақыт бөлемін және сабақта жіберген материалдарын түсіндіріп беремін.
- В) Оқушыға тек жоғары бағаларды талап етіп, оны орындауына мәжбүрлеймін.
- С) Оқушының қатысуын талап етпей, оның басқа тапсырмаларын орындауын сұраймын.
- D) Оқушыға түсіндірмей, оған тек тест тапсырмаларын беремін.
- E) Оқушыны сынап, сабақты онымен жалғастырудан бас тартамын.

161. Мұғалім қандай жағдайда гуманистік тәсіл аясында әрекет етеді?

A) Мұғалім оқушының пікірі жалпы қабылданған пікірден ерекшеленсе де, оны құрметтейді.

- B) Мұғалім оқушының қателіктері үшін қатал жаза қолданады, олар қайталанбас үшін.
- C) Мұғалім оқу мақсаттарына жету үшін баланың эмоцияларын елемейді.
- D) Мұғалім бәсекелестік рухын тудырып, жарыс әдістерін қолданады.
- E) Мұғалім сыныпта сөзсіз бағынуды талап етеді.

162. Егер жасөспірім ата-анасының қысымына шағымданса, мектеп психологі қалай әрекет етуі керек?

- A) Тыңдап, сенімді атмосфера жасап, баланың өз сезімін түсінуіне көмектесу.
- B) Жасөспірімнің шағымдарын дереу ата-анасына жеткізу.
- C) Жасөспірімге мән бермеуді және төзуді ұсыну.
- D) Бұл туралы сыныпқа айтып, қолдау көрсету үшін бөлісу.
- E) Ата-анасының жазбаша рұқсатынсыз бұл тақырыпты талқылаудан бас тарту.

163. Төмендегі қандай жағдай психологияда бақылау әдісін қолдануға жатады?

- A) Психолог баланың топтағы мінез-құлқын бақылап, әрекетке араласпайды.
- B) Психолог балаға интеллект бойынша сұрақтар қоятын тест өткізеді.
- C) Психолог ата-анасымен баланың дамуы туралы сөйлеседі.
- D) Психолог балаға өз отбасын сурет салуды ұсынады.
- E) Психолог рөлдік ойын ұйымдастырады.

164. Оқушы қыз мұғалімге құрбысымен ұрысып қалғанын айтып, алаңдап жүргенін жеткізеді. Мұғалімнің қандай әрекеті эмпатиялық болады?

- A) Түсіністік танытып, тыңдап, қолдау көрсету.
- B) Бұл ұсақ-түйек деп айту.
- C) Басқа адамдарда бұдан да ауыр мәселелер бар деп сендіруге тырысу.
- D) Жай ғана ұмытып кет деп кеңес беру.
- E) Жеке мәселеге араласқысы келмей, әңгімені болдырмау.

165. Сабақта мұғалім оқушыларға тапсырмаларды бірге талқылауды, бір-бірінің пікіріне құрметпен қарауды ұсынады. Бұл қандай қарым-қатынас стилі?

- A) Демократиялық.
- B) Авторитарлық.
- C) Бейберекет (попустительский).
- D) Манипулятивті.

- Е) Бейтарап.

166. Мұғалім оқушыны мұқият тыңдап, егжей-тегжейін нақтылап, оның сезімін қайталайды. Ол не көрсетеді?

- А) Белсенді тыңдау.
- В) Мәнсінбеушілік.
- С) Дауласуға ұмтылу.
- D) Формалды қызығушылық.

167. Екінші сынып оқушысы мұғалімнің мақтауы үшін жақсы оқуға тырысады. Бұл қандай түрткі?

- А) Ересек адамның мақұлдауын алу.
- В) Болашақ мамандықты саналы таңдау.
- С) Сыныптастарымен жарысу ниеті.
- D) Пәнге деген қызығушылық.
- Е) Жаза алудан қорқу.

168. Сабақта оқушы мұғалімнің пікірінен өзгеше пікір айтады. Гуманистік бағыттағы педагог қалай әрекет етуі керек?

- А) Оқушының пікірі өзінікінен өзгеше болса да, оған құрметпен қарау.
- В) Ескерту жасап, ендігәрі сөз бөлмеуді сұрау.
- С) Оқушының тәжірибесі жоқ екенін айтып, оның қателесіп тұрғанын түсіндіру.
- D) "Дұрыс ойлайтын" басқа оқушылармен салыстыру.
- Е) Сабақ уақыты кетпесін деп бұл тақырыпты талқылаудан аулақ болу.

169. Жасөспірім ата-анасының қысымына шағымданып, мектеп психологіне келеді. Мамандар қалай әрекет етуі керек?

- А) Жасөспірімді тыңдап, сенімді орта құрып, сезімдерін түсінуге көмектесу.
- В) Бұл туралы дереу ата-анасына хабарлау.
- С) Бұл жағдайға мән бермеуді ұсыну.
- D) Директорға шағым жазуды ұсыну.
- Е) Ата-анасының келісімінсіз мәселені талқылаудан бас тарту.

170. Екі оқушы арасындағы жанжалда мұғалім олардың бір-бірін тыңдап, ортақ шешім табуын ұсынады. Ол қандай стратегия қолданады?

- А) Ынтымақтастық.
- В) Қашу.
- С) Шегіну.
- D) Бәсекелестік.
- Е) Ыңғайлану.

171. 7 жастағы бала. Психолог одан отбасын салуды сұрайды. Бұл қандай әдіс?

- А) Проективті.
- В) Сауалнама.
- С) Жетістік тесті.
- D) Бақылау.

- Е) Сұхбат.

172.Педагогикалық тәсілдер және тәрбиелік жұмыс

173.Тәрбиелік жұмыста мұғалім балаларға жауапкершілік, мейірімділік және шыншылдықты дамытады. Бұл тәрбиенің қандай функциясы?

- А) Моральдық және әлеуметтік нормаларды қалыптастыру.
- В) Ақпараттандыру.
- С) Бақылау.
- D) Бос уақытты ұйымдастыру.
- E) Диагностика.

174.Оқушының ата-анасы қатаң ережелер қойып, ұсақ тәртіп бұзушылықтар үшін жазалайды. Бұл қандай тәрбиелеу стилі?

- А) Авторитарлық.
- В) Демократиялық.
- С) Жібере салатын (попустительский).
- D) Немқұрайлы.
- E) Серіктестікке негізделген.

175.Мұғалім сабақты тәжірибесіне сүйене отырып тез әрі дәл шешім қабылдайды. Бұл қандай қабілет?

- А) Педагогикалық интуиция.
- В) Логикалық талдау.
- С) Нұсқаулық.
- D) Кездейсоқ таңдау.
- E) Тәртіптік әрекет.

176.Психолог баланың мектепке дайындығын бағалайды. Бала достаса біледі, тапсырмаға шоғырланады, оқуға қызығушылық танытады. Мұнда не жетіспейді?

- А) Физикалық күш пен төзімділік.
- В) Назардың дамуы.
- С) Эмоциялық тұрақтылық.
- D) Коммуникативтік дағдылар.
- E) Танымдық белсенділік.

177.Оқушы қыз тапсырмаларды орындауда қиналады. Мұғалім оның ерекшелігін ескеріп, жеке тапсырмалар береді. Мұғалім қандай тәсілді қолданады?

- А) Жеке тәсіл.
- В) Біркелкі тәсіл.
- С) Жалпы оқу жоспары.
- D) Топтық қысым әдісі.
- E) Айырмашылықтарды елемей.

78.Оқушы сабақ үстінде тәртіп бұзып, сыныптастарына кедергі келтіреді. Мұғалімнің алғашқы педагогикалық әрекеті қандай болуы тиіс?

- А) Девиантты мінез-құлықтың себептерін анықтап, түзету шараларын қолдану.
- В) Жағымсыз әрекетті күнделікке тіркеу.
- С) Қоғам алдында жазалау.
- D) Оқушыны басқа оқу түріне ауыстыру.
- E) Мінез-құлықты елемеу.

179. Оқушы жақсы білсе де, ауызша жауап беруге қатты қобалжиды. Мұғалім қандай әдісті таңдауы керек?

- А) Қолдаушы оқу ортасын құрып, материалды ұсынудың жеке тәсілін қолдану.
- В) Жауап беруге мәжбүрлеу.
- С) Қобалжу үшін бағаны төмендету.
- D) Стрестік жағдайларда жиі жауап алдыру.
- E) Оқушыны жауап беруден босату.

180. Оқушы тұйықталып, эмоционалды күйзеліс белгілерін көрсетуде. Мұғалімнің дұрыс әрекеті қандай?

- А) Оқушымен жеке сөйлесу және ата-аналармен байланысу.
- В) Мінез-құлықтағы өзгерістерді елемеу.
- С) Бұл жағдайды сыныпта талқылау.
- D) Формалды түрде тіркеп, араласпау.
- E) Оқушыны мәжбүрлі түрде белсенді ету.

181. Оқушы білім алуға талпынса да, материалды меңгере алмай жатыр. Мұғалім не істеуі қажет?

- А) Оқу процесін оқушының жеке ерекшеліктеріне сай бейімдеу.
- В) Барлығымен бірдей талап қою.
- С) Оқушыны жеңіл бағдарламаға көшіру.
- D) Кейбір тапсырмаларды алып тастау.
- E) Баға қоюда талапты төмендету.

182. Оқушы топтық жұмысқа белсенді қатыспайды. Мұғалім не істеуі керек?

- А) Себебін анықтау үшін оқушымен сөйлесу.
- В) Төмен баға қою.
- С) Топ құрамынан шығару.
- D) Мәжбүрлеп қатыстыру.
- E) Жауапкершілікті басқа оқушыларға жүктеу.

183. Оқушы материалды түсінбейтінін айтты. Мұғалімнің оңтайлы шешімі қандай?

- А) Түсіндіру әдісін оқушының қабылдау ерекшеліктеріне сай өзгерту.
- В) Сабақ қарқынын күшейту.
- С) Оқушыны мотивацияның жоқтығы үшін кінәлау.
- D) Репетитор ұсыну.
- E) Сол қалпында сабақ жалғастыру.

184. Оқушы сыныптастарымен жанжалдасып қалды. Мұғалім бұл жағдайды неден бастауы керек?

- А) Қатысушылармен жеке-жеке сөйлесіп, жанжалдың себебін анықтау.
- В) Бір тарапты жазалау.
- С) Оқушыны оқшаулау.
- D) Жағдайды уақытша деп елемеу.
- E) Сынып сағатында талқылау.

185. Бір оқушы көшбасшылық қасиет танытып, сыныпқа ықпал етуде. Мұғалім қалай әрекет етуі керек?

- А) Лидерлік әлеуетін сынып игілігіне бағыттау.
- В) Лидерлікті басу.
- С) Топтық жұмыстардан шектеу.
- D) Оқушыға толық еркіндік беру.
- E) Басқа сыныпқа ауыстыру.

186. Оқушы агрессиялық мінез-құлық көрсетуде. Мұғалім не істеуі керек?

- А) Психологиялық-педагогикалық кеңес жүргізіп, жағдайды бақылау.
- В) Қатаң тәртіптік жаза қолдану.
- С) Агрессияны елемеу.
- D) Ұжымдық айыптау.
- E) Оқушыны оқшаулау.

187. Оқушы сабаққа жиі кешігіп келеді. Мұғалім әрекетін неден бастауы қажет?

- А) Оқушымен сөйлесіп, кешігу себептерін анықтау.
- В) Бірден ата-анасына хабарлау.
- С) Әр кешіккені үшін ескерту жазу.
- D) Ата-аналар жиналысында қарау.
- E) Бұл жағдайды елемеу.

188. Топтық жұмыс барысында бір оқушы барлық жұмысты өзі орындайды. Мұғалім не істеуі керек?

- А) Міндеттерді тең бөлу мен ұжымдық жұмыстың маңызын түсіндіру.
- В) Оқушыны мадақтау.
- С) Тек сол оқушыны бағалау.
- D) Топты ауыстыру.
- E) Барлығына бірдей баға қою.

189. Сыныпта бір оқушыға қатысты буллинг (қудалау) байқалды. Мұғалім қандай алғашқы әрекет жасауы тиіс?

- А) Жағдайға дереу араласып, мектеп әкімшілігі мен психологқа хабарлау.
- В) Сынып сағатында жағдайды нақты деректерсіз талқылау.
- С) Ата-аналардың шағымын күту.
- D) Қудалаушыны біржақты жазалау.
- E) Жәбірленуші оқушыны басқа сыныпқа көшіру.

190. Ата-аналар мұғалімнің оқыту әдістерімен келіспейді. Отбасымен конструктивті өзара әрекет ету стратегиясы қандай?

- А) Ата-анамен ашық әңгіме ұйымдастырып, педагогикалық ұстанымды түсіндіру және олардың пікірін тыңдау.
- В) Сын-ескертпелерге мән бермеу.
- С) Оқушыны басқа мұғалімге беру.
- D) Әкімшілікке шағымданып, байланыс орнатпау.
- E) Ата-аналарды әдістемені түсінбейді деп кінәлау.

191. Оқушының оқу үлгерімі жоғары, бірақ пәнге қызығушылық танытпайды. Мұғалім не істеуі керек?

- А) Қиындатылған тапсырмалар мен өмірмен байланысты мысалдар арқылы қызығушылығын арттыру.
- В) Үй тапсырмасын мәжбүрлеп көбейту.
- С) Пәнге қызықпаса да, үлгерімі жақсы болғандықтан мән бермеу.
- D) Белсенділік үшін бағасын төмендету.
- E) Олимпиадаға қатысуға мәжбүрлеу.

192. Мұғалім оқу материалын қайта түсіндіргеніне қарамастан сыныптағы бірнеше оқушының оқу материалын түсінбей отырғанын байқайды. Мұғалім бұл жағдайда не істеуі керек?

- А) Оқу материалды түсіндірудің басқа әдістерін қолдану керек, мысалы, көрнекі құралдар немесе практикалық тапсырмалар қолдануға болады.
- В) Оқушылардың сабаққа дұрыс назар аудармағаны үшін жазалау керек.
- С) Оқушыларға сабақтан соң қосымша сабақ өту.
- D) Сабақты меңгерген оқушыларға кедергі келтірмеу үшін оқу материалын түсінбей отырған оқушыларға тапсырманы бөлек тапсыруын сұрау керек.
- E) Оқу материалын түсінбей отырған оқушыларды басқа сыныпқа ауыстыру керек.

193. Сыныпта сабақ уақытында мұғалім бірнеше оқушының бір-бірімен дауласса бастағанын байқады. Бұл жағдайды қалай дұрыс шешуге болады?

- А) Сабақты тоқтатып, оқушыларға сыныпта өзін қалай ұстау керектігін түсіндіру және сабақты жалғастыру.
- В) Дауды елемеу, сабақты жалғастыру.
- С) Оқушылардың өздері дауды шешу үшін сыныптан шығып кетуі керек.
- D) Сабақты тоқтатып, оқушылардан тыныш отыруын сұрану.
- E) Оқушыларды бөліп, оларды сыныптың әр бұрыштарына отырғызу керек.

194. Оқушы сабаққа ұялы телефонын алып келеді және мұғалім тыйым салынғанына қарамастан сабақта ұялы телефоннан пайдаланады. Мұғалім бұл жағдайда не істеу керек?

- А) Сабақтан кейін оқушымен сөйлесу және оқушылардың сыныптағы тәртіп ережелерін ескерту керек.
- В) Сабақты бұзбау үшін жағдайды елемеу керек.
- С) Оқушыдан телефонды дереу алып қойып, оқушыны жазалау.
- D) Оқушыны дұрыс емес әрекеті үшін үйге жіберу.
- E) Егер бұл сабаққа кедергі келтірмесе, оқушыға телефонды пайдалануды жалғастыруға мүмкіндік беру керек.

195. Оқушылардың бірі үлгерімі жағынан айтарлықтай артта қалды. Мұғалім бұл жағдайда қалай әрекет етуі керек?

- А) Оқушымен мәселені талқылау, үлгерімі төмендеуінің себептерін анықтау және қосымша сабақтарға қатысуын ұсыну.
- В) Оқушыны өз бетінше жұмыс істеуді үйренуі үшін оның артта қалып жатқанын үнемі айтып отыру керек.
- С) Оқушының үлгермеуін елемеу керек, себебі бұл оқушының жеке ерекшеліктеріне жатады.
- D) Оқушыға үйге жеке тапсырма беріп, тапсырманы бірнеше күнде аяқтауы керектігін ескерту керек.
- E) Оқушыдан тапсырманы тезірек істеуін және алаңдамауын сұрау керек.

196. Сабақта оқушылардың бірі басқа балаларға агрессияны көрсете бастайды. Мұғалім бұл жағдайда қалай әрекет етуі керек?

- А) Сабақты тоқтатып, оқушымен жеке сөйлесу, агрессияның себептерін анықтау және шешім жолдарын ұсыну керек.
- В) Агрессияны елемеу және сабақты жалғастыру.
- С) Оқушыға өз эмоцияларын таратуға және араласпауға мүмкіндік беру керек.
- D) Басқа оқушылардан агрессия танытып жатқан оқушыны елемеуін сұрау керек.
- E) Оқушыны басқа сыныпқа ауыстыру керек.

197. Мұғалім оқушылардың бірі сабақта үнемі ұйықтап қалатынын байқайды. Мұғалім бұл жағдайда не істеу керек?

- А) Оқушымен сөйлесіп, себептерін анықтау, сабақта үнемі ұйықтау қандай факторларға байланысты болуы мүмкін екенін анықтау керек.
- В) Өзі оянады деп үміттеніп, оны елемеу керек.
- С) Оқушыны сабаққа назар аудармағаны үшін жазалау керек.
- D) Оқушыдан басқа оқушыларға кедергі жасамай, басқа жерде ұйықтауын сұрау керек.
- E) Оқушыны басқа сыныпқа ауыстыру керек.

198. Сыныпта оқушылар сабаққа қатысы жоқ тақырыпқа белсенді сұрақтар қояды. Мұғалімге қалай дұрыс жауап беру керек?

- А) Сабақтың соңында оқушыларға сұрақтар қоюға уақыт беретіндігін, бірақ сұрақтар тақырып бойынша болуы керек екенін түсіндіру керек.
- В) Оқушыларды алаңдатпай, сұрақтарға жауап беруді тоқтату керек.
- С) Сабақты тоқтатып, тақырыпқа қатысты болмаса да, талқыланып жатқан тақырыпқа тереңірек үңілу керек.
- D) Сұрақтарды елемеу және сабақты түсіндіруді жалғастыру керек.
- E) Оқушыларға басқа сұрақтар қоймауын айту керек.

199. Мұғалім оқушылардың бірі үй тапсырмасын жүйелі түрде орындамайтынын байқайды. Мұғалім бұл жағдайда не істеуі керек?

- А) Оқушымен жеке сөйлесу, орындамаудың себептерін анықтау және көмек ұсыну.
- В) Оқушының өзі түсінеді деп үміттеніп, мәселені елемеу.
- С) Оқушыны бірден "қанағаттанарлықсыз" деген баға қою керек.
- D) Басқа оқушылардан үй тапсырмасын орындауға көмектесуін сұрану керек.
- E) Оқушыға үй тапсырмасын орындамауға рұқсат беру керек.

200. Мұғалім түсіндіруге қарамастан, оқушылардың бірі сұрақтарға үнемі қате жауап беретінін байқайды. Бұл жағдайда мұғалім қалай әрекет етуі керек?

- А) Оқушымен жеке сөйлесуі керек, оқушы оқу материалды түсінуде қандай қиындықтар бар екенін анықтау және қосымша сабақтар ұсынуы керек.
- В) Оқушы жіберген қатені елемейі керек, себебі оқушының өзі қатені түзете алады.
- С) Оқушы тапсырмаларды дұрыс орындамағанша оның жауаптарын үнемі түзетіп отыру керек.
- D) Оқушыға көмектеспеу керек және сабақты басқа оқушылармен жалғастыру керек.
- E) Оқушыға төмен баға қою керек және оның қателіктерін талқылау қажет емес.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

Негізгі әдебиеттер:

1. Дүйсенбаев А. Педагогика. Оқулық: Астана: Фолиант, 2018. - 264 б
2. Таубаева Ш.Т., Иманбаева С.Т., Берикханова А.Е. Педагогика Оқулық. 2018
3. Тажбаева С.Г. Мектептегі тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесі. Алматы, 2013.
4. Мынбаева А. К. Основы педагогического мастерства. Курс лекции и тренинги : учебное пособие / А.К. Мынбаева. - Алматы : Қазақ университеті, 2020. - 216 с.
5. Бұлақбаева М.К. Педагогикалық шеберлік негіздері : Оқу құралы. - Алматы: "Отан" баспасы, 2018.- 128 б.
6. Молдасан Қ.Ш., Бектұрғанова Ж.М. Педагогика: оқу құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2018. - 430 б.
7. Набуова Р. Тәрбие жұмысының әдістемесі: Оқу құралы. - Алматы, 2015
8. Сатиева Ш. Даму психологиясы (теориялық және практикалық курс). Оқу құралы. – Астана: Фолиант, 2012. – 232 б.
9. Құрманалина Ш., Б Мұқанова, Ә Ғалымова. Педагогика: Оқулық. 3-басылым. – 2014.
10. Әмірова Ә.С. Дидактика.– Алматы, 2013.
11. Халитова И.Р. Жоғары мектеп педагогикасы.- Алматы, 2012. - 121 б.
12. Шалғынбаева Қ.Қ., Албытова Н.П., Сламбекова Т.С. Жоғары мектеп педагогикасы: магистранттарға арналған оқу құралы. – Астана, 2014. - 268 б.
13. Даму психологиясы: Оқулық / М.К. Бапаева. – Алматы: 2014. – 440 б. 51. 14. Бейсенбекова Г.Б., Молдабаева Р.А., Нұрғалиева С.М. Жас ерекшелік психологиясы. Оқу құралы. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр баспасы», 2012. – 186 б. 53.

15. Жақыпов С.М., Бердібаева С.Қ. Психология: Адамзат ақыл-ойының қазынасы. Таймас Баспа Үйі: Алматы, 2015
16. Мұқанов Ы.Б. Жас және педагогикалық психология. Алматы, 1991. – 237 б. 52.
17. Шолпанқұлова Г.К., Калкеева К.Р. Жоғары мектеп педагогикасы. Оқу құралы. – Нұр-Сұлтан: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2021. – 259 б.
18. Педагогика : учебник и практикум для СПО / Л. С. Подымова [и др.] ; под общ. ред. Л. С. Подымовой, В. А. Слостенина. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Издательство Юрайт, 2019. — 246 с.
19. Педагогика: учебное пособие/Мандель Б. Р.-Издательство:Издательство «Флинта», 2014
20. Пешкова В. Е. Педагогика: курс лекций: учебное пособие, Ч. 1. Введение в педагогическую деятельность - Директ-Медиа, 2015
21. Педагогика: учебное пособие/Артеменко О. Н., Макадей Л. И.- Издательство: СКФУ, 2015
22. Педагогика: учебное пособие/Засобина Г. А., Корягина И. И., Куклина Л. В.- Издательство: Директ-Медиа, 2015
- 23.Педагогика: курс лекций: учебное пособие, Ч. 5. / Педагогические технологии в начальном образовании/Пешкова В. Е.-Издательство: Директ-Медиа, 2015

Негізгі әдебиеттер:

1. Губайдуллина Г.Н. Педагогиканы оқыту әдістемесі: / Губайдуллина Г. Н.- Алматы: Дәуір, 2011.- 328 б.
2. Стефановская Т.А. Технология обучения педагогике в вузе.Учебное пособие / Стефановская Т.А.– Москва, 2000. - 279 с.
3. Таубаева Ш.Т. Педагогикалық зерттеулердің әдіснамасы мен әдістері : оқулық /. - Алматы : Қазақ университеті, 2019. - 360 б.
4. Таубаева Ш.Т. Педагогика әдіснамасы. Оқу құралы. – Алматы: Карасай, 2016. - 432 б.
5. Таубаева Ш.Т. Педагогиканың философиясы және әдіснамасы: оқулық. – Алматы: Қазақ университеті, 2016. - 340 б.
6. Мынбаева А.К. Основы научно-педагогических исследований. – Алматы: Қазақ университеті, 2013. – 220 с.
7. Мынбаева А.К. Организация и планирование научных исследований. - Алматы: Қазақ университеті, 2017.
8. Ковжасарова М.Р. Технологизация учебного процесса: казахстанский опыт - Алматы : Зият-Пресс, 2015. - 224 с.
9. Козыбай А. Новые образовательные технологии - Астана : Фолиант, 2015. - 136 с.

10. Жаңа және ең жаңа педагогикалық технология : оқу құралы / В.К. Дьяченко, Г.М. Кусаинов, Б.Т. Абыканова, Д.К. Садирбекова, Г. Мырзагерейқызы. - Алматы : "Отан" ЖК, 2020. - 186 б .

11. Жұбаназарова Н.С. Жас ерекшелік психологиясы: Оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2012. – 286 б.